

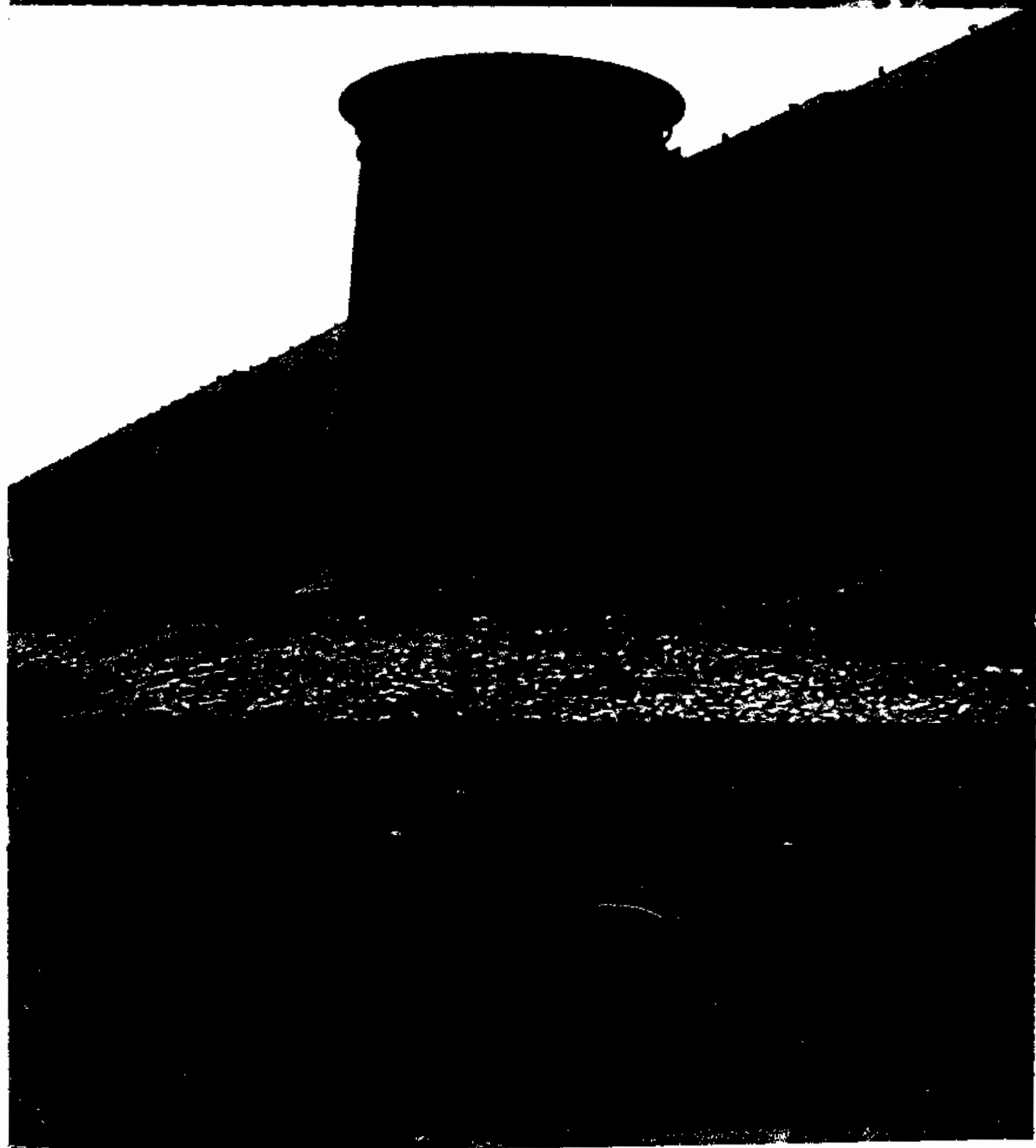
TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

STOP

DOPPEL
HEWA
WAPENEND

p. 26

ACHIN

EDITORIAAL	België uit de oorlog, België uit de NAVO	3
UITKIJK	Anti-Amerikanisme?	4
INTERVIEW	Laten we de Congolezen niet vergeten.	5
LATIJS-AMERIKA	Brazilië op een keerpunt?	9
IRAK	Een gans volk wordt als gijzelaar genomen	12
	Irak - landprofiel	14
	De Iraakse oppositie: corruptie, rivaliteit en verdeeldheid	17
	"Neen aan de oorlog .. neen aan de dictatuur"	20
	Over oorlog	21
VERKIEZINGEN	Verkiezingsuitslagen	22
BEWAPENING	NAVO in Praag	23
	De NAVO trukendoos van Praag zorgt voor een nieuwe verpakking	24
DOSSIER	Nieuwe wet voor de Belgische wapenhandel: een maat voor niets	27
	Opletten dat men zichzelf niet in de voet schiet	30
	Wapenhandel en tewerkstelling	31
	Wapens voor een priële democratie	32
GLOBALISERING	Het nieuwe gelaat van de wereld	34
	Londen: een op twee kinderen onder de armoedegrens	37
	Stront aan de knikker	38
	Sociaal forum: Firenze	40
	Is er leven na het anti-globalisme?	40
CULTUUR	Nazim Hikmet Ran, de dichter van het nieuwe Turkije	41
	Boekbesprekingen: - Een mens op de vlucht - Jennie Vanlerberghe	43
	- William Rivers Pitt met Scott Ritter	44
	- Palestina - Lucas Catherine	45
MIDDEN-OOSTEN	De Arabieren en resolutie 1441	47
	Palestijnen in Israël: geïnstitutionaliseerde discriminatie	49
AZIË	Noord-Korea, de volgende in de rij?	52
IN MEMORIAM	Frans Frison overleden	42
20STE EEUW	De moord op Julien Lahaut	43
VOOR DE VUIST	GEEN logistieke steun aan 'preventieve oorlog'	55
TE ZOT OM LOS TE LOPEN	56

vrede

sedert 1957
tweemaandelijks tijdschrift
vrede vzw
studie- en informatiecentrum internationale
politiek, vredes- en ontwikkelingsproblematiek

REDACTIE-BEHEER-PUBLICITEIT

Filips Van Arteveldestraat 35 9000 Gent
prk 000-0956015-80
tel 09 233 46 88
fax 09 233 56 78
e-mail: vrede@vrede.be
internet: www.vrede.be

LEESGELD:

3,47 euro: los nummer
19,83 euro: 6 nummers/jaar
22,31 euro: instellingen met factuur
24,79 euro: Nederland en E.U.
29,75 euro: rest vd wereld
Nederland:
22,31 euro op postbank giro nr 5267830 van
Ad Woudenberg/VREDE
postbus 923111 1090 AH Amsterdam
steunabonnement: 29,75 euro
combinatie-abonnement met vroduscachiers:
34,71 euro

ABONNEMENTENDIENST: L. Verwest

wordt gedrukt op kringlooppapier
OFFSET DRUK: Neveland, B.W. 9850 Nevele
LAYOUT-CONCEPT: Filip Coopman
FOTO OMSLAG: "Apartheid Wall campaign"
Palestinian Hydrology Groups
(met dank aan: Pol Van Camp)

HOOFDREDACTEUR: André De Smet

KERNREDACTIE:

Ludo De Brabander, André De Smet,
Georges Spriet, Marie-Jeanne Vanmol,
Antoine Uytterhaeghe

REDACTIELEDEN:

Lucien Bollaert, Tim Bracke, Paula Burghgraev, Mere De Smet, Tienke Holvoet, Mohamed Kabbar, Yordi Lesaffer, Karin Lievens, Francine Mestrum, Marleen Renders, Victor Stuyck, Peter Schepens, Jennie Van Lerberghe, Paul Vanden Bavière, Wouter De Vriendt, Geert Goeman

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Michel Vanderborcht Beukendreef 15
9401 Pollare-Ninove

De ondertekende artikels beantwoorden niet noodzakelijkerwijze aan ons standpunt. Overname van artikels is slechts toegelaten mits bronvermelding en toezending van een presentexemplaar.

Werkten mee aan dit nummer,

Georges Spriet, Willy Courteaux, Geert Fremout, Antoine Uytterhaeghe, Ludo De Brabander, André De Smet, Bernard Afam, Luc Mampae, Freddy De Pauw, Ignacio Ramonet, Jaak Perquy, Merel De Smet, James Reilly, Kim Vanmolle, Tienke Holvoet, James Reilly.

ANTI-AMERIKANISME?

| Willy Courteaux 1

Een spook waart door Europa. Het spook van het simplistische anti-Amerikanisme. En Louis Michel behoort tot diegenen die het ontdekt hebben, en hij steekt, zoals gebruikelijk, zijn vermanende en dreigende vinger op tegen iedereen die zijn dubbelzinnigheid niet deelt. Wie zijn die simplisten dan wel? Dat is iedereen die kritiek heeft op het beleid van de Amerikaanse president Bush, op de eerste plaats met betrekking tot de oorlogsdreiging tegen Irak, maar ook andere thema's zijn nooit ver uit de buurt. Laten we de opinie van een paar van die simplisten even belichten.

Op 5 juli van vorig jaar behoorde de prominente oud-redacteur van NRC-Handelsblad Sampiemon alreeds tot de simplisten. In zijn rubriek somt hij een reeks thema's op waarmee het Amerika van Bush Europa en de rest van de wereld voor schut zet. "De lijst is bekend," aldus Sampiemon, "De scheiding der geesten over het akkoord van Kyoto (...), de opzegging van het ABM-verdrag (...), de stopzetting van de financiering voor geboorteregeling in de Derde Wereld, de aanpak van de verschillende crises in het Midden-Oosten en tenslotte de rechtsmacht van het begin van deze week (juli 2002) aan zijn werkzaamheden begonnen Internationale Strafhof." En Sampiemon besluit zijn vrij omvangrijk stuk met de vaststelling, dat er van eensgezindheid tussen Amerika en de andere lidstaten van de NAVO maar weinig meer overblijft. "De splijtzwam vermenigvuldigt zich onge-reemd."

Een ander simplist is de Amerikaanse journalist Thomas L. Friedman, columnist in de "International Herald Tribune". Naar aanleiding van de voorbereidingsen voor een oorlog tegen Irak schrijft hij: "Wanneer Amerika de wereld vertelt dat het niet geïnteresseerd is voor klimaatverandering, wanneer Amerikanen vinden dat ze met eender welke grote auto mogen rijden en dat ze zoveel olie mogen verbruiken

als ze maar willen, dan is de boodschap dat een oorlog in de Golf niet wordt gevoerd om het recht van de wereld op economische overleving te beschermen, maar om het recht van de Amerikanen, om zich te buiten te gaan aan overconsumptie, veilig te stellen. En dat wordt pas als immoreel bestempeld. Mocht Amerika Irak bezetten en meteen overgaan tot het uitdelen van boorvergunningen aan Amerikaanse oliebedrijven, dan zou dat die perceptie nog versterken."

Een derde simplist is de Nederlandse ex-generaal Kees Homan, lid van de denktank Instituut Clingendael, die in de Volkskrant het volgende schrijft. "In het zes pagina's tellende document National Strategy to Combat weapons of Mass Destruction, dat het Witte Huis begin december publiceerde, verklaren de Verenigde Staten zich het recht voor te behouden nucleaire wapens in te zetten als antwoord op een aanval met chemische of biologische wapens. (...) Er dient bedacht te worden dat nucleaire wapens fundamenteel anders zijn dan welk wapen dan ook, inclusief chemische en biologische wapens. Kernwapens zijn dat altijd geweest en zullen dat altijd blijven. Het Amerikaanse beleid ten aanzien van massavernietigingswapens verlaagt echter de atoomdrempel, vervaagt het onderscheid tussen nucleaire en chemische en biologische wapens, ondergraaft het Non-Proliferatieverdrag en is een uitnodiging voor andere landen om ook nucleaire wapens te verwerven. Kortom, het Amerikaanse "do as I say, not as I do"-beleid ondermijnt juist de Amerikaanse pogingen een halt toe te roepen aan de verspreiding van massavernietigingswapens."

Als Louis Michel deze getuigenissen wil afdoen als "simplistisch anti-Amerikanisme", dan bewijst hij alleen dat de schoen aan de andere voet zit. Wat Michel (en sommige journalisten in dit

land) bedrijven is: simplistisch pro-Amerikanisme.

Het schermen met "onze NAVO-verplichtingen" is evenzeer een simplisme, dat recent geforceerd werd door de secretaris-generaal van die instelling met zijn verklaring dat ons lidmaatschap aan de NAVO impliceert dat wij verplicht zijn mee te doen aan een oorlog tegen Irak, op welke wijze ook. Men mag mij terechtwijzen als ik me vergis, maar zegt het charter van de NAVO niet, dat als een lid van de NAVO door een ander land wordt aangevallen, de andere lidstaten solidair moeten zijn met het slachtoffer van die agressie? Wordt Amerika aangevallen of zelfs maar bedreigd door Irak?

Zij die de stelling verdedigen dat wij in elk geval mee moeten doen aan een oorlog tegen Irak als dat land zich niet schikt naar de resoluties die de VN zullen formuleren als de onderzoekscommissie die momenteel Irak afzoekt naar "verboden wapens", een bezwarend verslag zou uitbrengen, moeten ze eerst de vraag beantwoorden waarom de VN nooit heeft ingegrepen telkens als de staat Israël de resoluties van de VN naast zich neerlegde? De reden is duidelijk. Sinds er nog maar één supermacht in de wereld is, is de VN meer dan ooit een instrument geworden van de buitenlandse politiek van de Verenigde Staten.

Wie zijn dan eigenlijk die simplisten die momenteel door Europa waren? En welke geheime agenda hebben Europese regeringen als die van Schröder, van Chirac, van Verhofstadt, die aanvankelijk gekant waren tegen een oorlog tegen Irak, en nu ineens een bocht van 180 graden maken en verklaren dat ze bereid zijn Amerika te steunen in een oorlog tegen Irak? Het toverwoord is: de UNO, waar ze hun vrome en ingetogen blik naar opslaan alsof het een verschijning van de Heilige Maagd Maria is. ■

LATEN WE DE CONGOLEZEN NIET VERGETEN

Interview met dr. Koen Vlassenroot

van de vakgroep Derde Wereld aan de Universiteit Gent

| Georges Spriet |

Zowat twee jaar geleden kon u in "Vrede" de neerslag lezen van een gesprek dat we toen hadden met Koen Vlassenroot over de situatie in de Democratische Republiek Congo. Hij bracht daar het beeld van een reeks interne conflicten waarop zich belangen en tegenstellingen van buitenlandse actoren waren gaan enten. De laatste maanden nu, is er veel gesproken over vrede in Afrika, en meer bepaald in Congo en het gebied van de grote meren. Hoog tijd vonden we om nog 's een nieuwe stand van zaken van Koen Vlassenroot te horen. Hij is intussen doctor in de politieke wetenschappen met een studie over de conflicten in Oost-Congo. (red.)

Hoe hoopvol mogen we zijn, bij de huidige toestand? Bieden de akkoorden een reële stap naar vrede?

Koen Vlassenroot: De vredesonderhandelingen hebben in de eerste plaats betrekking op de landen die met troepen aanwezig zijn op het Congolese grondgebied. Daarmee zijn de binnenlandse problemen nog niet opgelost. Maar inderdaad er werden reeds zo'n 20 à 22.000 Rwandese soldaten teruggetrokken. Dat is een grote stap voor Kigali, maar er blijven nog wel een aantal troepen achter. We kunnen er nu van op aan dat er wel meer Rwandezen in Congo actief waren dan we vooraf dachten. Bovendien zijn er nu recent weer enkele troepen teruggekeerd naar gebieden in Oost-Congo waar de Interahamwe (gewapende Rwandese Hutu-militie en ex-legersoldaten uit de groep rond de voormalige president Habyaramana) de plak zwaait of dreigt weer sterker te worden. MONUC (de VN-missie in Congo) heeft Rwanda trouwens gevraagd om te komen helpen orde op zaken te stellen. Het klopt ook dat Oeganda haar troepen heeft teruggetrokken, die ze terstond in het Noorden van het land heeft ingezet tegen de rebelieën aldaar. Aan de kant van de regering zijn de Angolese troepen nog niet volledig teruggetrokken en ook Zimbabwe is nog niet weg. Een genuanceerd beeld dus, zelfs wat de buitenlandse troepen betreft. Maar dat wil niet zeggen dat er geen hoop is.

Joseph Kabila...

naar een regering van nationale eenheid

Hoe komt het dat er nu toch enige beweging in positieve zin is gekomen?

Koen Vlassenroot: In mijn opinie moeten we hier toch wel even naar de Verenigde Staten kijken. Ik had gevreesd dat met de komst van G.W. Bush de desinteresse voor Afrika en voor Congo haast volledig zou zijn. Onder Clinton was er nog wat aandacht, mede ook door het ongelooflijke drama van de genocide in 1994. Maar kennelijk hebben we ons wat verkeken op de strategie van de Republikeinen in de VS. Het blijkt volgens mij, dat de Verenigde Staten meer dan ooit geïnteresseerd zijn in Afrika. Kijk maar naar

Soedan bijvoorbeeld, waar men vredesinitiatieven steunt. Uiteraard is de olie-exploitatie in Soedan niet vreemd aan deze interesse. Ook bij de Congolese vredesakkoorden is de druk van de VS nooit ver weg geweest. De presidenten Kagame van Rwanda en Kabila van Congo hebben mekaar zelfs de hand gedrukt. Washington is in Oost-Congo, denk ik, er niet onmiddellijk op uit om de rijkdommen de gaan uitbaten. Maar het wil verhinderen dat ze in de verkeerde handen vallen of blijven. Je moet namelijk weten dat de economie in Oost-Congo voor een groot deel gecontroleerd wordt door allerlei malafide netwerken rond en vanuit de Russische, de Oekraïense en Kazakse maffia. En dat zint de VS niet omdat ze er geen vat op heeft of kan hebben.

Kan je dat wat meer uitleggen?

Koen Vlassenroot: Sedert de implosie van de voormalige Sovjetunie zijn in de eerste plaats Russische piloten komen opdagen in het gebied. Zij waren de transporteurs van alles en nog wat. Vandaag is het zover dat de Russische (en andere) maf-fianetwerken ook afnemer zijn geworden van delfstoffen, zoals bijvoorbeeld coltan. Of in sommige gevallen zijn ze zelf de mijnexploitant geworden. Anderzijds zijn het ook zij die heel wat verbruiksgoederen, zoals zeep, het land invoeren en aan lage prijzen aan de man/vrouw brengen. Haast zonder winst. Dergelijke importac-

tiviteiten vormen dan het middel bij uitstek tot witwassen van het makkelijk gewonnen geld uit de grondstoffen van Oost-Congo. Ik wil hier ook benadrukken dat in mijn visie deze oorlog niet zijn oorzaak vindt in de economie. Of anders gesteld, dat de economie niet de verklaring vormt waarom er gevochten wordt. De economie van voor de oorlog verschilt niet fundamenteel van die van vandaag. Er is al jaren fraude en corruptie, er wordt al jaren geen belasting betaald. Nu gebeurt een en ander wel op een (veel) grotere schaal.

Je hebt het kennelijk niet zo begrepen op de ethiek in de handel?

Koen Vlassenroot: Toch wel, maar voor mij ligt de ethiek in de verbetering van de levensomstandigheden van de werkende Congolees. Dus als er geageerd wordt tegen bepaalde bedrijven omdat ze goederen of grondstoffen opkopen waardoor er geld vloeit naar oorlogsbetrokken partijen, dan moeten we niet eisen dat die bedrijven hun handel stoppen en de regio verlaten. Nee, want dan ligt het terrein helemaal open voor de maffianetwerken en komt er een verdere en volledige criminalisering van de economie. Nee, er moet precies geijverd worden voor meer betrokkenheid, niet voor het economisch afsnijden. Investerings moeten op een degelijke manier gebeuren, waar de werkende bevolking beter van wordt. Laat ons campagnes opzetten opdat er wel degelijk ethisch zou gewerkt worden, de OESO-richtlijnen hieromtrent blijven nogal vaag. Spa-er Dirk Vandermaelen heeft dan wel een interessant initiatief genomen.

Mijn stelling is dus dat de economie niet de directe oorzaak is voor het geweld in Oost-Congo, maar dat deze oorlogseconomie er wel voor zorgt dat de oorlog blijft duren.

Kijk, het zijn meestal boeren die de ertsen opgraven en ze doorverkopen aan de 'petits commerçants', kleinhandelaars die naar de dorpen trekken met allerlei dagelijkse benodigdheden en er ook lokale productie op komen kopen. Op hun beurt verkopen ze deze zaken door aan de specifieke verzamelpunten ('comptoirs') in de stad. In Kivu worden die

comptoirs meestal gerund door Rwandees gezinde Congolezen of rechtstreeks door Rwandezers zelf. Hier bevindt zich het doorgeefluik naar de wereldmarkt, die voor sommige zaken via Kazachstan verloopt. Dit is ook de plaats waar de oorlogsbetrokken partijen inkomsten halen. Soms slaan ze ook enkele stappen over en gaan ze rechtstreeks kopen bij de delver. Het gebeurt ook dat ze zelf mijnexploitant worden, zoals hier en daar het geval is waar ex-Hutugevangenen als arbeiders worden ingezet.

Mijn inschatting is dat de handel die onder de Rwandezers valt betrekkelijk georganiseerd is en dat de staatskas er toch iets beter van wordt. In het geval

derd. Je kan niet zeggen dat hij een sterk figuur is, een machtsbasis heeft ie niet echt, maar een alternatief is er niet zo direct en hij lijkt wel enige greep te hebben op het leger. Ook Angola heeft kennelijk in dezelfde richting gewerkt. Zij hebben Kabila jr. onmiddellijk naar voren geschoven na de moord op vader Kabila.

We hebben het totnogtoe voornamelijk gehad over de buitenlandse actoren. Uw analyse zegt dat het in de eerste plaats gaat om een conflict met lokale invloeden en betrokkenen?

Koen Vlassenroot: Precies, beide niveaus spelen op mekaar in. Het lokale is verstrengeld met buitenlandse belangen, maar heeft zo 'n eigen oorzaken en

Als er handel gedreven wordt waardoor er geld vloeit naar oorlogsbetrokken partijen dan moeten die bedrijven de regio niet verlaten want dan ligt het terrein open voor de maffia en de criminalisering van de economie.

van Oeganda gaat het meer om persoonlijk gewin, denk ik, van belangrijke mensen rondom de president of uit de legerleiding en zelfs ook op lager niveau, waar het dan gaat om een vrachtauto bomen, of zo.

We waren vertrokken bij de politiek van de Verenigde Staten...

Koen Vlassenroot: Even herhalen, Washington is sterk geïnteresseerd en zoekt niet direct de rijkdommen te exploiteren, maar wil stabiliteit in Afrika en in Oost-Congo. Stabiliteit is nodig om makkelijker greep te krijgen op het economisch gebeuren, om het makkelijker te kunnen controleren en uit de handen te houden of halen van de criminele sferen. In die zin is er dus Amerikaanse druk geweest op de buitenlandse actoren in het Congolese conflict om hun soldaten terug te trekken. Ook de huidige president Kabila werd zwaar door de VS bena-

dynamiek in de regio zelf. En daar kan de situatie nog alle kanten op. Er zijn twee fundamenteel verschillende scenario's voor Oost-Congo. Een brengt ons een herintegreren van de samenleving, het ander leidt ons naar een verdere 'somalisering'. Helemaal in het Noord-Oosten van het land zou je erg van desintegratie kunnen spreken. Het conflict om grond tussen de Hema en Lendu staat daar al geruime tijd op scherp. De Hema krijgen steun van Oeganda, de Lendu van Rwanda, maar ook sommige Hema-groepen hebben nauwe banden met Rwandezers en sommige Lendu-delen met Oegandezers. In Noord-Kivu ook is er een grotere beweging zich aan het vormen, de TPD ('Tout pour la Paix et le Développement'), die over meer dan 10.000 gewapende soldaten beschikt. De vice-gouverneur van Noord-Kivu is er een bestuurslid van. Zij krijgen steun van Rwanda. Deze gewapende groepen spruiten voort uit de zelf-

verdedigingsgroepen tegen de Rwandese Interahamwe sinds midden de jaren '90. Meer in het centrum van Oost-Congo bij de Nanda, die voornamelijk handelaars zijn, zijn er heel veel fracties en heb je Mai-mai groepen.

In Zuid-Kivu zijn er tekenen van mogelijke toenadering tussen verschillende groepen, ook RCD-takken en Mai-mai, die eventueel uit kan monden in een nieuwe bredere beweging. Een behoorlijke lappendeken dus.

Speelt de RCD nog een rol?

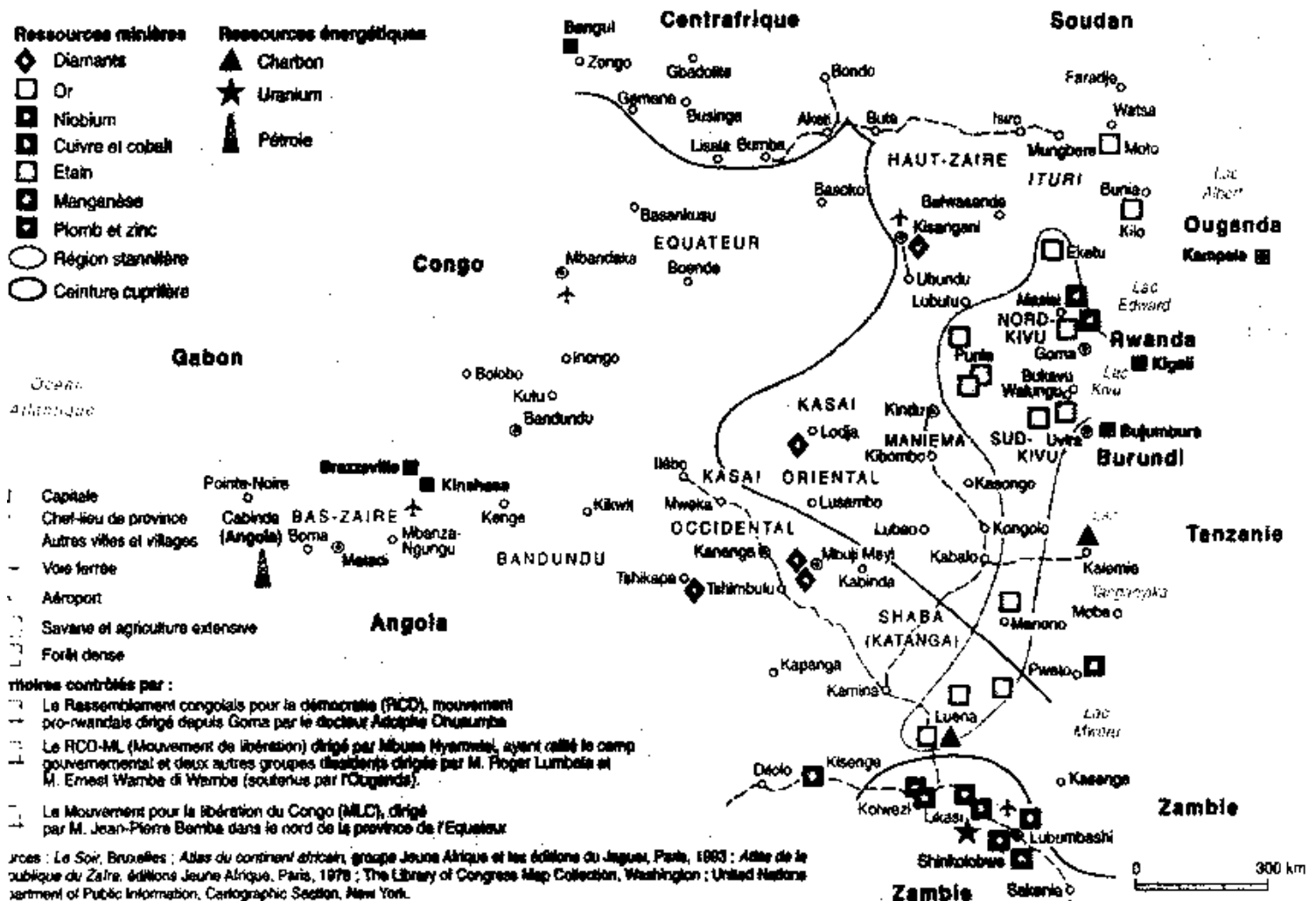
Koen Vlassenroot: Ik zeg het misschien nogal cru maar eigenlijk stelt de RCD niet veel meer voor. Er is een enorme verdeling opgetreden. Je hebt minstens vier verschillende RCD-groepen in het noorden. Verder heeft de RCD-Coma heel wat van haar invloed verloren, ze controleert

nog de stad Bukavu, enkele andere steden en enkele verbindingswegen.

Ik moet hier toch ook wijzen op het conflict tussen Rwanda en Oeganda. Vergeten we niet dat beide landen herhaaldelijk recht tegenover mekaar stonden tijdens de gewapende conflicten in Kinsangani, waar de Oegandezen de verliezers waren. In Oeganda zelf is de situatie helemaal niet zo sereen. Er zijn verschillende rebellieën in het noorden. De verkiezingen van voor enkele maanden gaven nog een nieuwe ambtstermijn aan Museveni, maar zijn tegenstander, een ex-legerofficier die toch over heel wat populariteit beschikt, heeft het land verlaten via Rwanda. Naar verluidt zou hij in het noorden van Oeganda ook een rebellie hebben opgestart met steun van Kigali.

Je hoort dikwijls praten over de Mai-mai?

Koen Vlassenroot: Je kan niet spreken van de Mai-mai. Mai-mai zijn een reeks spontane opstandsbewegingen die groeiden vanuit de uitsluiting en het niet aan de bak kunnen komen. Ze hebben intussen al een hele evolutie doorgemaakt. Van eerder spontane beweging leenden ze zich voor militievorming in 1996, toen Kabila zijn opmars begon. Ze kregen een nieuwe impuls in '98 met de opkomst van de RCD. Ze vonden/vinden steun in Kinshasa dat hen van wapens voorziet, omdat ze helpen de tegenstrever te destabiliseren. Die veelheid aan groepen is een realiteit, maar ze raken steeds beter georganiseerd en gecoördineerd. Je zou kunnen zeggen dat hun beweging rijper is geworden. Op verschillende plaatsen zijn ze echt op zoek naar banden met en steun van de boeren. Ze stellen hun

eigen autoriteiten in, zoeken een eigen bestuur. De Mai-mai Padiri, bijvoorbeeld, controleert een gebied zo groot als België. Verschillende Mai-mai hebben politieke bureaus, ze zoeken op het openbaar toneel mee te spelen. Een gemeenschappelijke ideologische lijn zou je kunnen vinden in hun afwijzingen van buitenlandse inmenging. Sommige van hun leiders worden door de bevolking ook als een soort Robin Hood-figuren aangezien.

Leggen we de verschillende lagen van het conflict op elkaar, dan zien we de Interahamwe toch als een van de punten die er uit steken?

Koen Vlassenroot: Ja, en het is duidelijk dat Rwanda daar wel een punt heeft: het veiligheidsprobleem moet op de agenda staan. En misschien zitten we hier toch aan een begin van een oplossing. De Interahamwe die bij de Congolese regeringstroepen was aangesloten wordt nu officieel naar Arusha in Tanzania (maar eigenlijk naar Rwanda) getransfereerd. Een tweede groep die (ontwapend) bij Mai-mai groepen zat (o.a. die van Padiri) wordt ook uitgestoten naar Rwanda. Je hebt dan wel nog een derde categorie die door niemand wordt gecontroleerd en een eigen structuur heeft bij de ALIR ('Amis de la Libération du Rwanda') en FDLR ('Front Démocratique pour la Libération du Rwanda'). Dat Kigali blijft zoeken naar veiligheidsgaranties is dus wel normaal. Bovendien heeft Rwanda ook nood aan economische veiligheid. De Kivu-economie is in feite 'natuurlijk' gericht op het oosten, dus ook op Rwanda. Deze band is logischer dan die naar Kinshasa.

In het vredesoverleg wordt aan een 1+4 formule gedacht, een president met vier vice-presidenten. Kan dat werken?

Koen Vlassenroot: Ik vrees van niet. Enerzijds houdt zo'n formule alle ingrediënten in om paleisrevoluties of staatsgrepen bijna uit te lokken. De vier vice-presidenten zouden worden verdeeld over de niet Kabila-gelieerden: een voor Bemba, een voor RCD, een voor de politieke oppositie en een voor de civiele maatschappij. Maar zoals ik al zei stelt de RCD door haar onderlinge verdeeldheid niet

echt meer iets voor. Verder is een figuur als Bemba moeilijk in te schatten. Hij kondigt aan niet aan vredesgesprekken te zullen mee helpen, komt dan toch opda-gen, maar loopt snel weer weg... Hij is militair sterk geworden dank zij Oeganda, maar hij speelt wel z'n eigen spel: dat van een schatrijke handelaar. In die hoedanigheid wil hij wel graag met België en Frankrijk handelen.

De Belgische minister van buitenlandse zaken, Louis Michel, heeft de oppositie hier in Brussel bijeen geroepen en een politieke agenda met kalender opgesteld. Wat denk je daarvan?

Koen Vlassenroot: Ik geloof dat Louis Michel graag een actieve rol zou willen spelen in Congo. Hij zou graag een doorbraak forceren, en 'scoren' met dit dossier. Het is ongetwijfeld zijn verdienste om getracht te hebben enige Europese aandacht voor Congo op te wekken. Maar hij is daar niet echt in geslaagd. Tijdens het Belgisch voorzitterschap van de EU, vorig jaar, had ie natuurlijk af te rekenen met 11 september. Dat zal wel een en ander bemoeilijkt hebben.

Belangrijk hierbij is vast te stellen dat, wat de bemiddelingsrol betreft, Zuid-Afrika iedereen de loef afsteekt. Pretoria handelt volgens een principe waarbij gezocht wordt opdat Afrikanen zelf de oplossing zouden bewerkstelligen. Het Zuid-Afrika van Mandela had al voor een 'soepele' overgang tussen Mobutu en Kabila sr. bemiddeld. Vandaag wil Mbeki helpen om deals te sluiten die een vredesregeling op gang kunnen brengen. Hier speelt misschien wel enige regionale concurrentie mee, tussen Zuid-Afrika en Angola en Zimbabwe. Maar de Zuid-Afrikaanse regering wil toch het verschil maken. Ze stuurt ook 1.500 manschappen naar Oost-Congo, om een vredesregeling te helpen faciliteren.

Is er dan nog een rol weggelegd voor België, of de Europese Unie?

Koen Vlassenroot: Jazeker. Ik zou pleiten voor een duidelijke aanwezigheid ter plekke in Oost-Congo. Waarom zouden we niet sterk de repatriëring van de Interahamwe ondersteunen. Met uiter-aard ook aandacht voor wat er in Rwanda

zelf dan met hen zal gebeuren. Ik meen ook dat er iets moet gedaan worden aan de taken, opdrachten en de uitvoering van MONUC. Wat ze vandaag doen lijkt helemaal niet duidelijk en is volgens mij geen efficiënte inzet van buitenlandse middelen. We zouden beter volop lokale vredesinitiatieven steunen. Hierbij gaat het om zogenaamde 'ateliers de paix', bijvoorbeeld. We zouden kunnen de lokale bevolking helpen Mai-mai groepen onder sociale controle te krijgen. Hierbij weze iedereen wel op zijn hoede om niet de 'verkeerde partijen' te legitimeren. Wat er zeker moet komen, volgens mij, is een grote regionale conferentie voor Oost-Congo, waar zowel de lokale, nationale als de buitenlandse actoren (de buurlanden) moeten bij betrokken zijn. Een van de belangrijke punten hierbij is de economische integratie van de regio. Dat is nodig om de volledige criminalisering van de economie tegen te gaan. Zoals gezegd moet Rwanda hier garanties krijgen op vlak van veiligheid en op vlak van economische ontwikkelingsmogelijkheden. Vervolgens is er het stimuleren, het kansen geven aan de eigen verantwoordelijkheid van de lokale gemeenschappen. Het probleem is hier wel de erfenis van Mobutu. Er moet opgetornd worden tegen 30 jaar zonder echt onderwijssysteem, tegen 30 jaar zonder lokaal besluitvormingssysteem.

Je hecht toch veel belang aan de economie?

Koen Vlassenroot: De economie mag dan al, volgens mij, niet de rechtstreekse hoofdoorzaak zijn van het geweld, ze is wel medebepalend voor het verloop en het verlengen ervan. Over het geweld wil ik nog zeggen dat dit gewapend conflict toch niet rechtstreeks het massale dodenaantal eist zoals bijvoorbeeld in Sierra Leone. De grote massa doden in Oost-Congo is er door de economische omstandigheden, die door de oorlog immens zijn verslecht. Grote aantallen mensen zijn omgekomen door hongersnood, door uitputting, door totale verzwakking. Wie niet op de akker kan gaan werken kan ook niet oogsten.

BRAZILIË OP EEN KEERPUNT?

| Geert Fremout |

De verkiezing van Lula, boegbeeld van de progressieve Braziliaanse Arbeiderspartij (PT), tot president is een mijlpaal in de strijd voor een democratischer Brazilië. Toch zal hij het niet gemakkelijk hebben: de vorige president Fernando Henrique Cardoso leidde het land met een neo-liberaal beleid tot op de rand van de afgrond en maakte het tot een speelbal in de handen van financiële speculanten. Veel ruimte voor een duurzaam sociaal beleid blijft er niet meer over.

WAT VOORAFGING

Midden de jaren tachtig bevrijdde Brazilië zich, net zoals de rest van Latijns-Amerika, formeel van het juk van de militaire dictatuur. Maar ook in de prille democratie, die daarop volgde, bleven elites van industriëlen en grootgrondbezitters de reële politieke macht in handen houden. Cliëntelisme en corruptie bepalen tot op vandaag in grote gebieden, vooral in het verpauperde noordoosten van Brazilië, nog steeds de uitslag van de verkiezingen.

Lula, voluit Luiz Inácio Lula da Silva, was reeds vier keer kandidaat bij de presidentsverkiezingen. Een eerste keer, in 1989, verloor hij het pleit van Collor, een playboykarikatuur uit de bourgeoisie, die na twee jaar wegens corruptie werd afgezet. De PT (Partido dos Trabalhadores – Arbeiderspartij) was toen nog een jonge partij, die net begonnen was met het opdoen van bestuurservaring op het lokale bestuursniveau.

Bij de volgende verkiezingen, in 1992, hadden de elites begrepen dat ze een geloofwaardigere kandidaat naar voren zouden moeten schuiven om de PT van de macht te houden. Het werd de intellectueel Fernando Henrique Cardoso, die er als minister van financiën met het 'Plano Real' (Plan Real) in geslaagd was de hyperinflatie onder controle te krijgen. Cardoso, socioloog, was gedurende de militaire dictatuur een tijdlang politiek banneling en professor aan buitenlandse universiteiten. Na zijn terugkeer sloot hij zich aan bij de PSDB (Partido Social Democrata Brasileira – Braziliaanse Sociaal Democratische Partij). Een en

ander maakte dat hij ook uit centrum-linkse hoek nogal wat krediet kreeg. Cardoso slaagde er tijdens zijn eerste ambtsperiode in de grondwet zodanig aan te passen dat herverkiezing van de president mogelijk werd. De nefaste gevolgen van het gevoerde neo-liberale beleid waren toen nog niet duidelijk geworden. In volle verkiezingsperiode

werd een groot deel van de buitenlandse reserves opgeofferd om de Braziliaanse munt, de Real, symbool van het beleid van Cardoso, te beschermen. Lula verloor een derde keer. Wel slaagde de PT er in om in verschillende allianties met progressieve partijen enkele belangrijke deelstaten en steden te besturen. In 1999 ging de Braziliaanse munt voor de

LULA EN DE PT

Lula werd geboren in het binnenland van Pernambuco, in het noordoosten van Brazilië. Op twaalfjarige leeftijd maakte hij achter op een vrachtwagen de twaalf dagen lange reis naar de grootstad São Paulo. Hij begon er te werken als schoenpoetser en boodschappenjongen. Op zestienjarige leeftijd ging hij aan de slag als metaalbewerker. Hij engageerde zich in de metaalvakbond en organiseerde mee de grote stakingen in 1980 in de industriegordel rond São Paulo. Hij zat hiervoor enige tijd gevangen. Lula stond mee aan de wieg van de progressieve vakbondcentrale CUT (Central Única dos Trabalhadores – Enige arbeiderscentrale) en van de PT (Partido dos Trabalhadores - Arbeiderspartij).

In 1988 werd hij met een recordaantal stemmen tot federaal parlements lid gekozen. Lula groeide uit tot een monument in de strijd voor een democratischer en progressief Brazilië.

De Arbeiderspartij werd midden jaren tachtig gesticht, door mensen uit sociale bewegingen, door linkse intellectuelen en door progressieve sectoren uit de kerk, geïnspireerd door de bevrijdingstheologie. De partij kreeg tot in het buitenland bekendheid met de 'participatieve begroting', een radicale manier om de bevolking te betrekken bij het beleid van de stad. Hoewel er steeds verschillende strekkingen in de PT actief geweest zijn, is ze zich geleidelijk aan toch gematigder gaan opstellen. Tijdens de laatste presidentsverkiezingen sloot de PT een alliantie af met verschillende kleine linkse partijen, maar ook met de liberale PL, die de vice-president mocht leveren. Deze strategische zet haalde belangrijke sectoren van de middenklasse en de ondernemingswereld over de streep.

bij in de financiële crisis, die verschillende Aziatische en Latijns-Amerikaanse landen in een diepe recessie dompelde. Het sprookje was voorbij. Fernando Henrique Cardoso en met hem zijn gedoodverfde opvolger José Serra, verloren alle krediet bij de Braziliaanse kiezer, die massaal voor Lula stemde: vierde keer goede keer.

DE ERFENIS VAN CARDOSO

Het beleid van Fernando Henrique Cardoso heeft enkele positieve evoluties opgeleverd: de inflatie bleef lang onder controle, de kindersterfte daalde, meer kinderen volgen school en de manier waarop de strijd tegen AIDS wordt gevoerd, wordt internationaal erkend. Maar qua inkomensongelijkheid blijft het land een van de koplopers. De werkloosheid en de armoede zijn toegenomen, de zo noodzakelijke landhervorming liet op zich wachten en het geweld in de Braziliaanse samenleving heeft ongekend

de proporties aangenomen. Bovendien is het resultaat van het 'Plano Real', waar-

Er werd gestemd voor een ander ideaal voor het land, waarin de basisrechten voor iedereen gegarandeerd zijn. Er bestaat geen mirakeloplossing maar we moeten er aan beginnen vanaf de eerste dag van de nieuwe regering.

mee de inflatie kunstmatig werd bezworen op termijn nefast gebleken. De verankering van de Real aan de dollar geïmporteerde goederen goedkoper, maar de export moeilijker. Het resulterende handelstekort en de nood aan buitenlandse

deviezen om de Real te beschermen tegen speculatieve aanvallen, vereisten een massale instroom van buitenlands kapitaal. Hiertoe werden de intrestvoeten zeer hoog gehouden, wat de productieve investeringen ontmoedigde.

Overheidsbedrijven werden geprivatiseerd en Braziliaanse ondernemingen kwamen in buitenlandse handen. De instroom van buitenlands kapitaal heeft eerder voor een verdringing van lokaal kapitaal dan voor bijkomende investeringen gezorgd. Studies van de Verenigde Naties (UNCTAD) tonen aan dat buitenlandse ondernemingen vooral geïnteresseerd zijn in de binnenlandse markt, maar weinig oog hebben voor ontwikkeling: researchactiviteiten en hoogtechnologische productie worden afgebouwd: de desindustrialisering is ingezet. Zowel de binnen- als de buitenlandse schuld zijn opgelopen tot astronomische bedragen. 8% van het BNP en 20% van de begroting gaat op aan betaling van intresten. Kort voor de verkiezingen schoot het IMF te hulp met 30 miljard dollar. Dit biedt wellicht maar voor een zestal maanden soelaas, de schuldensneeuwbal rolt immers verder: de 'argentinisering' van Brazilië dreigt...

DE ANTWOORDEN VAN LULA

De uitdagingen zijn dus niet min en de verwachtingen zijn hoog gespannen. De

PT heeft altijd gepleit voor een sociaal beleid: investeringen in onderwijs en gezondheid zijn hoogst noodzakelijk, arbeiders en ambtenaren hopen op loonsverhoging, de landlozen eisen de landhervorming. Op internationaal vlak

heeft Lula toegezegd dat zijn regering de internationale engagementen zal nakomen. Politiek gezien heeft de PT een sterke vertegenwoordiging in het Congres, maar op niveau van de deelstaten heeft de kiezer zijn uitgesproken linkse stem voor Lula op federaal niveau in evenwicht gebracht door vooral gouverneurs van andere politieke families te verkiezen: een behoedzame aanpak zal noodzakelijk zijn om de nodige slagkracht aan het federale beleid te kunnen geven. Lula zegt dat zelf in een brief, die hij na zijn verkiezing publiceert onder de titel 'Engagement tot verandering': *'Er bestaat geen twijfel over dat de meerderheid van de samenleving gestemd heeft voor een ander ideaal voor het land, waarin de basisrechten voor iedereen gegarandeerd zijn [...] Er bestaat geen mirakeloplossing voor zoveel sociale schuld, die de laatste tijd nog is toegenomen. Maar het is mogelijk en noodzakelijk er aan te beginnen, vanaf de eerste dag van de regering.'*

Eén maatregel in de brief staat cen-

traal: *'Het eerste jaar van mijn mandaat zal de stempel dragen van de strijd tegen de honger. Een appel aan de solidariteit met de Brazilianen die niets te eten hebben. [...] Als op het einde van mijn mandaat elke Braziliaan drie maal daags te eten zal hebben, zal de missie van mijn leven geslaagd zijn'*. Er wordt nu volop gewerkt aan een concreet actieplan. Verder herhaalt Lula dat Brazilië zijn internationale engagementen zal nakomen, dat familiale landbouw, het coöperativisme en de KMO's zullen gewaardeerd worden. Hij garandeert dat Brazilië de onderhandelingen over de ALCA (Área de Livre Comércio das Américas – Vrijhandelszone van de Amerika's) op een soevereine manier zal voeren, dat de biodiversiteit in Amazonië zal gevrijwaard worden en dat hij zal ijveren voor een solidaire en humanistische globalisering.

Op het internationaal vlak is Brazilië geen onbelangrijke speler. Als tiende economie ter wereld en als grootste land van Latijns-Amerika, kan Brazilië op het

Amerikaanse continent een belangrijke rol spelen. Er bestaat in heel Latijns-Amerika veel weerstand tegen de ALCA. Men vreest dat Latijns-Amerika hierdoor de speelbal wordt van de Verenigde Staten. De PT pleit voor de versterking van de regionale samenwerkingsverbanden, zoals Mercosul, binnen het Zuid-Amerikaanse continent. In de Verenigde Staten wordt de verkiezing van Lula, door sommigen althans, argwanend bekeken. In opiniestukken in de pers worden Cuba, Venezuela en Brazilië afgeschilderd als *'the new axis of evil'*, hetgeen wellicht meer zegt over de mentaliteit van de schrijvers hiervan dan van de toekomstige Braziliaanse president...

In de nu bijna twintig jaar van zijn bestaan heeft de PT bestuurservaring opgedaan in steden en deelstaten en leren onderhandelen om draagvlak te creëren voor een beleid van democratische verandering, zonder daarbij haar authenticiteit uit het oog te verliezen. Tegelijkertijd zullen sociale bewegingen mensen blijven mobiliseren rond hun specifieke strijdpunten. En dat zullen ongetwijfeld noodzakelijke voorwaarden zijn om te slagen. Met de woorden van Luiz Inácio Lula da Silva, de nieuw verkozen president en Brazilië's hoop in bange dagen: *'We zullen vastberaden verder gaan met het verenigen van diverse politieke en sociale krachten om een natie op te bouwen, waar het geheel van de bevolking wel bij vaart. We zullen een Nationaal Pact voor Brazilië afsluiten, een Raad voor Economische en Sociale Ontwikkeling formaliseren en de beste kaders van Brazilië uitkiezen om deel uit te maken van een brede regering, die toelaat de sociale schulden in het reine te brengen. Dit zal niet mogelijk zijn zonder de actieve participatie van alle levende krachten in Brazilië, arbeiders en ondernemers, mannen en vrouwen van goede wil. Mijn hart slaat krachtig. Ik weet dat ik in contact sta met de hoop van miljoenen en miljoenen andere harten. Ik ben optimist. Ik voel dat een nieuw Brazilië geboren wordt.'* Veel geluk, Lula!

"[...] Daarom moeten we absoluut een landbouwhervorming doorvoeren: vreedzaam, georganiseerd en gepland. We moeten de mensen toegang geven tot gronden, niet alleen omdat het een kwestie is van sociale rechtvaardigheid, maar omdat de Braziliaanse grond productief zou worden, om het voedselaanbod tot bij iedereen te kunnen brengen. We zullen de familiale landbouw steunen, de coöperatieven, en alle vormen van de solidariteits-economie. Deze kunnen perfect samen gaan met onze actieve steun aan de bedrijfslandbouw voor levensmiddelen, de agro-industrie en de handel in landbouwproducten. Ze zijn complementair zowel op het economisch vlak als op het sociaal vlak (...)"

(uit Lula's toespraak bij zijn aanstelling tot president.)

EEN GANS VOLK WORDT ALS GIJZELAAR GENOMEN

I Antoine Uytterhaeghe I

Over het systeem van sancties tegen Irak en het misbruik ervan hebben we hier al regelmatig bericht. Het sanctiebeprij komt in het volkenrecht niet voor en is bijgevolg ook niet gedefinieerd. Laat ons 's een en ander van nabij bekijken.

In het kader van het VN-charta mogen militaire en economische sancties voor het herstellen van de vrede en het afweeren van oorlogsdreiging, alleen maar beslist worden zoals beschreven in de art. 39, 41 en 42. Om andere doelstellingen en principes te bereiken, of om volkenrechtelijke verplichtingen te laten afdwingen door de afzonderlijke staten, kent het VN-charta geen sanctie.

Ook moet de VN-Veilighedsraad, bij een beslissing om sancties op te leggen, in overeenstemming blijven met het VN-Charta (art.42). Deze worden in art 1 en 2 alsook in art. 55 van het charta gedefinieerd. Hieruit wordt duidelijk dat ook de VN-Veilighedsraad bij het uitvoeren van sancties bepaalde normen van het volkenrecht en de fundamentele mensenrechten niet mag aantasten.

MACHTIGING VAN GEWELD

In haar resolutie 660: (1990) stelde de VN-Veilighedsraad een inbreuk op de wereldvrede vast, verlangde van Irak de onmiddellijke terugtrekking van zijn troepen uit Koeweit en riep de beide staten op hun meningsverschillen op vreedzame wijze bij te leggen.

Toen Irak deze verplichting niet onmiddellijk opvolgde kondigde de VN-Veilighedsraad op 6 augustus 1990 resolutie 661 af. Deze legde een totaal embargo op aan Irak om het te dwingen zijn troepen terug te trekken en de autoriteit van de legale regering van Koeweit te herstellen (alineea 2 van de resolutie 661). Hierbij beriep de veiligheidsraad zich op het kapittel VII van het charta en handelde in toepassing van artikel 41 betreffende het opleggen van economische sancties. Om het doorzetten van het alomvattende embargo te controleren werd een

sanctiecomité in het leven geroepen. Voor dit embargo werden enkel geneesmiddelen (wat men ruim moet interpreteren) niet op de lijst opgenomen. Levensmiddelen mochten dan pas ingevoerd worden wanneer de humanitaire situatie dit nodig maakte. Of zo een situatie voorhanden was, kon maar alleen door de veiligheidsraad of het sanctiecomité vastgesteld worden. Deze beslissing was dus aan het vetorecht van de perma-

Het opleggen van de sanctie kon alleen maar tot stand komen wanneer geen enkele van de vijf bestendige leden van de raad er zijn veto tegen uitsprak. Maar het opheffen van de strafmaatregel kan nu steeds door het veto van één van de permanente leden tegengehouden worden.

Zonder instemming van de VS is er geen verlichting of opheffing van de vernietigende economische sancties mogelijk.

Met de resolutie 678 (27.11.90) mach-

Eenmaal de beoogde doelstelling bereikt zouden de sancties opgeheven moeten worden. Maar de beoordeling vergt een nieuwe VN-beslissing. Zo ontstaat een omgekeerd veto.

nente leden van de veiligheidsraad onderworpen.

Wanneer men weet dat Irak 70 tot 80 procent van zijn behoefte aan levensmiddelen door invoer dekt, dan is het duidelijk welke catastrofale gevolgen dit heeft op de levensmiddelenbevoorrading van de Irakese bevolking.

OMGEKEERD VETO

Normaal zouden de sancties eenmaal de beoogde doelstelling bereikt, opgeheven moeten worden. Maar aangezien de beoordeling, afhankelijk gemaakt wordt van een beslissing van de VN-Veilighedsraad, is het einde van de opgelegde sancties alleen maar mogelijk door een nieuwe beslissing van de veiligheidsraad.

Zo ontstaat er een "omgekeerd veto"

tigde de veiligheidsraad de VN-lidstaten, alle nodige middelen, ook militaire, in te zetten om de resolutie 660 te doen respecteren, in casu om de bezetting van Koeweit te beëindigen en de rechtmatige regering terug in te stellen. Dit betekent dat de veiligheidsraad in het kader van zijn sanctiesysteem van economische naar militaire sancties over was gegaan.

Het machtigen van het aanwenden van geweld voor een niet gedefinieerde groep van landen is een zeer twijfelachtige procedure die niet in het VN-Charta is opgenomen. Het inzetten van militairen zonder controle van de VN-Veilighedsraad is niet toegelaten.

Door het doelbewust vernietigen van de infrastructuur van Irak, werd niet alleen de industrie getroffen maar ook de energie- en watervoorziening van de

IRAK – LANDPROFIEL **AL-JUMHURIYA AL-IRAQIYA** **REPUBLIK IRAK**

GEOGRAFIE:

OPPERVLAKTE: 438.317 km² - De Eufraat en Tigris zijn de belangrijkste waterlopen van het land. Langs zijn oevers vindt men de belangrijkste steden en dorpen, wordt landbouw bedreven. De rest van Irak is woestijn en semi woestijngebied

ADMINISTRATIEVE OPDELING:

18 provincies en 1 neutrale zone

BEVOLKING: 23.264.000 inwoners, waarvan 75 tot 80 procent Arabieren, 15 tot 20 procent Koerden en een kleine minderheid Turkmene en Assyriërs.

In de steden leven 77 procent van de Irakese burgers. 42 procent is jonger dan jaar.

Bevolkingsdichtheid: 53 inwoners per km² - bevolkingsaanwinst 2,75 procent - 4,3 kinderen per vrouw

LANDTAAL: Arabisch, Koerdisch (beleidstaal in de Koerdische autonome gebieden)

RELIGIE: Islam 60 tot 65 procent sjiïeten, 32 tot 37 procent soennieten, ook zijn verschillende christelijke kerken..

BELANGRIJKSTE STEDEN:

Bagdad – 4.892.000 inwoners

Mossul – 664.000 inwoners

Kirkuk – 418.000 inwoners

Basra – 406.000 inwoners

POLITIEKE SYSTEEM: Volgens de in 1970 aangenomen provisorische grondwet is Irak een democratische republiek. Een in juli 1991 getemde wet legt beperkingen op aan de vorming van politieke partijen. Het stemrecht wordt toegekend vanaf 18 jaar voor het kiezen van de 250 vertegenwoordigers te kiezen van de Irakese nationale vergadering (adviserende bevoegdheid), daarvan worden 220 gekozen voor een duur van 4 jaar.

Alle macht wordt geconcentreerd in de handen van de negenkoppige revolutionaire commandoraad die in hun midden de president, de minister-president en de ministers benoemen.

Staatspresident is sedert juli 1979 Saddam Hoessein al-Takriti

MILITAIR: algemene dienstplicht van 18/24 maanden – legersterkte 424.000 man, daarvan 375.000 landleger, 30.000 luchtmacht en 2000 marine. De militaire uitgaven bedragen 5,5 procent van het bnp.

GEZONDHEID – SOCIALE EN EDUCATIEVE:

de uitgave voor volksgezondheid bedraagt 3,8 procent van het bnp – voor onderwijs en opleiding en ouderenzorg, zijn de cijfers voor dit jaar niet bekend. Voor 1000 inwoners beschikt het land over 1,4 ziekenhuisbedden.

Zuigelingensterfte 93 per 1000 geboorten - Vrouwensterfte bij de bevalling 370 bij 100.000 geboorten. – ondervoeding van kinderen, geen gegevens bekend. Kinderarbeid 2 procent.

Aandeel van de vrouwen in het productieproces 19,7 procent.

Levensverwachting 60 jaar voor mannen en 62 jaar voor vrouwen.

Schoolplicht van 6 tot 12 jaar, 80 procent sluit de basisschoolopleiding af, in de secundaire cyclus 31 procent.

Analfabetisme – mannen 34 procent, vrouwen 54 procent.

Universiteiten 8 – Abril, Bagdad, Basra, Mossul, Tikrit

MUNT: 1 Dinar (ID) = 1000Fils
Bruto nationaal product ongeveer 11,5 miljard US\$

Opdeling van het bnp – Landbouw 46 procent – Industrie 1,1 procent – diensten 52,2 procent.

Nog steeds leidt het land onder het olie-export verbod, waardoor de op olie-export gebaseerde industrie vele werkplaatsen niet kunnen bezet worden met als gevolg langdurige werkloosheid. Waardoor het staatsbudget een groot deficit vertoont.

LANDBOUW – GRONDSTOFFEN – INDUSTRIE
Geschiede landbouwoppervlakte 12,7 procent, waarvan 63,6 geïrrigeerd is. Tarwe, gerst, tomaten, meloenen en dadels zijn de belangrijkste landbouwculturen die

men aanbouwt. Privé handel in de landbouw is niet toegestaan, de regering betaalt een vaste prijs voor de landbouwproducten.

Beboste oppervlakte ongeveer 8.000 km²
Industrie: in 1964 werden verschillende ondernemingen genationaliseerd en forceerde men de uitbouw van de petrochemie.

Grondstoffen – Irak heeft de tweede grootste aardolie reserve van de wereld (ongeveer 15 miljard ton) – de aardgasreserve wordt op 3.107 miljard m³ geschat. Ook heeft het grote zwavel en fosfaat voorraden alsook zilver, lood en koper.

BUITENLANDSE HANDEL

Handelsoverschot 2.621 miljard US\$
Export: 3.959 miljard US\$, praktisch uitsluitend olie

Belangrijkste exportlanden: Rusland, Frankrijk, VR China, Turkije
Import: 1.338 miljard US\$, voedingsmiddelen, farmaceutische producten, verbruiksgoederen.

Belangrijkste importlanden: Rusland, Frankrijk, Jordanië, Australië, VR China

VERKEER

Tijdens de Golfoorlog werd de verkeersinfrastructuur zwaar beschadigd. Het land heeft een spoorwegnetwerk van 2029 km, er zijn aansluitingen op het spoornetwerk van Turkije en Syrië.

Het wegennetwerk bedraagt 45.550 km, waarvan is 84,3 procent verhard.

Motorisering: 51 voertuigen per 1.000 inwoners.

Internationale luchthavens zijn er Bagdad, Basra.

Binnenscheepvaart: 1015 km

COMMUNICATIE

Op 1.000 inwoners zijn 222 radiotoestellen, 83 televisieapparaten, 30,1 telefoon-aansluitingen. Er verschijnen 9 dagbladen met gezamenlijke oplage van meer dan 500.000.

De grootste dagbladen hebben een oplage van: al-Thaaw 250.000, al-Dschuhurija 150.000 en Al-Irak 30.000

23 werd Irak toegestaan een hoeveelheid olie uit te voeren voor het aankopen van een deel van de nodige levensmiddelen. Het controle- en verdelingsmechanisme werden dan in de resoluties 705 en 706 van 15 augustus 91 vastgelegd.

Hiermee wil men via de steeds maar verslechterende levensomstandigheden van het volk, Bagdad dwingen om olie te exporteren onder de opgelegde voorwaarden. De opbrengst zou dan op een geblokkeerde rekening van de VN gestort worden. 30 procent moeten dienen voor de herstelbetalingen, een deel voor het financieren van de VN-kosten voor bewaking en andere diensten, de rest kan dan gebruikt worden voor de import van de levensnoodzakelijke goederen. Door de ganse toelatingprocedure van het sanctiecomité is een normale handel onmogelijk.

Dit was voor Irak onaanvaardbaar, daar deze resolutie niet tegemoet kwam aan de essentiële noden van het Iraakse volk. De resolutie 986 van 1995 bracht hierin een lichte verbetering. Ze voorzag dat tenminste 53 procent van de olie-export zou besteed worden aan de bevrediging van de Iraakse behoeften. Dat betekende klaar uitgedrukt: 113 US\$, praktisch 70 US\$ per inwoner en per jaar. Maar ook hier bleek het procédé van het sanctiecomité een hinderend instrument. De verdere correcties aan het systeem door de resolutie 1153 (1998) veranderde niets aan de zaak.

Bovendien verkeerde de Iraakse olie-industrie door het gebrek aan wisselstukken en uitrusting, in een toestand dat ze de voorziene hoeveelheid olie niet eens kon oppompen. Pas met de resolutie 1210 (1999) werd door de veiligheidsraad de aankoop van wisselstukken voor de pompinstallaties toegestaan. Met de resolutie 1284 (1999) besloot de veiligheidsraad een nieuw inspectiesysteem in te stellen. Om de instemming van Irak te krijgen werd er geen grens meer op de olie-uitvoer gezet, men beloofde de embargobepalingen voor een tijd op te schorten. Maar alles werd gekoppeld aan het zenden en het goed functioneren van het nieuwe inspectieteam (UNMOVIC) en rapporteringen van het atoomagentschap, die moeten bevestigen dat Irak

aan de opgelegde verplichtingen voldoet. Het zou de VN Veiligheidsraad zijn dit tot de voorlopige opheffing van het embargo moet besluiten, waarbij de beslissing terug voor een groot deel in handen van de VS zou liggen. Aanvullend werd in alinea 36 van de resolutie 1284 bepaald dat de voorlopige opheffing van het embargo automatisch kan ongedaan gemaakt worden, dat wil dus zeggen zonder een nieuwe beslissing van de veiligheidsraad, wanneer de leider van UNMOVIC of de directeur-generaal van het internationale atoomagentschap berichten dat Irak niet in alle opzichten medewerkt. Hierdoor werd een regeling veiliggesteld waarbij, in tegenstelling tot de opheffing van de sancties, hun wederinvoering niet door een veto van een van de permanente leden kan tegengehouden worden.

INSTRUMENT VAN DE AMERIKAANSE BUITENLANDSE POLITIEK

De sancties werden een instrument van de Amerikaanse buitenlandse politiek, die nog maar's onderstreept werd door het aannemen van de "Irak liberation act" in

oktober 1998. Deze wet is vooral gericht op de gewelddadige aflossing van Saddam Hoessein, zonder ook maar rekening te houden met de hoge tol die hiervoor door de Iraakse bevolking zal moeten betaald worden. Het staat in tegenpraak tot het artikel VII van het charta, het vervolgt geen legitieme doelstelling.

Het VN-charta geeft de veiligheidsraad niet het recht om een ongeliefde regering af te persen voor het respecteren van de verplichtingen betreffende het volkenrecht. De veiligheidsraad kan sancties uitvaardigen, wanneer de inbreuken als een bedreiging voor de wereldvrede kunnen beschouwd worden of wanneer duidelijk het bewijs van dergelijke bedreiging geleverd is. (art. 39)

De resolutie 687 levert geen bewijs dat van het militair verslagen Irak een vredesbedreiging uitging.

Daarentegen was men zich volkomen bewust, dat de massavernietigingswapens in het Midden-Oosten een gevaarlijke situatie voor de vrede en de veiligheid vormen. Daarom stelde men terecht de doelstelling om van de regio een massa-

ILLEGAAL EN ONMENSELIJK HET SANCTIESYSTEEM VAN DE VN EN ZIJN MISBRUIK TEGEN HET IRAKESSE VOLK

De catastrofale uitwerkingen van de sancties op de Iraakse bevolking hebben internationale organisaties en waarnemers uitvoerig gedocumenteerd. Ook de VN-secretaris moest in zijn bericht van maart 2000 de wereld erop attent maken, dat zelf het "olie voor voedsel" programma onvoldoende is om de noden te lenigen. Zoals we allen weten zijn Denis Halliday "gewezen assistant secretary-general and humanitarian coordinator" in Irak in februari 2000, als onmiddellijk daarna zijn opvolger Hans Von Sponeck opgestapt. Ook mevrouw Jutta Burghardt van het wereldvoedselprogramma in Bagdad heeft uit protest tegen de sancties ontslag genomen.

Ingevolge de catastrofale levensomstandigheden stierven en sterven duizenden burgers. Reeds in maart 1993 schatte de Iraakse overheid dat ingevolge de opgelegde sanctie 234.000 mensen gestorven waren, daaronder 83.000 kinderen. In hun verklaring aan de New York Times van 17 oktober 11, becijferde de Iraakse overheid dat de dood van 1,7 miljoen burgers te wijten waren aan de sancties. Unicaf schatte in 1999 in zijn bericht dat de zuigelingensterfte in Irak verdubbeld is tegenover vóór de Golfoorlog. Als hoofdoorzaak duidt Unicaf de slechte kwaliteit van het water en ondervoeding aan. Het aantal kinderen dat sedert het einde van de oorlog gestorven is door de sancties wordt geraamd op 500.000.

vernietigingswapen vrije zone te maken (resolutie 687).

De VN-inspecteurs hebben in Irak wel een kernwapenprogramma gevonden, maar geen kernwapens. De verdere controle voor het verhinderen van een eventuele kernwapenproductie konden door de controles van het atoomagentschap gewaarborgd worden. De controle van de Israëlische kernwapens, die volgens de resolutie 687 een even groot gevaar is voor de vrede in de regio, werd door de VN-Veiligheidsraad nog nooit behandeld. En tot heden zijn er geen pogingen bij de VN te onderkennen om van het Midden-Oosten een kernwapenvrije zone te maken. Een definitieve vredesoplossing in

Haliday en Von Sponeck hebben er reeds meermaals op gewezen dat het ganse mediagedoe rond de controle-inspecties als voorwendsel dient om het Amerikaans en Britse optreden te dekken.

deze regio kan er niet komen zolang men het conflict tussen Israël en het Palestijnse volk niet tot een oplossing brengt.

Hier zien we duidelijk de dubbelzinnigheid van Washington. Aan de ene zijde wil ze Irak zelf met geweld aan een scherper controlesysteem onderwerpen, anderzijds verzwakken ze systematisch het algemeen volkenrechtelijk wapencontrolesysteem. Haliday en Von Sponeck hebben er reeds meermaals terecht op gewezen dat het ganse mediagedoe rond de controle-inspecteurs als voorwendsel dient om het Amerikaanse en Britse optreden te dekken.

Beide landen weten zeer goed dat Irak kwalitatief ontwapend is. Dit toegeven zou hun ganse optreden in de VN-Veiligheidsraad de doodsteek geven

Wat wel aantoonbaar is dat de sancties de dood van honderdduizenden onschuldige burgers in Irak, waaronder

500.000 kinderen mede veroorzaakt hebben. Geen enkele sanctie kan het opheffen van het recht op leven rechtvaardigen, dit staat duidelijk in alle conventies over de mensenrechten. Dat recht kan men ook in crisistijden niet inperken. Ook de VN is verantwoordelijk wanneer één van haar organen inbreuk pleegt op het geldende volkenrecht.

VN ONDERGRAVEN

Het zou wenselijk zijn dat het Internationaal Gerechtshof zich over dergelijk probleem zou buigen en er voor zorgen dat ook de VN zich houdt aan de bepalingen van het artikel 24 punt 2 van haar eigen charta. Men kan niet toelaten dat bepaalde lidstaten beslissen dat er een inbreuk is gepleegd op het geldend volkenrecht. In de praktijk eigenen de supermachten zich dit recht toe, waardoor de autoriteit van de VN ondergraven wordt en contraproductief werkt. Het misbruiken van de het VN-sanctie-

systeem tegen Irak door de VN-Veiligheidsraad is de gelegenheid voor de Algemene VN-Vergadering om aan het Internationaal gerechtshof advies te vragen over de rechtmatige grenzen van de sancties. Hierdoor zou de positie van de Algemene vergadering tegenover de VN-Veiligheidsraad gesterkt worden en de VN als internationale organisatie meer kracht geven.

Bron: Prof. Bernhard Graefarath Alternativen zu Embargo und Krieg
www.irak-kongress-2002.de

**15 FEBRUARI
BETOOGING
BRUSSEL 14U**

GEEN oorlog tegen Irak

Organisatie:
platform tegen de oorlog

Zie www.geenoorlog.be

DE IRAKESE OPPOSITIE: CORRUPTIE, RIVALITEIT EN VERDEELDHEID

| Ludo De Brabander |

Sinds oktober 1998 is 'regime change' de officiële politiek van de Verenigde Staten.

Op 31 oktober 1998 werd die beleidslijn formeel vastgelegd in de 'Iraq Liberation Act' (ILA).

Een van de centrale elementen daarin is de steun aan de Irakese oppositie.

Die is echter tot vandaag hopeloos verdeeld, al moeten allerlei bijeenkomsten het tegendeel aantonen.

Sinds het aantreden van Bush lijkt Washington zijn hoop te vestigen op een aantal gevluchte officieren.

Die hebben stuk voor stuk een mensenrechtenreputatie die niet moet onderdoen voor die van hun voormalige president.

Toen de ILA werd goedgekeurd verklaarde VS-president Clinton: "We kijken uit naar een nieuw leiderschap dat de steun heeft van de Irakese bevolking. De Verenigde Staten voorzien in steun aan oppositiegroepen uit alle sectoren van de Irakese gemeenschap wat kan leiden tot een populair gesteunde regering".¹

Sindsdien is de politieke koers ten aanzien van Irak niet meer veranderd en staat alles in dienst van 'regime change'. Met andere woorden, de massavernietigingswapens zijn slechts het breekijzer om tot de val van het regime van Saddam Hoessein te komen.² Waarom dan deze omweg? Het agenderen van 'regime change' ligt binnen de VN-Veiligheidsraad veel moeilijker, wegens absoluut niet in overeenstemming met het principe van niet-inmenging (soevereiniteit van naties), zoals bepaald in het VN-charter.

COUP STRATEGIE

De ILA moet de oppositie helpen klaarstaan voor het post-Saddamtijdperk. De grote zorg daarbij is niet alleen de vrees voor een machtsvacuüm. Washington doet enorme inspanningen om de oppositie te stroomlijnen zodat gegarandeerd wordt dat de toekomstige machthebbers rekening houden met de verzuchtingen van Washington. Onder de ILA erkent Washington 6 oppositiegroepen die dan ook kunnen rekenen op financiële steun. Het gaat om het Irakees Nationaal

Congres (INC), het Irakees Nationaal Akkoord (INA), de twee Koerdische fracties in de 'Koerdische Autonome Regio', PUK (Patriottische Unie van Koerdistan)

"We kijken uit naar een nieuw leiderschap dat de steun heeft van de Irakese bevolking".

naar de 'coup strategie'. Ditmaal zou het veel openlijker gespeeld worden en steun niet langer voornamelijk via de CIA verlopen.

en KDP (Koerdische Democratische Partij), de Hoge Raad van de Islamitische Revolutie in Irak (SCIRI) en een smalle Hasjemitische monarchistische groep (Movement for Constitutional Monarchy). De VS heeft voor de oppositie jaarlijks 98 miljoen dollar veil.

Steun aan de oppositie is niet nieuw. Na de Golfoorlog kwam er heel wat steun via de CIA. Maar dat liep uit op een sisser. Verschillende oppositiegroepen kregen het in 1996 militair zwaar te verduren. Tussen 1996 en 1998 was er dan ook weinig enthousiasme om de zwakke en sterk verdeelde oppositie te steunen en koos de regering Clinton eerder voor een politiek van 'containment'. Maar de discussies over de inspecties van massavernietigingswapens en het mislukken van UNSCOM (de speciale inspectiecommissie) deed Washington opnieuw teruggrijpen

(President Bill Clinton in 1998)

Nog voor de goedkeuring van de ILA stroomde er opnieuw geld voor allerlei activiteiten van de oppositie. In het voorjaar van 1998 werd 5 miljoen dollar voorzien als 'Economic Support Funds' (ESF).³ Nog eens 5 miljoen dollar werd gestort voor de werkzaamheden van 'Radio Free Iraq', een propagandazender die vanaf oktober 1998 vanuit Praag uitzendingen verzorgt onder de directie van Radio Free Europe/Radio Liberty. Ook werden de mensenrechtenschendingen in Irak voor propagandadoeleinden gebruikt. Een van de organisaties die vanaf 1998 geld ontvangt uit Washington is de 'International Campaign to Indict Iraqi War Criminals' (INDICT). In totaal zou 9 miljoen dollar gespendeerd worden naar onderzoek en publicaties rond oorlogsmisdaden. Ook na de goedkeuring van ILA blijft ESF als apart financieel kanaal bestaan. In de periode 1998 tot 2002 gaat het over in totaal 78 miljoen dollar.

REGIME CHANGE

President Bush zou nog consequenter de politiek van 'regime change' nastreven en naast de uitbouw van een brede oppositiebeweging zijn hoop vestigen op voormalige officieren die voldoende ervaring hebben om militair het terrein te effenen en daarbij zelfs in staat worden geacht om het nieuwe regime in Bagdad te leiden. Washington is op zoek gegaan naar een mogelijke opvolger onder de hoge officieren die er de laatste 15 jaar in geslaagd zijn Irak te ontvluchten. Resultaat is een groep van 62 officieren die van Washington een nieuwe bestuursraad moeten vormen.⁴ De meeste zijn lid van de Iraqi National Coalition (opgericht in maart 2000 door Tawfiq Al-Yasserî, een voormalig hoofd van de Irakese Militaire Academie) dat nauwe banden heeft met het Irakees Nationaal Congres (INC) van Ahmed Chalabi. Anderen zitten in dubieuze clubjes als de Iraqi National Movement (opgericht in 2001, met mensen als Hassan Al-Naqib en Hatim Mukhlis), de Free Officers' Movement (opgericht in 1996 door ex-officier Najib Al-Salhi) en de Higher Council for National Salvation (opgericht in augustus 2002 met aan het hoofd Wafiq Al-Samarra'i, een voormalig hoofd van de Irakese inlichtingendiensten). Stuk voor stuk organisaties waarin de hoofdrolspelers met elkaar gemeen hebben dat ze een belangrijke plaats bekleedden in een dictatuur die door Washington al jaren wreedaardig wordt genoemd. Nu ze in de oppositie zitten blijken ze wonderwel te passen in Washington's 'coup scenario' en worden enkelen onder hen zelfs naar voor geschoven als mogelijke opvolger van Saddam Hoessein.

Een naam die frequent wordt genoemd, is die van Generaal Nizar Al-Khazraji (vermoedelijk lid van de Higher Council of National Salvation – zowel hij als de organisatie bevindt zich in Denemarken). Maar een streep door de rekening is dat hij in Denemarken onder huisarrest is geplaatst. De Deense minister van Justitie heeft een onderzoek tegen hem geopend naar vermeende oorlogsmisdaden. Al-Khazraji verliet Irak in 1996. Hij was stafchef van het Irakese leger van 1980 tot

1991. Volgens mensenrechtenorganisaties was hij verantwoordelijk voor de 'Anfal', een grootschalige militaire operatie waarbij duizenden Koerden werden vermoord, 2.500 dorpen verwoest en 182.000 mensen 'verdwenen'.

Een andere kandidaat van Washington is Najib Al-Sahlî van de Free Officers' Movement. Volgens het Britse ministerie van Buitenlandse Zaken is hij de 'snelrijzende ster'.⁵ Al-Sahlî was commandant van een gepantserde divisie van de Republikeinse Garde tijdens de Golfoorlog. Hij speelde een belangrijke rol tijdens de invasie van Koeweit en bij het neerslaan van de opstand in het Shi'itische zuiden na de Golfoorlog. De

ber 2002.

Deze conferentie kon rekenen op ruime belangstelling van de internationale pers en werd bijgewoond door 330 delegatieleden van de oppositie. Onder druk van de VS kwam het tot een gemeenschappelijke verklaring.⁶ Daarin heet het dat er gestreefd wordt naar een staatsbestel dat democratisch, pluralistisch en federaal is. Dit volgens een concept gebaseerd op gelijkheid en zonder discriminatie op grond van religie of ras – het gelijkheidsbeginsel tussen man en vrouw staat er niet in. Islam zou staatsreligie moeten worden. Opmerkelijk is dat de olie niet vergeten wordt. De 'internationale gemeenschap' wordt gevraagd om Irak na de val van het regime van

Veel organisaties waarin de hoofdrolspelers met elkaar gemeen hebben dat ze een belangrijke plaats bekleedden in een dictatuur die door Washington al jaren wreedaardig wordt genoemd.

uitermate repressieve wijze waarop dit gebeurde zorgde voor honderdduizenden vluchtelingen.

VERDEELDE OPPOSITIE

De regering Bush heeft grote inspanningen geleverd om deze ex-militairen met elkaar, maar ook met het INC van Chalabi en andere groepen in contact te brengen. In juli 2002 kwamen op een bijeenkomst van de oppositie voor het eerst meer dan 70 ex-militairen af.

Maar vooral nog zit Saddam Hoessein stevig in het zadel en lijkt het maar niet te lukken om de oppositie op een lijn te krijgen. Niet alleen is een deel ervan sterk gekant tegen VS-bemoeienissen of tegen een door de VS geleide oorlog (zoals de historisch belangrijke Irakese Communistische Partij). Ook binnen de door de VS erkende en gesteunde oppositie is het alles behalve koek en ei. Dat bleek nogmaals tijdens de door de VS gesponsorde bijeenkomst van de Irakese oppositie in Londen van 14 tot 16 decem-

Saddam Hoessein, het land in staat te stellen "om de maximum capaciteit te bereiken van de olie-export." Verder stelt de verklaring: "De conferentie roept de nieuwe regering op om alle olie-, commerciële en economische akkoorden die Irak heeft getekend sinds 1991 met buitenlandse bedrijven en landen te herzien (...)". Daarmee wordt aan een eis van Washington tegemoet gekomen, waar met lede ogen wordt gekeken hoe Frankrijk en Rusland economische relaties blijven onderhouden met Bagdad.

Hoewel de verklaring onderstreept dat men zich kant tegen elke buitenlandse militaire bezetting spreekt het document zich niet expliciet uit tegen een oorlog. Wel staat er volgende dubbelzinnige zinsnede: "De conferentie vraagt de internationale gemeenschap om de Irakese bevolking te steunen zodat het bevrijd wordt van het dictatoriaal regime."

Er werd in Londen een 'follow-up committee' gevormd bestaande uit 65

Onder de "Iraq Liberation Act" steunt de VS ook twee Koerdische partijen: die van Barzani (links op de foto) en Talabani (rechts)

leden⁷, dat op 15 januari in de Koerdische Autonome Regio opnieuw bijeenkomt.

De hele 'eenheidsshow' kon niet verhullen dat er grote meningsverschillen bestaan tussen de verschillende oppositiegroepen. Vooral de virulente pro-VS politiek van de leider van INC, Ahmed Chalabi stuit op groeiend ongenoegen van de meeste andere groepen, niet in het minst van de door Teheran gesteunde SCIRI, een oppositiepartij van het Shi'itische zuiden. SCIRI weigerde trouwens tot augustus 2002 openlijk elke samenwerking met de VS.

AHMED CHALABI

Het INC werd in 1992 opgericht als een koepel van hoofdzakelijk oppositieleiden uit de Shi'itische en koerdische regio. Ahmed Chalabi, de leider van het INC, is ongetwijfeld een sleutelfiguur in de Irakese oppositie. Hij kan rekenen op de steun van een belangrijk deel van het Amerikaans Congres en delen van het Pentagon, meer bepaald de rechtse en extreem-rechtse vleugel ervan (o.a. onderdefensie-minister Paul Wolfowitz en het hoofd van het 'Defence Policy Board' van het Pentagon, de superconservatieve Richard Perle⁸). Via Washington onderhoudt men ook zeer goede contacten met de rechter zijde in Israël (Sharon en Netanyahu). Chalabi is geen onbesproken figuur. In 1989 moet hij hals over kop Jordanië ontvluchten omdat hij 70 miljoen dollar zou verduisterd hebben als directeur van de Petra-bank. Nog steeds wordt hij vanuit alle hoeken beschuldigd vooral zijn eigen zakken te vullen. Het voormalige hoofd van het centrale com-

mando van de VS-strijdkrachten in het Midden-Oosten, Generaal Anthony Zinni, deed smalend over wat hij die "zijdegeklede en Rolex-dragende gasten in Londen" noemde. De voormalige VS-ambassadeur in Saudi-Arabië, James Akins, noemt hem een 'criminele bankier'. "Wetende dat Chalabi de man van Amerika is, doet ons lijken op gekken, niet alleen in Irak, maar in de hele regio", aldus Akins.⁹

Chalabi's agenda gaat veel verder dan louter 'regime change' en maakt de werkelijke bedoeling van de VS duidelijk. Midden oktober had Chalabi een aantal ontmoetingen met drie belangrijke Amerikaanse oliebedrijven. Wat hij van plan is hoeft weinig verbeelding: "Amerikaanse oliebedrijven zullen een 'big shot' krijgen in Iraakse olie", aldus Chalabi in "The Washington Post".¹⁰ Economisten verbonden aan INC plannen de 'denationalisering' van de Irakese olie-industrie om die onder controle te plaatsen van Amerikaanse oliebedrijven. Hetzelfde artikel in "The Washington Post" laat uitschijnen dat het einde van het Saddam-regime wel eens een aanval op OPEC kan worden, wanneer het nieuwe regime er voor kiest buiten de OPEC te werken. James Akins drukt het plastisch uit: "We nemen Irak over, installeren ons regime, produceren olie tot de maximum capaciteiten en vertellen Saoedi-Arabië om naar de hel te lopen".¹¹ De conservatieve think tanks in de VS laten er geen twijfel over bestaan. De olie-industrie moet met de hulp van een nieuw regime geprivatiseerd worden ter meerdere eer en glorie van de Amerikaanse

oliebedrijven en de Amerikaanse energie-behoefte.¹² Het INC staat het meest garant voor deze agenda.

¹ *Statement by the president*. The White House. Office of the Press Secretary, 31 Oktober 1998 (zie <http://www.monde-diplomatique.fr/cahier/irak/iraqliberationact>). De tekst van de Iraq Liberation Act (P.L. 105-338 van 31 oktober 1998) is te consulteren op: http://www.fcni.org/issues/int/sup/iraq_liberation.htm

² Ludo De Brabander. *Hypocrisie rond massavernietigingswapens in het Midden Oosten*. In *Uitpers* nr. 34, oktober 2002

³ Kenneth Katzman. *Iraq: US Efforts to change the regime*. Report for the Congress. Congressional Research Service, 3 oktober 2002

⁴ Guido van Leemput. *Irak heeft nieuwe leider al democratisch verkozen*. In: *De Koerden*, nr 7, juli-augustus 2002

⁵ *ibidem*

⁶ The political statement of the Iraqi Opposition Conference in London. In: *Kurdistan Observer* (<http://www.kurdistanobserver.com>), 20 december 2002.

⁷ Oorspronkelijk was er sprake van 50 leden, dan werden het 65 en sommige bronnen zeggen dat er uiteindelijk is beslist om een 75 koppig comité te vormen. De SCIRI zou daarin het grootst aantal zetels hebben gekregen.

⁸ Robert Dreyfuss. *Tinker, Banker, NeoCon, Spy. Ahmed Chalabi's long and winding road from (and to?) Baghdad*. In: *The American Prospect*, 18 november 2002

⁹ *Why is Saddam Hussein still sitting in office in Baghdad?* Interview met James Akin. In: *Frontline* (niet gedateerd)

¹⁰ Dan Morgan and David B. Ottoway. *In Iraqi War scenario, oil is key issue*. *The Washington Post*, 15 september 2002

¹¹ Robert Dreyfuss. *ibidem*

¹² Zie bijvoorbeeld het in dat opzicht uiterst verhelderend document van de 'Heritage Foundation door Dr. Ariel Cohen and Gerald P. O'Driscoll, Jr. *The Road to Economic Prosperity for a Post-Saddam Iraq*. 25 september 2002 (via: <http://www.heritage.org/research/middleeast/bg1594es.cfm>)

“NEEN AAN DE OORLOG... NEEN AAN DE DICTATUUR”

Het standpunt van de Irakese Communistische Partij

| Ludo De Brabander |

Niet alle oppositiepartijen laten zich verleiden tot samenwerking met de VS. De Communistische Partij van Irak (CPI) verwerpt zowel de dictatuur van Saddam Hoessein als de oorlogsplannen van Washington.

De communisten speelden een cruciale rol in het postkoloniale Irak: ze lagen mee aan de basis van de omverwerping van de hasjemitische monarchie (1958) en beschikten over de best uitgebouwde massaorganisaties. De CPI was een partij waar alle (Ba'ath)-regimes rekening moesten mee houden. CPI-kaders en militanten waren geregeld slachtoffer van vervolgingen en executies.

Toen Saddam Hoessein in 1979 definitief zijn dictatuur vestigde en een nieuwe golf van zuiveringen organiseerde bleef ook de CPI niet buiten schot. De partij werd zwaar getroffen: een groot deel van de kaders en militanten vluchtte naar het buitenland, een ander deel werd gevangen gezet of geëxecuteerd. Sindsdien opereert de CPI clandestien, zowel vanuit het buitenland als vanuit de Koerdische regio.

TOENEMENDE SOCIALE ONGELIJKHEID

Ondanks haar verzet tegen de VS-politiek, spaart de communistische partij haar kritiek op het regime in Bagdad niet. Volgens de secretaris van het Centraal Comité van de CPI, Hamid Majeed Moussa, dient Saddam Hoessein paradoxaal genoeg de belangen van de VS: « Sinds Saddam Hoessein aan de macht kwam, heeft hij de VS de gelegenheid gegeven om zijn belangen uit te breiden in de regio en de Arabische solidariteit te verpletteren. » En hij voegt er aan toe: “Zij die claimen dat het Irakees regime anti-imperialistisch is, laten zich misleiden.”¹ Het Irakees ‘middeleeuws’ regime heeft voor een politieke, sociale en economische chaos gezorgd met als gevolg dat de

infrastructuur van het land is geruïneerd. Opvallend is dat de CPI veel kritiek heeft op de economische politiek van het regime in Bagdad, die samen met het embargo tegen het land een zware tol heeft geeïst van de bevolking. In het politiek verslag van de Nationale Raad van de CPI (Juli 1999) staat²: “(...) het regime gaat door met het verminderen van publieke investeringen en het afbouwen van de publieke dienstverlening. (...) Ondertussen gaat het (regime) door met zijn privatiseringsbeleid. (...) Omkoperij en corruptie zijn gemeengoed op alle niveaus van staatsorganen en -instellingen, inclusief het gerechtelijk apparaat.” Volgens de CPI heeft dit alles geleid tot groeiende sociale ongelijkheid en verslechtering van de levensomstandigheden.

De CPI verzet zich ook fel tegen het economische embargo waaronder het land sinds het begin van de Golfoorlog gebukt gaat. Majeed Moussa: “Het is bewezen dat dergelijke sancties de Saddamclique niet raken, maar feitelijk helpen in het handhaven van de controle, door zich te verstoppen achter het lijden van de bevolking.” Volgens Moussa houdt Saddam Hoessein geld van het ‘olie-voor-voedsel’ programma achter: “De Irakese regering gebruikt voedselrantsoeneringen tegen de bevolking door te dreigen hun voedsel af te pakken.” De CPI vraagt de onvoorwaardelijke opheffing van de economische sancties en haalt scherp uit naar de VS die “verantwoordelijk zijn voor de vernietigingen veroorzaakt door de Golfoorlog en de onrechtvaardige internationale economische blokkade die 12 jaar geleden werd opgelegd.”³

FELLE KRITIEK

De Irakese communisten verzetten zich krachtig tegen de oorlogspolitiek van de VS. “Oorlog en een buitenlandse militaire interventie, of het nu onder het mom van massavernietigingswapens is of ‘regime change’ moet stevig verworpen worden”. Oorlog zal verder dood en verderf zaaien, kan geen democratie en vrede brengen voor Irak en zal “de Israëlische leiders in de gelegenheid brengen om nog meer gruwelijkheden te begaan tegen de Palestijnse bevolking.”⁴ De CPI weigert zich voor de kar van de VS te laten spannen en nam dan ook niet deel aan de ‘oppositieconferentie’ in Londen, eind 2002. Ondanks dit meningsverschil, blijft de partij oproepen tot samenwerking. “Wij hebben het altijd als onze principiële taak beschouwd om van de dictatuur verlost te geraken en een democratisch alternatief op te zetten dat rekening houdt met de wil en de belangen van het volk: een eengemaakt democratisch Irak, waarbinnen de Koerdische kwestie zou opgelost worden op federale basis”, aldus Partijleider Moussa.

¹ Interview met Hamid Majeed Moussa in Morning Star, 29 mei 2001

² Political Report, 5th National Council of the Iraqi Communist Party (26 – 28) July 1999

³ No to war... No to Dictatorship. Solidarity with the Iraqi People for peace & democracy. Perscommuniqué, 28 september 2002, (zie: <http://www.iraqcp.org/>)

⁴ Ibidem.

OVER OORLOG

| van de redactie |

Hierbij krijgt u uittreksels uit interviews of weergaven van gesprekken zoals ze bij ons in de pers verschenen.

DIRK VAN DER MAELEN (SP-A)

"In Irak is het onmiskenbaar zo dat olie meespeelt. Kringen rond Bush en Cheney hebben er persoonlijke belangen in. De V's zullen in de toekomst steeds meer afhangen van buitenlandse olie en ze willen die bevoorrading veilig stellen. Daarnaast speelt ook de binnenlandse politiek. Bush wil niet meer voor de kiezer verschijnen zonder Saddam geëlimineerd te hebben. Dat is goed voor binnenlands gebruik en het leidt de aandacht af van de slechte economische toestand."

"Er is geen enkele rationele reden voor een oorlog. Laat de VN-wapeninspecteurs hun werk doen, en als ze iets vinden, pakken we dat aan via de VN."

"Europa moet de moed hebben om te zeggen: hier volgen we niet meer, wij staan een andere politiek voor. België moet de moed hebben achter Duitsland te gaan staan. Dat land staat onder enorme Amerikaanse druk. Schröder en Bush hebben geen contacten meer. De VS dreigen met economische gevolgen: Amerikaanse multinationals zouden niet meer investeren in Duitsland. Er zijn plaagstoten zoals de vraag naar Duitse soldaten ter beveiliging van Amerikaanse bases."

"Het gemak waarmee in Praag de NAVO Response Force tot stand kwam, is een illustratie van de Amerikaanse druk. De Navo is niet langer een defensief verbond maar wordt daardoor omgebouwd tot een macht die zeer snel overal ter wereld kan worden ingezet. De besluitvorming in de Navo kennende, weten we dat dit neerkomt op een vechtmachine die op Amerikaans bevel uitdrukt."

"Ik reken erop dat er voldoende gezond verstand in deze (Belgische) regering zit. Voor mij mag er geen Belg militair naar de Golf. (...) Nu geen kleur bekennen staat

gelijk met stilzwijgende medeplichtigheid."

"Of over dit dossier de regering kan vallen beslis ik niet alleen over. Maar als ik met dit standpunt allen sta in mijn partij, trek ik daaruit mijn persoonlijke conclusies."

WILLY CLAES (SP-A)

"De Amerikanen zullen geen beroep doen op de Navo, wel op een aantal bereidwillig Navo-partners. Joshka Fischer sluit niet uit dat Duitsland zich in de Navo niet tegen een Amerikaanse vraag voor interventie verzet."

"Een oorlog zou inderdaad zorgen voor nieuwe frustraties die de voedingsbodem voor terreuracties nog versterken. Maar als klein land kun je moeilijk als eingleganger optreden. Wie ervaring heeft in internationale diplomatie zou niet op de manier van staatssecretaris Boutmans spreken. Want die zou weten dat we zo'n houding vroeg of laat met klinkende munt betalen."

KAREL DE GUCHT (VLD)

"We moeten ons volledig afzijdig houden als de VS op eigen houtje oorlog gaan voeren. Maar als er groen licht komt via een VN-resolutie dan kunnen we niet langer blijven zeggen dat we zelfs geen logistieke steun zullen verlenen als ons dat gevraagd wordt."

Troepen sturen kan voor De Gucht in geen geval, maar hij acht de kans erg klein dat die vraag aan België zal worden gesteld.

ADMIRAAL HERTELEER (STAFCHIEF TOT 31.12.02)

Indien daartoe gevraagd zouden de

Belgische lucht- en landcomponent van het leger kunnen worden ingezet bij een oorlog tegen Bagdad. "Wij zouden kunnen deelnemen aan bombardementen met F16's. Men zou landmachten kunnen ontplooiën in de woestijn en meevechten. Men zou de marine kunnen inschakelen. Dat kan allemaal, alleen zou ik mensen vandaag daarvoor niet kunnen motiveren".

EDDY BOUTMANS (AGALEV)

"Ik vind dat België zo snel mogelijk werk moet maken van een coalitie van 'non willing', een verbond van landen, organisaties en netwerken die zich actief verzetten tegen de oorlog in Irak."

"Al er oorlog komt dan zullen wij in een bipolaire wereld terecht komen met aan de ene kant een religieus en etnisch fundamentalisme, en aan de andere kant het opgedrongen marktfundamentalisme van de VS dat op een arrogante manier het materialisme van het geld en de macht als hoogste doel stelt en dat doel desnoods via het massaal inzetten van militaire middelen wil bereiken."

"Voorlopig kanten alle regeringspartijen zich tegen een actieve deelname aan de oorlog. We zullen zien of dat standpunt ongewijzigd blijft zodra de oorlog echt begonnen is en de Amerikanen een beroep doen op Europese bondgenoten. (...) Deze oorlog is onze oorlog niet, we moeten er alles aan doen om hem te vermijden en als dat niet lukt, moeten we ervoor zorgen dat we er op geen enkele manier bij betrokken geraken."

(zie ook "Voor de vuist":
reactie op Louis Michel)

VERKIEZINGSUITSLAGEN

VERENIGDE STATEN — PARLEMENT — 05/11/02

In de parlamentsverkiezingen van 5 november moesten er in de senaat 34 zetels van de 100 worden hernieuwd voor een mandaat van zes jaar. In de vroegere senaat was de verhouding 49 Republikeinen, 49 Democraten en 2 onafhankelijken. Na 5 november is de balans omgeslagen en hebben de Republikeinen opnieuw de meerderheid.

Wat het congres betreft, de Kamer van Afgevaardigden, die volledig moest herkozen worden, hadden de Republikeinen voordien 222 zetels tegen 208 voor de Democraten, en 2 onafhankelijken. Het gaat om een mandaat van 2 jaar. De Republikeinen behielden er hun absolute meerderheid.

Voor wat de gouverneurs betreft, waarvan er 36 op 50 moesten vervangen worden voor een mandaat van 4 jaar, kwamen de verkiezingen uit op 23 voor de Republikeinen en 23 naar de Democraten. De Republikeinen hadden er voordien 27 en de Democraten 23. 2 andere waren onafhankelijk.

Gouverneursverkiezingen hebben ook een belangrijke politieke betekenis bij de voorbereiding van de presidentsverkiezingen.

OOSTENRIJK - PARLEMENT - 24/11/02

Wat sommigen gehoopt en anderen gevreesd hadden is gebeurd. De extremistische partij van Jörg Haider, de FPÖ, heeft een daverende nederlaag opgelopen. Van de 52 zetels in 1999 schieten er nog 19 over. De rechtse conservatieven van Schüssel (ÖVP) steeg van 52 naar 79 zetels. De Sociaaldemocraten (SPÖ) gingen van 65 naar 69, en de Groenen van 14 naar 16.

De deelname aan de verkiezingen bleef stabiel: 80,42% in 1999, 80,48% in 2002.

Men zal zich herinneren dat na de overwinning van Haider, de Christendemocraten van Schüssel een einde stelden aan de regering die ze jarenlang hadden met de SPÖ. Schüssel wilde kanselier worden, en liet zijn vroegere bondgenoten stikken, ondanks het feit dat deze nog de sterkste partij waren. Hij onderhandelde met het rechtse FPÖ voor wie Haider de onderhandelingen voerde. Haider die er van droomde de volgende maal kanselier te worden, liet anderen in de regering gaan zitten, en verkoos dus van op de zijlijn te dirigeren. De FPÖ-ministers werden echter voor Haider te zelfstandig en toen kwam de breuk. En Schüssel maakte gebruik van de geboden kansen.

ZWITSERLAND - REFERENDUM - 24/11/02

In een minimum van tijd is de extreem-rechtse partij van Christoph Blocher in Zwitserland een macht geworden, en dit bijzonder in de Duitstalige kantons. Dank zij haar vooruitgang veroverde ze een zetel in de Federale Raad waarin de drie grootste partijen van het land elk met twee zetels vertegenwoordigd zijn.

Deze rechtse partij wist, tegen de stelling van de Federale Raad en de andere partijen, een referendum af te dwingen voor de verstrakking van het asielrecht. Ze verloren dit referendum met slechts 3.422 stemmen. Met 50,8% tegen 49,8% werd hun voorstel afgewezen. Als men er rekening mee houdt dat extreem rechts tegen alle partijen samen, slechts met 3.422 stemmende de duimen moet leggen, dan ziet het er niet zo schitterend uit voor een democratisch Zwitserland.

ECUADOR - PRESIDENT - 24/11/02

Met de overwinning van Lula in Brazilië, het groeiend verzet in Argentinië, de sterke inheemse partij in Bolivia, de mislukking van de opstand in Venezuela ziet het er naar uit dat in Latijns-Amerika er iets nieuws op gang komt. Het verzet komt er op gang tegen de neo-liberale politiek, die onder druk van de VS wordt gevoerd. Ook Ecuador is tot een keerpunt gekomen. Lucio Gutierrez is een gewezen kolonel die begin 2000 betrokken was bij het triumviraat dat een paar dagen het presidentschap had opgenomen (samen met een rechter en de leider van de inheemse beweging), en daarvoor zes maanden gevangen zat. Hij richtte vorig jaar een volkspartij op. Deze kan vooral op de arbeiders en de inheemse bevolking – die de helft van de inwoners uitmaakt – rekenen.

De tegenkandidaat van Gutierrez was de rijkste man van Ecuador, Alvaro Noboa, dollarmiljardair en bananenmagnaat. Gutierrez behaalde niettemin 54,4% van de stemmen. De nieuwe president zal het niet gemakkelijk hebben aangezien hij niet over de meerderheid in het parlement beschikt. In een land waar de twee vorige presidenten onder druk van de openbare opinie werden afgezet, wordt het zeker een moeilijke opdracht. Ecuador heeft 14 miljoen inwoners, 40% zijn inheemsen, en 80% van de bevolking leeft in armoede.

ZUID-KOREA - PRESIDENT - 19/12/02

De progressieve kandidaat Roh-Muo won met 48,8% van de stemmen de presidentsverkiezingen van zijn tegenstander de pro-Amerikaanse kandidaat Lee Hoi Chang. Toh is zoals zijn voorgang, Kim Dae Jung, voorstander van de dialoog met Noord-Korea, terwijl Lee Hoi de confrontatie nastreeft. De week van de verkiezingen gingen in Seoel en andere steden nog massale anti-Amerikaanse betogingen door, met in de hoofdstad meer dan honderdduizend deelnemers. Aanleiding hiertoe was de vrij spraak door een Amerikaanse militaire rechtbank van twee VS soldaten die met hun tank twee meisjes hadden dood gereden. De VS weigerden een Koreaanse rechtbank het proces te laten voeren. Het anti-Amerikanisme neemt de laatste tijd enorm toe in Zuid-Korea. Zo is er een grote campagne voor de terugtrekking van de 37.000 Amerikaanse soldaten uit het land.

KENIA - PRESIDENT - 27/12/02

Deze verkiezingen betekenen het einde van de heerschappij van de Afrikaanse Nationale Unie van Kenia, die 39 jaar over het land regeerde. Mwai Kibaki was de kandidaat van de Regenboogcoalitie, een front van alle oppositiekrachten. Hij won met 63% van de stemmen tegen 30% voor Uhuru Kenyatta, de zoon van de eerste president Jomo Kenyatta, die met de onafhankelijkheid in 1963 president was geworden. Uhuru was de poulain van de uittredende president Daniel Arap Moi, die in 1978 aan de macht was gekomen na de dood van Jomo Kenyatta. Volgens de grondwet kon hij zich geen kandidaat meer stellen.

Deze uitslag, die ook voor het parlement bevestigd wordt, betekent een politieke aardverschuiving voor Kenia.

De 71-jarige nieuwe president Mwai Kibaki heeft voorheen steeds in dienst gewerkt van de vroegere presidenten. In 1991 trok hij zich terug uit de regeringspartij, toen het meerpartij-enstelsel werd ingevoerd. Hij werkte stap voor stap aan de uitbouw van de Regenboogcoalitie. Tweemaal moest hij bij presidentsverkiezingen tegen Moi in het zand bijten. De economische toestand is zo slecht geworden in Kenia, de corruptie zo enorm, dat de kiezers kennelijk nood hadden aan een alternatief: de verkiezingslogan van zijn partij was dan ook: "zonder Moi is alles mogelijk..."

NAVO IN PRAAG

| André De Smet |

Het was in april 1949 dat, op initiatief van de Verenigde Staten, de NAVO werd opgericht. De doelstelling, of het alibi, voor de oprichting was volgens de initiatiefnemers een aanval van de Sovjetunie op West-Europa te verhinderen. De NAVO had dus een zeer continentale opdracht. In 1954 werd, na toetreding van Duitsland tot de NAVO, het Warschau-pact opgericht. Met de implosie van de Sovjetunie en de andere socialistische landen werd dit militaire pact ontbonden.

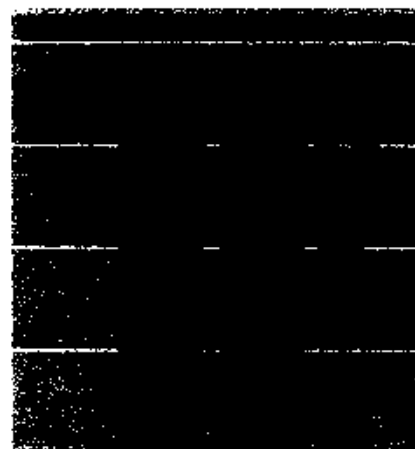
De NAVO had dus geen reden meer van bestaan, gezien haar aartsvijand verdwenen was, en dus meteen ook het doel van haar oprichting. Niets daarvan echter. De NAVO zocht naar nieuwe vijanden en nieuwe opdrachten, sommige niet-militaire zoals het milieu.

Voor de Verenigde Staten die achter en voor de schermen de touwtjes in handen houden, was dit een instelling die ze kon gebruiken als het hen paste. Dit was reeds het geval met de oorlog tegen Joegoslavië waar – zonder de Verenigde Naties te raadplegen, en zonder een beslissing van de Veiligheidsraad – Servië door het NAVO-leger werd plat gebombardeerd.

Met de NAVO-top in Praag is het duidelijk geworden dat de VS en president G.W. Bush nieuwe doeleinden nastreven. De zeven nieuwe landen uit Oost-Europa die werden binnengehaald, betekenen in principe niet veel op militair vlak. Maar daar alle beslissingen bij consensus genomen worden, betekent dat in theorie dat deze landen, die zeer afhankelijk zijn geworden van de VS, dwars zouden kunnen liggen. Er zijn namelijk met de Amerikaanse dreigingen voor een oorlog tegen Irak toch wel stemmen opgegaan van sommige landen (Duitsland) dat ze dit spel niet willen meespelen.

Een ander element heeft betrekking op het feit dat de VS, zoals dat in andere NAVO-lidstaten het geval is, niet lang zullen dralen om er militaire basissen te installeren. Daarbij komt nog dat deze landen een uitzonderlijke inspanning zullen moeten leveren om hun militaire uitgaven op te drijven. Ze moeten met name modernere wapens kopen, vliegtuigen onder meer. En waar zullen ze die kopen? In de Verenigde Staten

Militaire budgetten van de 25 "grotten" (vooruitzichten 2008) overgenomen uit "Atlas du Monde Diplomatique".

Bron: Min.v. Def. USA

natuurlijk.

Bush is er in Praag in geslaagd, voorzichtig weg, een aantal landen een stapje dichtert te brengen bij zijn nieuwe strategie van een preventie oorlog. Om te beginnen tegen Irak.

Op de top van de Europese Unie in Finland, eind 1999, spraken de vertegenwoordigers van de lidstaten over de noodzaak om een militaire poot voor de E.U. uit te bouwen. Ze beslisten een gemeenschappelijk interventieleger op te richten van 600.000 man, die niet van de NAVO-hiërarchie zouden afhangen maar van de Europese Unie.

In Praag heeft Bush echter hen een pad in de korf gezet door te doen aanvaarden dat ook de NAVO een speciale snelle-interventiemacht zou oprichten van 25.000 man, voor speciale opdrachten o.m. tegen het terrorisme. Alle lidstaten werden tevens op het hart gedrukt dat ze, ondanks de slechtere economische situatie, hun militaire uitgaven moeten opdrijven. Tot vreugde van de Amerikaanse wapenhandelaars.

Na dit alles moet men zich de vraag stellen of de westerse politieke leiders hetzij naïef zijn, hetzij geen politiek inzicht hebben, hetzij gewoon medeplichtig zijn. Tony Blair en Groot-Brittannië zijn het beste voorbeeld.

DE NAVO TRUKENDOOS VAN PRAAG ZORGT VOOR EEN NIEUWE VERPAKKING

| Antoine Uytterhaeghe |

Tijdens de NAVO topbijeenkomst in Praag heeft men de alliantie uitgebreid met zeven nieuwe Oost-Europese staten. Het bondgenootschap is dus fel opgeschoven naar het oosten. Zo grenst het gebied van de NAVO nu direct aan Rusland en is er niet langer zo iets als een neutrale zone.

De zeven nieuwe lidstaten brengen militair gezien geen wezenlijke versterking van de alliantie, wat de NAVO-verantwoordelijken ook mogen beweren. Zelfs Praag, Boedapest en Warschau die reeds drie jaar geleden in de club zijn opgenomen, zijn nog altijd niet gelijkwaardig op militair vlak. Wat wel vast staat is het feit dat de nieuwe NAVO-lidstaten een eigen buitenlands beleid hebben opgegeven en zich onderwerpen aan de politieke en militaire strategie van de NAVO. Op die manier worden ze een instrument van een organisatie waar Washington de roerganger is en de koers bepaalt. Een uitnodiging om tot de club toe te treden is bijgevolg, zeker wat deze Oost-Europese landen betreft, meer politiek dan militair bepaald.

Het is ook een uitstekende gelegenheid om nieuwe afzetmarkten te vinden om de overvloedige (Amerikaanse) wapens aan te verkopen.

Voor de NAVO zelf zorgt deze uitbreiding ervoor dat haar functionering behoorlijk ingewikkelder wordt. Alles moet namelijk éénparig beslist worden. Dat zal niet gemakkelijker zijn met 26 lidstaten. Echter wat men vooral ook met deze uitbreiding niet mag uit het oog verliezen is dat de "nieuwe clubleden" meer Atlantisch dan Europees gericht zijn, waardoor Washington zijn positie in het Europese huis versterkt.

Men wilde vooral met de bijeenkomst in de Tsjechische hoofdstad, het verlies aan betekenis van de NAVO stoppen. Met andere woorden de NAVO moet haar capaciteit om een oorlog te voeren bij-schaven, bijgevolg moet ze meer

gevechtseenheden met degelijk oorlogsmateriaal ter beschikking krijgen.

STAND BY FORMATIES VAN 20.000 MANSCHAPPEN

Secretaris-generaal, Lord Robertson, is voor een alliantie die zich als "nieuwe antiterreurorganisatie" met globale

richting van Washington is een versterking van het transatlantisch bondgenootschap; dit alles onder de verpakking dat hierdoor de stabiliteit in Europa versterkt wordt.

Maar dit ad hoc contingent kan in concurrentie staan met de voor 2003 voorziene opstelling van de EU-interven-

De NAVO heeft de "National Security Strategy" van de Bush-doctrine overgenomen. Dat wil zeggen dat men bereid is een "preventieve oorlog" te voeren wanneer de regeringen van mening zijn dat hun hegemonie bedreigd is.

inzetbaarheid ontwikkelt, en om de verspreiding van massavernietigingswapens bij anderen te verhinderen.

Eigenlijk vereist dit een nieuw strategisch concept, maar dat van 1999 is nog te recent om nu reeds terug een nieuwe strategie op te leggen. Dan maar de opdracht aanpassen.

Op de bijeenkomst in Praag heeft men er voor gezorgd de eisen van de VS in te willigen en heeft men besloten een NAVO interventiemacht (NATO Response Force - NRF) van 20.000 op te richten. Dit 20.000 man sterke interventiekorps moet in 2006 uit een pool van de verschillende NAVO-lidstaten gerekruteerd worden.

Deze stap van de NAVO-partners in de

tie troepenmacht van 60.000 man.

Het is essentieel en belangrijker te weten dat de NAVO de Amerikaanse strategie van de "National Security Strategy" de Bush-doctrine heeft aangenomen. Het aannemen van deze doctrine betekent dat de Amerikaanse strategie in het NAVO-beleid verankerd wordt. Dat wil zeggen dat de beide kernelementen van de Bush-doctrine bindend zijn voor het voeren van "preventieve" oorlogen, wanneer de regerende van mening zijn dat hun hegemonie bedreigd is. Zelf willen ze hiervoor en zijn ze bereid om eventueel kernwapens in te zetten.

In Praag heeft Washington zijn slag thuisgehaald, de NAVO-interventiemacht bevindt zich op de inhaalstrook, terwijl de

EU-troepenmacht in de file zit.

De VS wil ten allen prijze vermijden, dat er concurrenten ontstaan die hun suprematie in vraag zouden kunnen stellen. De handelwijze van Washington stelt de Europese lidstaten van de NAVO voor de keuze: ofwel onderwerpen de andere lidstaten zich verder of de NAVO wordt door de VS in een toenemende mate geïgnoreerd. De VS-senator Richard Lugar drukte het in een van zijn toespraken als volgt uit: "Als de NAVO ons niet helpt de de veiligheidsbedreiging voor onze natie te bestrijden... dan is ze niet langer meer onze belangrijkste bondgenoot". De VS en bijgevolg ook de NAVO handelen nu naar het principe dat de aanval de beste verdediging is. Hiermede omzeilen ze het in artikel 51 geschreven principe van het VN-charta, dat alleen maar zelfverdediging als reactie op een gewapende aanval geoorloofd is.

Bij een eventuele oorlog van de VS en het VK tegen Irak, kunnen we ons afvragen hoever dan de weigering gaat van bepaalde Europese landen deel te nemen aan het conflict. Zelfs wanneer ze op het oorlogsterrein niet aanwezig zijn met soldaten, maar toelaten dat hun grondgebied overgevlogen wordt of militaire infrastructuur en havens, spoorwegen gebruikt mogen worden om het militaire materiaal over te vliegen of te verscheppen (zie dossier in Vrede nr 358), dan stellen we ons de vraag of deze Europese landen niet indirect deelnemen in deze oorlog aan de zijde van Washington en Londen.

België, bij monde van Verhofstadt, heeft in Praag toegezegd dat ons land zijn moderniseringsplichten zal nakomen. Wanneer zoals hij zegde dit moet gebeuren in het kader van de bestaande begroting dan kan het niet anders dan dat er op andere posten flink moet bespaard worden. Of voorziet hij inderdaad voor de huidige regeringsperiode dat de defensiebegroting bij het oude blijft, maar dat binnen 7 maanden, dus na de federale verkiezingen van juni 2003, de nieuwe regeringsverklaring zich aan de 'realiteit' zal moeten aanpassen en waar dan meer geld voor defensie zal worden ingeschreven?

De NAVO zoals in Praag opnieuw

gedefinieerd is een gans andere organisatie, het lijkt me dan ook logisch dat hierover in het parlement moet gedebatteerd worden en onze burgers geraadpleegd moeten worden of ze het wenselijk achten dat ons land lid blijft van een organisatie die niet gebaseerd is op defensie maar op interventie waar ook ter wereld.

GLOBAL

is de NAVO als militair-politiek instrument überhaupt nog nodig? Het is in het verleden steeds een gehoorzaam en betrouwbaar instrument van de VS-politiek in Europa geweest. In de nieuwe context heeft het verbond geen defensieve functies meer, zoals vervat in artikel 5 van het oorspronkelijk verdrag dat in 1949 in

“Het gaat om een nieuwe geo-politieke strategie naar de landen van het zuiden”.

Washington onderschreven werd. De lidstaten van de NAVO worden door geen enkel land militair bedreigd. De actieradius van de NAVO zal in de toekomst globaal zijn en niet meer beperkt worden tot het territorium van de NAVO. Zo bericht het Duitse blad Die Welt dat de NAVO zich voorbereidt om zijn interventiemacht in te zetten in de ganse wereld. Het militaire tijdschrift IAP stelde het nog duidelijker: "Het gaat hier om een nieuwe geo-politieke strategie naar de landen van het zuiden".

Met deze NAVO scheidt en verstevigt men de militaire voorwaarden voor het functioneren van het globale kapitalisme. Met hun besluit voor het voeren van een machtspolitiek ontnemen ze brede lagen van de wereldbevolking iedere mogelijkheid om een menswaardig bestaan op te bouwen. Waardoor ze een ideale voedingsbodem scheppen voor een toename van het terrorisme. Hierdoor wordt de alliantie een permanente crisisfactor. Ondanks de veranderde situatie is de politiek van de VS en enkele West-Europese staten erop gericht Rusland onder druk te zetten om zo zijn politieke mogelijkheden op de internationale arena te beperken. Het is voor niemand een geheim dat de

huidige wereldgemeenschap geconfronteerd wordt met een systeemcrisis. Een overval op Irak is niets anders als het begin van een oorlog om de energiebronnen op onze planeet te herverdelen. Het is het doel van de Amerikanen om de Arabieren hun olierijkdom weg te nemen en te controleren.

In deze context kunnen we ons dan ook afvragen wie de volgende is die aan de beurt komt van de druk uit Washington, Rusland heeft toch ook reusachtige bodemschatten, waaronder olie en gas. De Europeanen kunnen we best aanraden beter op te letten: "Wanneer de Amerikanen de Arabische olie bemachtigen, dan zijn ze in staat de oliestroom naar eigen interesse te laten vloeien,

waardoor de Europese vrienden van Washington nog meer afhankelijk worden van de VS. Want het gaat per slot van rekening om dezelfde oliebronnen, dan kan men best begrijpen dat enkele Europese landen de Arabische leiders niet voor het hoofd te stoten. Het energieprobleem krijgt hierdoor een buitengewone economische dimensie, in deze samenhang wordt Rusland een belangrijke factor in de wereldpolitiek. Zowel de Europeanen als de Amerikanen willen deze Russische troef tegen elkaar uit te spelen. Dit kan men zeer goed aflezen uit de Amerikaanse politiek zoals ze nu gevoerd wordt ten opzichte van Rusland en in de gewezen Centraal-Aziatische republieken van de Sovjet-Unie, het gaat er in wezen voor Washington om de Russische olie en gasvoorraden naar hen te doen vloeien.

Bron: Informationsstelle Militarisation (IMI) Duitsland

Wagner Jürgen – auteur van het boek

"Das ewige Imperium"

NATO vor Big Bang

Tobias Pflüger "Präventivkriege ab dem

Prager NATO-Gipfel"

www.imi-online.de

"Eugen van de Brink campagne tegen de wapenhandel"

DOSSIER

NIEUWE WET VOOR DE BELGISCHE WAPENEXPORTEN

Organiseren Belgische wapenhandel, hoe wordt het geregeld?

Ben van de putten die de regering absoluut nog wil aanvullen, maar de verkiezingen van maart 2003 laten zien van een nieuwe wet voor de Belgische wapenhandel.

Sp.a & Agaleo gebruiken deze vernieuwing om hun toegenomen belang in het wapendossier te onderstrepen.

Maar betekent deze vernieuwing wel een verbetering van de wet?

Wij denken in elk geval van niet. Leest U er dit dossierje maar op na.

De afbeeldingen zijn overgenomen van SIP, groepje de recherche en de informatie nu is op het internet te vinden: www.sip.be

NIEUWE WET VOOR DE BELGISCHE WAPENHANDEL: EEN MAAT VOOR NIETS

| Georges Spriet |

In augustus 2002 bracht FN een perscommuniqué uit waarin de wapenmaker uit Herstal triomfantelijk aankondigde een belangrijke bestelling te hebben binnengerijfd van een nieuwe klant. Ze kon echter niet zeggen wie deze nieuwe bestemming was, aangezien er een clausule in het contract zou staan, waar geheimhouding wordt in afgesproken. Na enige opschudding blijkt het om een levering van machinegeweren aan Nepal te gaan. En de exportvergunning werd op een ministerraad in juli (wat niet wettelijk nodig is) besproken. Vlaamse Sociaal-democraten en Groenen hebben hun goedkeuring gegeven.

Minister Aelvoet neemt enkele weken later ontslag omdat ze het een en ander niet met haar geweten (en het partijprogramma) kon in overeenstemming brengen. Maar geen nood, de Groenen beschikken over genoeg ministeriële parlementsliden...

WAPENS VOOR NEPAL

Voor derdewereldorganisaties en de vredesbeweging is het duidelijk: deze levering vormt een flagrante schending van de Belgische wapenwet en de Europese gedragscode. Het perscommuniqué laat geen twijfel bestaan over onze inschatting. We citeren.

Artikel 4 van de wapenwet van 5 augustus 1991 verbiedt uitdrukkelijk de toekenning van een uitvoer- of doorvoervergunning indien deze "strijdig zou zijn met de externe belangen van België of met de internationale doelstellingen die België nastreeft en meer in het bijzonder zou bijdragen tot een klaarblijkelijke schending van de rechten van de mens."

De wet verwerpt eveneens de aanvraag "wanneer het land van bestemming:

- het hoofd moet bieden aan zware interne spanningen die van aard zijn om te leiden tot een gewapend conflict;
- in een burgeroorlog is verwickeld;
- onder een regering staat die terreurdaden of de drughandel steunt of zich daartoe leent;
- bewezen heeft de clausule van niet-wederuitvoer niet na te leven."

De Europese gedragscode rond wapenexport van 8 juni 1998, verbiedt eveneens de levering van wapens aan landen waar een duidelijk risico bestaat dat deze wapens gebruikt kunnen worden voor interne repressie, kunnen bijdragen aan het veroorzaken van gewapende conflicten of het verlengen van bestaande spanningen. Bovendien verplicht criterium 8, punt 3 de lidstaat die een wapenlevering wil uitvoeren nadat een andere lidstaat dit reeds weigerde, om deze lidstaat te consulteren.

Volgens de rapporten van de Europese Commissie, het Internationaal Comité voor het Rode Kruis en Amnesty International is er in Nepal sprake van een grootschalig gewapend conflict tussen de Nepalese regering en de Maoïstische

rebellens dat reeds aan 4700 mensen het leven kostte. Beide partijen in het conflict begaan daarbij grove schendingen van de mensenrechten.

We verwachten daarom dat de regering, partijvoorzitters en de parlementsliden hun democratische verantwoordelijkheid opnemen en de toepassing van artikel 4 van de Belgische wapenwet en de naleving van de Europese gedragscode eisen. De schendingen van de mensenrechten en het bloedige conflict in Nepal zijn voldoende ernstig om de exportvergunning

De levering van FN-wapens aan Nepal zou niet specifiek de veiligheid van mensenrechtenactivist Ghopal Siwatoki verslechteren, aangezien hij nu toch al gevisieerd wordt.

op basis van de bestaande wetgeving in te trekken. De Duitse Veiligheidsraad heeft om die reden de exportvergunning voor Nepal reeds geweigerd. Einde citaat.

RAAD VAN STATE

Zoals we ook in Vrede nr. 358 meldden, werd er naar de Raad van State gegaan, om de opheffing te verkrijgen van de vergunning tot levering die, volgens ons, in strijd is met de wet. Helaas blijkt het nog maar 's hoe moeilijk het is voor een gewone sterveling om enige invloed te hebben op wat ons land doet op internationaal vlak, zelfs als onze regering haar eigen wet overtreedt.

Nadat de klachten van Nepalese vluchtelingen in België, en van de vredesorganisaties als dusdanig, niet werden aanvaard omdat de indianers geen "belang" bij de zaak konden aantonen, gebeurde hetzelfde voor de Nepalese mensenrechtenacti-

vist Ghopal Siwatoki. Wat de rechter verklaarde komt erop neer dat deze wapenlevering niet per se de veiligheid van Ghopal zou verslechteren, aangezien hij nu toch al gevlucht werd. Begrijp wie begrijpen kan. Misschien moet hij eerst neergeschoten worden vooraleer enig verband of 'belang' kan worden aangetoond?

Er werd dus helemaal geen uitspraak ten gronde gedaan, en er kwam dus geen antwoord op onze argumentatie dat de wet werd overtreden. Het zij tussen haakjes nog even opgemerkt dat onze Nederlandstalige grief door een Franstalige kamer van de Raad van State werd behandeld. Waarom is ons, of onze advocaat, nooit duidelijk gemaakt. Zijn we paranoïde als we hier politiek gemanooeuvreer achter vermoeden?

NIEUWE WET

Tengevolge het politieke gewoel rond de leveringen naar Nepal werd door Groenen en Sociaal-democraten bedongen dat de wet van 1991 zou worden

gewijzigd. Hoofdbedoeling is de integratie van de 8 punten van de Europese Gedragscode. Voor België wordt op die manier de vrijblijvende afspraak tussen de EU-lidstaten omgevormd tot wettelijke verplichtingen [VERPLICHTINGEN]. Op zich is het een oude eis van de vredesbeweging om deze gedragscode bindend te maken. Alleen vinden we niet dat ze de nationale wet, indien die strenger is, zou moeten vervangen. En dat is natuurlijk nu wel gebeurd, volgens onze inschatting.

Alvorens concreet in te gaan op een en ander, toch even aandacht voor de redenering om deze stap te ondernemen. De hoofdreden om de wet van 1991 te wijzigen is dat ze niet toepasbaar zou zijn, hoor je bij de parlementsleden. Het klopt dat de commentaar van de vredesbeweging op de jaarverslagen van de wapenexporten steevast betrekking had op de niet-toepassing van de wet. Zo klaagden we geregeld de wapenleveringen naar Turkije aan terwijl het land in oorlog was met het Koerdische volk. Zo klaagden we leveringen aan Indonesië aan terwijl het Oost-Timor gewapenderhand bezet hield en de eigen bevolking met zware repressie onder de knoet hield. Zo klaagden we de wapenexporten naar Israël aan terwijl het land tegen alle VN-resoluties in de Gazastrook en de Westelijke Jordaanoever bezet houdt. Zo klaagden we leveringen naar Mexico aan omdat ze de militarisering van bepaalde gebieden waar sociale onrust heerste, hielpen bewerkstelligen. Om maar deze voorbeelden te noemen. Het hoofdprobleem van de wapenwet was dus eigenlijk alleen maar dat ze niet werd toegepast.

Eind 2002 had er een hoorzitting plaats vanwege de commissie buitenlandse zaken over de nieuwe wet op de wapenexporten. Allerlei betrokkenen uit het maatschappelijk veld werden daarbij uitgenodigd. Ook de vredesbeweging. Althans sommige organisaties. Vrede vzw dus niet. Op onze vraag waarom wij uit de boot waren gevallen kregen we volgend antwoord. Aangezien de Vlaamse vredesbeweging al duidelijk publiek had gemaakt dat er bij haar twee tegengestelde meningen bestonden over de nieuwe voorstellen (met name in opiniestukken in de krant De Standaard, waar enerzijds Pax Christi de nieuwe voorstellen toejuicht en anderzijds Forum voor Vredesactie én Vrede vzw ze niet goed vinden) was er besloten om inderdaad beide meningen te horen, maar van elk slechts één vertegenwoordiger te vragen. (dat werd dus voor de pro kant Pax Christi en voor de kritiek Forum voor Vredesactie). Waarvan akte.

De wet van 1991 is in onze ogen perfect toe te passen, maar dan moeten we natuurlijk durven tegen de belangen ingaan van de wapenproducenten in dit land, en tevens durven ingaan tegen het beleid van bepaalde 'bondgenoten'. En dat is natuurlijk een te grote vraag voor dit handeldrijvend landje.

Om dat probleem op te lossen wordt de wet gewijzigd. De finaliteit van de verandering is dus de toepasbaarheid (makkelijker) mogelijk te maken. En dus moet er een uitweg worden gevonden voor de cruciale struikelstenen, zeg maar onze diepere noden: commercie veilig stellen, en bondgenoten te vriend houden. De sleutel voor de oplossing wordt geleverd door de volgende paragraaf in de nieuwe wet "Art. 4. Elke aanvraag tot het verkrijgen van een uitvoer- of doorvoervergunning wordt verworpen indien (...): 4° er voldoende aanwijzingen bestaan dat in het land van bestemming a) (...) b) de uitvoer wapende conflicten uitlokt of verlengt, bestaande spanningen of conflicten in het land van eindbestemming verergert of in geval

van burgeroorlog in het betrokken land. *Hierbij dient zorgvuldig te worden nagegaan wat de aard is van de spanningen, het conflict of burgeroorlog en de verantwoordelijkheden ervoor zodat voldoende steun kan worden verleend aan democratische regimes wiens bedreigd wordt (...)*" Deze nieuwe wet geeft aldus de wettelijke ruimte om de redenering van Turkije te volgen dat het geweld een antwoord was op de acties van de 'Koerdische terroristen'. Of om te stellen dat de wapenleveringen aan Nepal de 'prille democratie' aldaar moesten beschermen.

Eigenaardig genoeg willen we die prille democratie met de

wapens redden. Over politieke initiatieven om die 'prille democratie' te ondersteunen of die 'terroristen' te bestrijden wordt er niet gesproken. Bovendien zal het uiteraard de minister zijn of zijn gezanten die "zorgvuldig zullen nagaan wat de aard van de spanningen" is. Biedt het missierapport over Nepal ons hier enig licht voor de toekomstige praktijk? Dat rapport kunnen we niet inkijken, maar naar verluidt is de stelling: de wapens helpen de democratie (en de koning?) tegen de maoïstische aanvallers. Heeft men daar grondig nagegaan wie er verantwoordelijk is voor de burgeroorlog?

U voelt het met uw ellebogen, beste lezer, totnogtoe heeft men ons niet echt kunnen overtuigen.

NIEUW

Eerlijkheidshalve moet ik hier toch ook de positieve kanten van de nieuwe wet aanstippen, die verder gaan dan de Europese gedragscode. Helaas wegen ze niet op tegen de hierboven

beschreven 'vrije interpretatie' die de minister krijgt aangeboden.

Er werden enkele nieuwe criteria toegevoegd die moeten beantwoord zijn, wil een transactie naar een land door kunnen gaan. Eerst en vooral is er een weigering als in het land van bestemming de "uitvoer bijdraagt tot een klaarblijkelijke schending van de mensenrechten, er een duidelijk risico bestaat dat de beoogde uitvoer gebruikt wordt voor binnenlandse onderdrukking of waar vast staat dat kindsoldaten ingezet worden in het geregeld leger." De kindsoldaten is een Belgische toevoeging. Verder leggen de verdedigers van deze nieuwe wet extra nadruk op een bepaald criterium van de EU-code: "(...) wordt er rekening gehouden met de technische en economische capaciteit van het ontvangende land, de legitieme behoeften van een land inzake veiligheid en defensie en de wenselijkheid deze te voldoen met zo gering mogelijke aanwending van menselijk en economisch potentieel voor bewapening". Ook zal men strenger nagaan of de gekende bestemming ook wel inderdaad de eindgebruiker is van de wapens. Dirk Van der Maelen zegt hierover: "door strengere administratieve procedures; door onze diplomatieke vertegenwoordigers te activeren én door de minister de mogelijkheid te geven een monitoring-team ter plekke te sturen om de situatie te onderzoeken". Bovendien slaan deze beperkingen niet enkel op wapens als dusdanig, maar op "materieel voor militair gebruik, ordehandhaving, tweërlei gebruik en hun componenten". Hier had toch nog wel 'detentie' mogen bijstaan, maar het is positief om een uitbreiding naar 'gewoner' repressiemateriael dan wapens te maken.

Er komt ook een zesmaandelijks vertrouwelijk verslag aan het parlement. Dat is beter dan twaalfmaandelijks. Maar hier blijft toch de kritiek meer dan overeind, dat een parlementslid z'n taak van controle onvoldoende uit kan oefenen als hij of zij niet effectief weet welk wapen naar welk land is gegaan. Men blijft de rapportering volgens 'categorieën' organiseren. Hier heeft de industrie dus duidelijk voet bij stuk kunnen houden door te schermen met de bevellinging van de concurrentiepositie. De nieuwe tekst zegt inderdaad: "er zal over gewaakt worden dat er geen informatie zal worden medegedeeld waardoor de ondernemingen schade wordt berokkend". Misschien zal dit argument inderdaad omzeild kunnen worden als alle landen van de EU-lidstaten zullen kunnen verplicht worden op dezelfde manier aan rapportering te doen...

Tek. uit 'the arms trade revealed'

En God zei: "U zult gradueel, om geen werkloosheid te creëren, de zwaarden ombouwen tot ploegen voor de landbouw".

De 8 criteria van de EU-gedragscode

1. naleving van de internationale verbintenissen
2. eerbiediging van de rechten van mens
3. interne situatie
4. handhaving van vrede, veiligheid en stabiliteit in de regio
5. nationale veiligheid van de lidstaten, of bevriende landen en bondgenoten
6. houding tegenover terrorisme, de aard van z'n bondgenoten, eerbiediging internationaal recht
7. gevaar voor interne ontduiking of ongewenst opnieuw uitvoeren
8. compatibiliteit van de wapenuitvoer met de technische en economische capaciteit van het ontvangende land?

De industrie haalde nog een ander punt binnen: "Waar dat passend is mag rekening worden gehouden met het effect op de economische, sociale, commerciële en industriële belangen van België", maar dit wordt toch wel enigszins in evenwicht gehouden door de onmiddellijke toevoeging van "zonder dat deze factoren van invloed mogen zijn op de toepassing van de in voorgaande paragrafen vermelde criteria".

BESLUIT

"Vrede" en "Forum voor Vredesactie" zijn duidelijk niet tevreden met deze nieuwe wet. Het hoofdprobleem was voor ons dat de wet niet werd toegepast, en dat er te weinig doorzichtigheid is om te kunnen controleren. We kregen met dit wetsvoorstel geen antwoord op onze bekommernissen. We vrezden ook dat met

deze fase er ook een (stilzwijgend?) akkoord is ingegaan dat de eerstkomende tijd er geen nieuwe pogingen meer zullen ondernomen worden om de wet te verstrengen. Dit is de tweede wijziging van de wet van 1991. De vorige was een klein jaartje geleden toen er – op voorstel van Spa-er Dirk Vandermaelen – een strengere bestraffing kwam van illegale wapenhandelaars. Kennelijk wordt door de actieve parlementsliden op dit terrein, de strategie ingevoerd om alles op regelgeving in de Europese Unie te zetten. Of de krachtsverhoudingen daar gunstiger liggen dan op nationaal vlak zal nog moeten bewezen worden.

OPLETTEN DAT MEN ZICHZELF NIET IN DE VOET SCHIET

| Bernard Adam |

Directeur van het Franstalig onderzoekscentrum GRIP

Vormen de veranderingen aan de wet op de wapenexporten een verstrenging, en een verbetering van de wet in, of is het eerder omgekeerd? De vakbonden van de wapenfabrieken protesteerden met klem tegen deze nieuwe ideeën. Maar vergissen ze zich niet? (red.)

Sommige arbeiders uit de wapenindustrie hebben krachtig hun bezorgdheid geuit over de nieuwe wet op de wapenexporten. Ze hadden het over een schrikwekkend verlies aan arbeidsplaatsen. Ze hebben een aantal (Franstalige) politici, socialisten en groenen, die tewerkstelling hoog in het vaandel voeren, duidelijk in verwarring gebracht.

Als je hun argumenten nagaat, merk je dat ze niet goed zijn geïnformeerd. Wie de teksten van het wetsvoorstel grondig leest, en wie de Belgische praktijk van wapenexporten kent, komt tot een heel andere conclusie.

Mocht de huidige wet niet worden gewijzigd, dan zullen er nog dikwijls crisissen optreden zoals nu met de wapenleveringen aan Nepal. Daardoor zou er een klimaat van onzekerheid en wantrouwen blijven bestaan, en bijgevoeg een gevaar om toekomstige markten te verliezen. Met de wetswijziging zal de leveringsmogelijkheid worden uitgebreid dank zij een verheldering van de exportcriteria.

LEVERINGEN AAN DEMOCRATISCHE LANDEN

Wat zegt nu het nieuwe voorstel? Alle voorwaarden van de wet van 1991 worden overgenomen, en er komen er twee nieuwe bij. De eerste daarvan verbiedt een export naar staten die kindsoldaten van minder dan 16 jaar gebruiken. De tweede staat het in de toekomst toch toe om naar democratische landen te exporteren, ook al bevinden die zich in conflict, zover deze staten het slachtoffer zijn van een buitenlandse of binnenlandse agressie. Deze nieuwe voorwaarde is van centraal belang, want de wet van 1991 is strikter. Inderdaad, die verbiedt de uitvoer naar een land "dat af te rekenen heeft met ernstige interne spanningen die van aard zijn om tot een gewapend conflict te leiden" of indien het land "een burgeroorlog kent".

De politieke en syndicale verantwoordelijken die de tewerkstelling willen verdedigen, zouden er zich van bewust moeten zijn dat het vertragen of afvoeren van het nieuwe voorstel er op neerkomt dat ze zichzelf in de voet schieten door een mogelijke uitbreiding van de leveringsmogelijkheden te weigeren.

EUROPESE GEDRAGSCODE

Sommige arbeiders hebben ook de vrees geuit dat het opne-

men van de Europese gedragscode van 1998 de wet nog verder verzwakt. Wat is daar van aan?

Primo, hierdoor zal de praktijk van België op het gebied van wapenexporten niet veranderen, aangezien – zoals onze overheid het regelmatig zelf herhaalde – die code nu reeds wordt toegepast. Inderdaad, hoewel deze code geen juridische verplichting inhoudt, heeft ze toch een "politieke verplichting". Het niet naleven van de code zou België trouwens in een zeer slechte positie plaatsen tegenover de Europese partners.

Secundo, de inhoud van deze code wordt door alle experten beschouwd als een minimale gemeenschappelijke basis die de meeste landen – met inbegrip dus van België – reeds hantieren via hun nationale wetgeving, en er trouwens nog striktere voorwaarden aan toevoegen. De bezorgdheid van de arbeiders rust dus nergens op.

Men kan zich dan terecht afvragen waarom deze code moet worden opgenomen? Wel, deze stap is voor België van politiek belang. Daardoor tonen we duidelijk onze wil om de opbouw te versnellen naar een werkelijk gemeenschappelijk beleid qua wapenexporten. Het lijveren naar dergelijk gemeenschappelijk beleid wordt trouwens volmondig toegejuicht door de leiders van de Belgische ondernemingen uit de bewapeningssector, om op die manier oneerlijke concurrentie in de toekomst uit te sluiten.

BEPERKTE TRANSPARANTIE

Een andere bezorgdheid geldt de informatie aan het Parlement via een jaarlijks rapport en mededelingen om de vier (intussen afgezwakt naar zes, red.) maanden. Maar het jaarlijks rapport is intussen een bestaande praktijk van enkele jaren. Enkel de tussentijdse mededelingen zijn nieuw, met de bedoeling het regeringsbeleid a posteriori (dus na de feiten, red.) te kunnen bediscussiëren.

In tegenstelling tot wat sommigen vrezen, zullen deze gegevens nooit de namen van de ondernemingen behelzen. Hun transacties zullen nooit als dusdanig gekend zijn.

Het moet onderstreept worden dat heel wat Europese landen een transparanter beleid voeren dan België. Ierland, bijvoorbeeld, publiceert elke maand op internet alle toegekende licenties, en de helft van de EU-landen publiceren meer gegevens dan ons land.

EERLIJKHEIDSHALVE

VN ZEGT NEEN AAN HET VS-EMBARGO TEGEN CUBA

De 185 leden van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties stemden half november voor de elfde keer een resolutie waarin ze het 42-jarige embargo van Cuba veroordelen. De tekst wijst erop dat dit in strijd is met het internationale recht en een inbreuk vormt op de soevereiniteit van Cuba. Men beschuldigt bovendien de VS de doelstellingen en principes van het Handvest van de VN te schenden. Van de 185 leden stemden alleen de VS, Israël en de Marshall-eilanden tegen. Ieder jaar trachten de VS, via druk, landen groot of klein te vinden om zich bij hen aan te sluiten. Maar dit lukt steeds minder en het daaropvolgend jaar haken deze opnieuw af. Ook in de VS zelf klinken er steeds meer stemmen voor de opheffing van het embargo. Voor enkele jaren waren dit meestal burgerbewegingen, maar dat is aan het veranderen. Steeds meer zaken-groepen nemen openlijk stelling tegen het embargo. Ook in het parlement, Congres en Senaat, ijvert een werkgroep voor Amerikaanse handelsrelaties, investeringen en diplomatieke relaties. (ads)

REGERING EN KONING IN MAROKKO

Na de verkiezingen die in september gehouden werden, heeft de nieuwe Marokkaanse premier zijn regering bekend gemaakt. De partijloze Jehou werd door de koning op 9 oktober tot premier benoemd. Zijn nieuwe regering is samengesteld uit 37 ministers en staatssecretarissen uit zes politieke partijen. De grondwet geeft echter aan de vorst de bevoegdheid voor de sleutelposities defensie, justitie, binnen- en buitenlandse zaken zelf de ministers te benoemen. Justitie heeft hij echter overgelaten aan de sterkste partij, de USFP, de partij van de voorgaande premier. Tweede grootste partij is de nationalistische partij Isitqal. De Islamitische Partij voor Rechtvaardigheid en

Ontwikkeling, die flink vooruit ging, leidt de oppositie.

MILITAIRE UITGAVEN VAN DE NAVO IN 2001

(in duizend VS dollar)

Canada	4.328
USA	163.778
België	2.825
Tsjechië	825
Denemarken	1.868
Frankrijk	32.639
Duitsland	24.037
Griekenland	5.210
Hongarije	456
Italië	20.879
Luxemburg	143
Nederland	4.394
Noorwegen	2.113
Polen	2.575
Spanje	5.210
Groot-Brittannië	26.941
Turkije	6.713

MENSENRECHTEN IN DE VS

Sinds 1977 zit Leonard Peltier, een inheemse Sioux, opgesloten in de gevangenis van Leavenworth, in Kansas. Hij is 58 jaar en zit een straf uit van tweemaal levenslang. Hij werd veroordeeld voor de moord op twee agenten van de FBI, de federale politie van de VS, sinds vijftwintig jaar schreeuwt hij zijn onschuld uit.

Zijn verdedigers bevestigen dat hij een slachtoffer is van een politiek proces. Er bestaat volgens hen geen enkel bewijs van zijn schuld. Twee van zijn vrienden, die voor dezelfde zaak beschuldigd werden, kwamen in een andere staat voor de rechtbank waar ze werden vrij gesproken. Tijdens een laatste audiëntie om een voorlopige invrijheidstelling te bekomen, werd Peltier verdedigd door Ramsey Clark, de voormalig minister van justitie. De procureur Lynn Cork erkende "dat er geen enkel bewijs bestond tegen Leonard Peltier" en voegde eraan toe: dat "de staat hem in feit nooit beschuldigd had van moord, en dat de rechtbank hem bij een

nieuw proces niet opnieuw zou kunnen veroordelen". Maar Peltier blijft intussen wel opgesloten. Er blijft nog alleen de presidentiële gratie.

In 1996, toen president Bill Clinton zijn tweede ambtstermijn aanvatte, verlaarde hij: "Ik zal Leonard Peltier niet vergeten". In 2000, het ja dat G.W. Bush de verkiezingen won, had hij echter nog steeds niets gedaan. En de huidige president Bush is geen vriend van de minderheden...

Sinds jaren worden de nationale en internationale openbare opinie en de verdedigers van de mensenrechten gemobiliseerd voor de vrijlating van deze politieke gevangene, de sioux Leonard Peltier. Het komt er dus op aan steeds meer stemmen steeds luider te land weerklinken om zijn invrijheidstelling te eisen. (ads)

CIA MARTELT GEVANGENEN

De Washington Post van 27 december maakte een en ander bekend over de gevangenen die ervan verdacht worden leiders te zijn van de Taliban, of lid te zijn van Al Quaeda. Ze worden urenlang in pijnlijke posities gehouden, gedurende vierentwintig uur van slaap onthouden, en dag en nacht onder een sterke lichtstroom geplaatst. Zij die weigeren te spreken worden naar bepaalde landen overgebracht die regelmatig gevangenen martelen, en die tussen haakjes, voor deze praktijken regelmatig door de VS werden aangeklaagd.

Deze gevangenen worden uit de centra van de geheime dienst CIA naar deze landen overgebracht. "Nadat ze de verdachten afgeranseld hebben, wordt hen een zak over het hoofd getrokken, worden ze tegen een muur gegooid en in een kamer gebracht, waar ze op een pijnlijke manier worden gebonden en waar een ontzaglijk lawaai heerst."

In het jaarlijks rapport over de staat van de mensenrechten in de wereld, worden deze praktijken van Washington veroordeeld.

HET NIEUWE GELAAT VAN DE WERELD

| Ignacio Ramonet |

Elk rijk zal ooit ten onder gaan (tout empire périra) Fernand Braudel.

Ignacio Ramonet, directeur van het Franse maandblad Le Monde Diplomatique en stichter van Attac, was uitgenodigd voor de opening van het academiejaar van de Hogeschool Gent. We kregen de toelating om zijn tekst te vertalen.

Het ziet ernaar uit dat we in een pré-oorlog periode zijn beland. In deze context wil ik twee ingrijpende gebeurtenissen situeren, die de eerste jaren van het nieuwe millennium kenmerken: de dreiging van een grootscheeps conflict tegen Irak en de niet aflatende ineenstorting van de beurs, die zelfs de meest serene waarnemers verontrust. Vermoedelijk beleven we thans de implosie van het basismodel van de economische mondialisering.

HET NIEUWE GELAAT VAN DE WERELD

Ik denk dat de nieuwe aanblik van de wereld twee opvallende kenmerken vertoont. Je hebt eerst de mondialisering, aanvankelijk een liberaal gegeven, maar in de kern vooral een economisch en meer specifiek, een financieel fenomeen. Je hebt dan de daaruit voortvloeiende diepgaande gevolgen op alle elementen en parameters van het openbare als van ieders persoonlijk leven.

Ook is voor het eerst in de mensengeschiedenis de mondialisering de uiting van een overheersing van de wereld door één enkele mogendheid, met name de Verenigde Staten. Indien er voorheen weliswaar gedeeltelijke heerschappijen hebben bestaan, zoals die van het Britse imperium, van het koloniale Frankrijk of van Duitsland, bereikte geen enkele mogendheid een dergelijk niveau van dominantie, zij het dan misschien het antieke Rome in de landen rondom de Middellandse Zee.

EEN IMPERIUM IMPLODEERT

Deze nieuwe machtsbundeling vindt zijn oorsprong in de ondergang van de Sovjet

Unie. Tot op heden is voor de Sovjet ondergang geen sluitende uitleg gevonden. Ook dat is een primeur in de geschiedenis, met name de implosie van een imperium zonder enige tussenkomst van buiten af.

Deze gebeurtenis heeft het evenwicht in de wereld verbroken. In de nasleep van de tweede wereldoorlog kwam men tot

litiek te willen poneren, is meer dan verontrustend.

ELF SEPTEMBER 2001

Indien de verschrikkelijke aanslag van 11 september symbolisch wel eens als de start van een nieuw tijdperk in de geschiedenis wordt aanzien, heeft deze aanslag geen grondige wijziging veroor-

Inmiddels moet de Verenigde Naties nu optornen tegen de overweldigende drang van de USA, die van de UNO een organisatie willen maken, waar hun eigen wetten en beslissingen eenzijdig en gedwee worden opgevolgd.

een evenwicht, dat weliswaar gebaseerd was op een bilaterale afschrikking, maar waarbij geen enkele natie op zijn eentje de ganse planeet overheerste. Om die reden hebben de toen opgerichte Verenigde Naties ook kunnen functioneren als een organisatie voor wereldwijd overleg en samenspraak.

Inmiddels moet de Verenigde Naties nu optornen tegen de overweldigende drang van de Verenigde Staten, die van de UNO een organisatie willen maken, waar hun eigen wetten en beslissingen eenzijdig en gedwee worden opgevolgd. Indien hun verlangen niet wordt ingewilligd, dreigen de Verenigde Staten elke resolutie die niet strookt met hun overtuiging, te negeren. Deze manier om de wereldpo-

zaakt in het proces van dominantie, dat werd ingezet sinds de teloorgang van de Sovjet Unie. Ook werd de huidige financiële en economische globalisering er niet door afgeremd.

Elf september 2001 kan al dan niet het verloop van de hedendaagse geschiedenis wijzigen, maar wijzigt volgens mij vooral kwalitatief de relatie van de Verenigde Staten ten opzichte van de rest van de wereld. Zoals 11 september ook kwalitatief de manier wijzigt waarop de globalisering voortschrijdt. Dit alles komt boven op het feit dat de Verenigde Staten reeds sinds het einde van de Sovjet Unie de feitelijke eerste mogendheid van de wereld zijn, zonder enig tegengewicht.

DE VIJF PIJLERS

De hegemonie van de Verenigde Staten berust vooral op vijf pijlers: politieke, economische, militaire, technologische en culturele (althans wat massacultuur betreft) overheersing; niet één natie kan heden op deze vijf pijlers bogen.

Zolang de VS, onder Clinton, zich positief profileerde als promotor van de uitbreiding en de verdediger van de democratie en van de mensenrechten, was dit te verantwoorden. Denken we onder meer aan de Balkanconflicten, de Golfoorlog, of zelfs de Somaliëperikelen. De opdracht van de voornaamste wereldmogendheid was, overal ter wereld de oprichting na te streven van democratische regimes, die regeren in overeenstemming met hun respectievelijke burgers. De evolutie van de laatste decennia heeft aldus de democratie zien ontstaan in vele landen in Azië, Oost-Europa, Zuid-Amerika en Afrika. Overal is het aantal conflicten gedaald.

TE MIJDEN REGIMES

Alleen is de Arabische wereld in de marge gebleven van deze democratiseringstrend. Wij waanden ons in een periode waar de beschavingsopdracht om onze waarden uit te dragen, positief zou bijdragen tot een goed beheer van gemeenschappen. Echter, na 11 september, zijn we beland in een periode waar de Verenigde Staten zich niet meer betrokken voelen om nog verder de uitbreiding te promoten van de democratie, de mensenrechten en de rechtsstaat. Elf september heeft de Amerikaanse administratie het argument gegeven, om voortaan een politiek te voeren, die even zo goed toelaat relaties aan te knopen met regimes die beter gemedan kunnen worden.

DE AMERIKAANSE AMBITIE

Derhalve is G.W. Bush deze weg ingeslagen onder het voorwendsel van de strijd tegen het terrorisme. Zijn politiek van samenzwering met te mijden regimes zoals dat van Pakistan is daar een voorbeeld van. Alleen aan de top zijn de VS vast beslist om hun dominantie op te dringen. Dit merk ik zelfs binnenin de Amerikaanse staat, waar onder het mom

van de antiterrorismestrijd een aantal vrijheden van individuen worden geschonden. Hoewel het conflict met Al Qaeda nog lang niet is gestreden, wil Bush zijn land en de hele wereld meesleuren in een ander conflict, zondat dat één enkel overtuigend bewijs kan worden aangevoerd van enig verband tussen het hatelijke regime van Irak en het internationaal terrorisme.

CULTURELE HOMOGENISERING

De Amerikaanse administratie maakt zich voortaan het concept eigen van een

Amerikaans imperium. Dat veronderstelt een bewust aanvaarden van een politiek isolement van een natie zonder bondgenoten, en die enkel haar eigen wetten accepteert. Haar wet wordt bovendien universeel.

Maar andere culturen pogen zich uiteraard tegen deze buitensporige culturele homogenisering te verzetten, en dat leidt tot een algemeen onbehagen.

Eén van de grote hedendaagse uitdagingen is, of de Europese mogendheden in staat zullen zijn om het oorlogszuchtig dominantiespel van het Amerika van

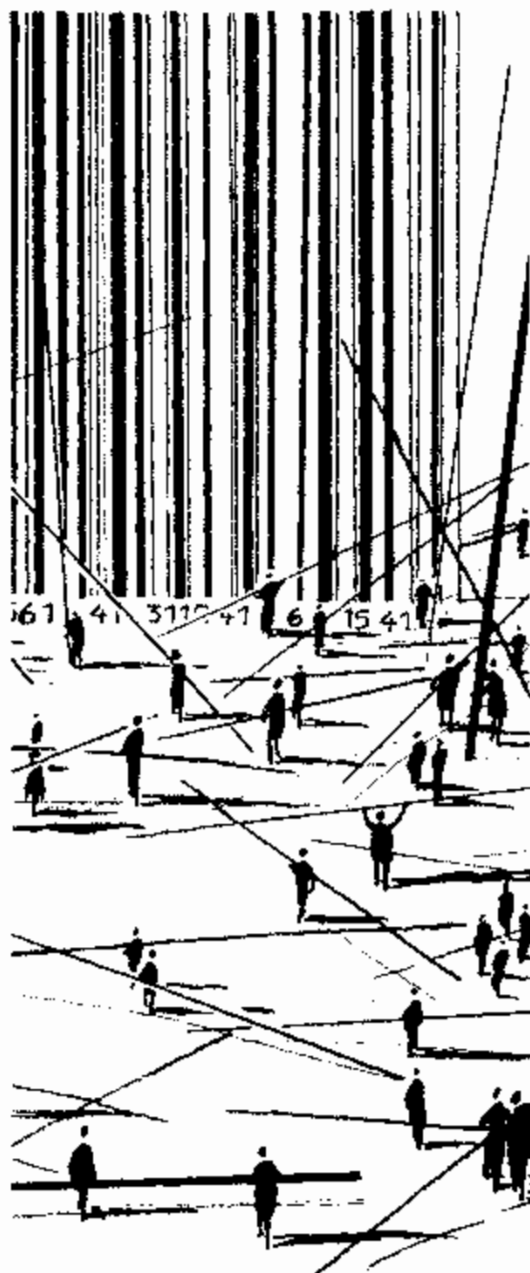
G.W. Bush bij te sturen. Wij voelen ons allen bedreigd door het politieke geweld in de wereld, maar dit is een valse indruk. Ik denk, dat de werkelijke bron van het terrorisme te zoeken is in de "sociale wanhoop".

EEN MINDER GEWELDDADIGE WERELD

Het is verkeerd te denken dat we bedreigd worden door politiek geweld. De wereld blijkt behoorlijk minder gewelddadig te zijn dan in de zeventiger jaren. Er is momenteel minder politiek geweld. Er blijven in Europa enkele vuurhaarden zoals het Baskenland, in Zuid-Amerika met Colombia, in Afrika en in Azië, met bijvoorbeeld Nepal. Er blijven zeven of acht brandpunten van politiek geweld. Betekent dit dat alles rond draait als in de beste van de werelden?

SOCIAAL GEWELD

Zeker niet. Nooit was geweld zo ingrijpend en de werkelijke bron van dit geweld is de diepe sociale wanhoop, die nog wordt aangescherpt door de mondialisering. Het geweld is dus van sociale aard en niet meer een politiek geweld. Als voorbeeld haal ik Rio de Janeiro in Brazilië aan, waar de laatste tien jaren meer kinderen de kogeldood vonden dan het aantal kinderen neergeschoten tijdens de oorlogen in het Midden-Oosten en in Afrika. Brazilië spendeert meer dan 10% van zijn bruto nationaal product

aan de strijd tegen de onveiligheid.

Wat woekert in onze wereld, is de dagelijkse onveiligheid. In vele arme landen van het Zuiden is het met name voor een westerling gewoon ondenkbaar geworden nog veilig op straat te wandelen.

DRINKBAAR WATER

Veel erger dan het terrorisme, hoe schandelijk ook, is de sociale ontredde, voedingsbodem bij uitstek van het terrorisme. Het radicaal islamisme bijvoorbeeld, wordt gevoed door wanhoop, ingeworteld in de armste stadswijken. De eerste dringende opgave is bijgevolg de strijd tegen 's werelds sociale wanhoop, opgedreven door de globalisering.

Cijfers spreken boekdelen: drie miljard bewoners van onze planeet hebben minder dan twee euro per dag om te overleven, en dat is een onmetelijke oceaan van kommer en ellende. Ondanks een toereikende, zelfs overvloedige voedselproductie, sterven 30 miljoen mensen van de honger, en 800 miljoen zijn ondervoed. Een derde van de aardbewoners hebben geen elektriciteit, anderhalf miljard mensen beschikken niet over drinkbaar water, en iedere dag sterven hierdoor 30.000 mensen. Vier op vijf personen beschikken niet over een telefoon, waarvan slechts een 500 miljoen bevoorrecht het gebruik hebben. Wij leven in de onwetendheid van de wanhoop van de meerderheid.

REAGEREN

Voor neoliberalen geldt blijkbaar enkel het overleven van de economische globalisering. Nochtans heeft de ineenstorting van het bankwezen in Argentinië de teruggang van het neoliberale kapitalisme duidelijk blootgelegd. Er is nu alom kritiek en de zwaarste kritiek komt zelfs van de president van de Wereldbank.

Het neoliberale model draagt niet bij tot de opbouw van rechtvaardige gemeenschappen. Daarom hoeven de universiteiten hun oorspronkelijke opdracht te herwaarderen. Deze opdracht is niet alleen inhoud en wijsheid doceren en overbrengen, maar ook opvoeden en werken aan de vorming van plichtbewuste burgers, die niet enkel aan hun eigen toekomst denken maar ook inzien dat zij

deel uitmaken van een gemeenschap, bedreigd door teugellose en buitensporige krachten.

BURGERSCHAP EN ONDERWIJS

Indien wij werkelijk willen dat de democratie overleeft, dan hoeven de burgers hun verantwoordelijkheid op te nemen, het politiek debat aan te gaan en hun

stemrecht te benutten. De zin van het burgerschap en deelname in het politiek gebeuren zijn fundamenteel voor het behoud van de menswaardigheid en voor de opbouw van een meer humane en rechtvaardige maatschappij. Burger zijn is noch min noch meer het recht opeisen van een levende democratie. ■

HOED AF VOOR...

Igancio Ramonet

| André De Smet |

Professor Ramonet, doctor in de sociologie en de culturele geschiedenis, is een van die intellectuelen die de moed hebben de nek uit te steken. Hij is professor aan de Universiteit Paris VII en gastprofessor aan de universiteiten van Sint-Petersburg en Madrid. Tevens is hij stichter van Media Watch Global. Hij is echter het best gekend als directeur van het progressieve maandblad 'Le Monde Diplomatique'.

Onder zijn impuls en dankzij een brede schaar kritische medewerkers uit de ganse wereld, journalisten en wetenschappers, heeft 'Le Monde Diplomatique' nu reeds een oplage van 1,4 miljoen exemplaren. Het tijdschrift verschijnt nu reeds in een dertigtal landen in 14 verschillende talen.

Het was op initiatief van professor Ramonet dat de pluralistische sociale volksorganisatie ATTAC werd opgericht met de bedoeling een dam op te werpen tegenover de neoliberale globaliseringspolitiek en democratische controle te verwerven over de economische en financiële markten en hun instellingen. Vandaag is hij erevoorzitter van deze internationale beweging die reeds afdelingen heeft in 50 landen en honderdduizenden leden telt. Tevens was hij een van de initiatiefnemers van het Mondiaal Sociaal Forum van Porto Alegre.

Hij is ook auteur van een aantal boeken die een leidraad kunnen

genoemd worden voor iedereen die vandaag maatschappelijk actief wil zijn: arbeiders, sociale organisaties, vredesbewegingen en andere. Ik geef hier enkele titels in het Frans:

- La tyrannie de la communication (1999)
- Nouveaux pouvoirs, nouveaux maîtres du monde (1996)
- La communication victime du marchand (1989)
- Géopolitique du chaos (1997)
- Germes du XXI siècle (2002)

In dit laatste ophefmakende boek wijst hij op de angsten en de nieuwe gevaren voor de mensheid. Hij heeft het opgedragen aan "zijn moeder: sociaal stijdster, en zijn vader: strijder van de oorlog in Spanje". Kennelijk wijst dit erop dat hij voor zichzelf meent veel aan zijn opvoeding te danken te hebben. De volksmond heeft hier maar weer 's gelijk: de appel valt niet ver van de boom. ■

LONDEN: EEN OP TWEE KINDEREN ONDER DE ARMOEDEGRENS

| André De Smet |

Mocht Charles Dickens vandaag nog leven dan zou hij geen moeite hebben om in Londen stof te vinden voor zijn boeken. Hij zou zijn verontwaardiging uiten bij de resultaten vermeld in een verslag dat op 19 november, de vooravond van de internationale dag voor de rechten van het kind, aan de burgemeester Ken Livingston werd overgemaakt. Het blijkt met name dat 53 procent van de kinderen van de Britse hoofdstad onder de drempel van de armoede leven.

Zo leven er in een van de rijkste steden van de wereld, met haar vele miljonairs (in Britse ponden) en waar multinationale ondernemingen en banken het lot van de wereld bepalen, meer dan 300.000 kinderen die officieel als armen worden beschouwd. Ze verblijven niet in ver afgelegen wijken, maar in het centrum van de stad, in het hart van Londen, dat 3 miljoen inwoners telt en waar, ondanks de bestaande armoede, de hoogste inkomens van Europa gevestigd zijn. De armen wonen in de wijken Hackney Lambeth, Southwark of Tower, enkele metrostations verwijderd van de chique wijken Chelsea of Kensington, waar de prijzen van woningen de toppen bereiken.

Opvallend is dat de armoede van de kinderen uit het centrum van Londen proportioneel hoger is dan in om het even welke andere regio van Groot-Brittannië. In het Verenigd Koninkrijk is iedere persoon "arm" die in een gezin leeft met een inkomen dat 60% lager is dan het gemiddelde loon.

Het verslag van het onderzoek dat, op zijn vraag aan de burgemeester werd overhandigd, berust op de cijfers van het ministerie van arbeid en pensioenen. Uit zorg voor de objectiviteit werd rekening gehouden met de gezinsinkomsten na aftrek van belasting, sociale afhouden en de huurkosten. Deze gegevens kunnen erg verschillen per regio.

In Londen is de kinderarmoede het ergste onder minderheden van

Pakistaanse en Bangladeshese origine: 73%. De werkloosheid is in dit midden aanzienlijk. De grote meerderheid van de werkenden beschikt slechts over weinig geprezen jobs: in tien jaar tijd stegen de lonen er slechts met 9 procent.

De arme kinderen hebben meestal ouders die werkloos zijn en wonen in slecht onderhouden woningen, zodat tuberculose in Londen tussen drie en acht procent meer verspreid is dan in de rest van het land.

Het ziet er naar uit dat de "derde weg" van Tony Blair, dat zijn aanpak van de Sociaal Democratie weinig aan deze schandalige toestanden veranderd heeft. Hij blijft echter de globalisering als de oplossing voorstellen, en met zijn vriend G.W. Bush blijft een oorlog voorbereiden tegen Irak, in de plaats van aan zijn armen te denken.

9 FEBRUARI 2003 BETOGING BRUSSEL 14U

Tegen de privatiseringen van de diensten
Er wordt gewerkt aan een Algemeen Akkoord voor Handel in Diensten, waarbij de openbare diensten in het gedrang komen. Ze willen het o.m. hebben over privatisering van onderwijs, gezondheidszorg, cultuur, openbaar vervoer etc.
Iedereen die actief is in het Sociaal Forum in België wordt voor deze betoging opgeroepen.

WIST JE DAT....

- het waterverbruik in Afrika en het Midden-Oosten in de loop van een mensenleven met 80% dreigt te dalen? Tussen 1960 en 2025 zal het inderdaad verminderen van 3430 kubieke meter tot 667 kubieke meter per persoon...
- per jaar 10 tot 17 miljoen hectaren bossen verdwijnen, wat een oppervlakte uitmaakt zo groot als Zwitserland...
- door de vervuiling en de opwarming van de atmosfeer reeds 6000 diersoorten zijn verdwenen...
- van de tropische wouden er jaarlijks door het kappen en verbranden 1,5 tot 2% verdwijnen
- in Afrika de inwoners over 20 liter water per dag beschikken, in Frankrijk dat 170 liter is, en in de Verenigde Staten 600 liter. In 2003 zal de helft van de wereldbevolking geconfronteerd worden met watertekort...
- als al de mensen op de wereld zouden leven volgens het niveau van de Zwitsers, er slechts 600 miljoen mensen op deze aarde zouden kunnen leven. Met het niveau van de Bengaalse boeren zou er plaats zijn voor 18 tot 20 miljard...
- in de XVIe eeuw onze planeet 450 miljoen inwoners had, in de 19de 1,5 miljard, in 1950 2,5 miljard in 2002 6,3 miljard. De prognoses voor 2050 spreken over 10 miljard inwoners
- dat de bevolkingsaan groei zich voor 95% in de ontwikkelingslanden situeert?
- op onze planeet jaarlijks 2 miljard ton gestort wordt, waarvan 350 miljoen ton gevaarlijke afval is, en 7000 ton nucleair afval? En dat de 29 lidstaten van de OESO, de rijkste landen, verantwoordelijk zijn voor 90% van deze afval...
- de multinationale ondernemingen de controle hebben over 70% van de wereldhandel

STRONT AAN DE KNIKKER

DE OVERHEID DEALT IN BELASTINGOMZEILINGSTECHNIEKEN

| Jaak Perquy |

Ook gelezen in de krant ? Een aantal Vlaamse gemeenten overwegen om hun rioleringstelsel te verkopen aan een Amerikaans bedrijf om die dan terug te leasen. Eigenlijk gaat het niet om de verkoop, maar om een lease-lease back voor een lange periode (99 jaar). Het zou de gemeente meteen (!) miljoenen euro opleveren. Riolen als geldschijntend ezeltje ? Het geld stinkt niet... of toch ? In Nederland is het alleszins verboden. Maar laten we eerst even het mechanisme uitleggen.

CROSS-BORDER LEASING

De constructie waarover we het hebben heet cross-border leasing (grensoverschrijdend leasen). Goederen worden door een buitenlandse investeerder geleased. In dit geval gaat het dus om de riolen die van de gemeenten geleased worden door een Amerikaans bedrijf. Dat bedrijf kan voor deze 'investering' genieten van een belastingvoordeel dat gedeeld wordt met de leasinggevende partij (de gemeente). Dat voordeel is er meteen en de gemeente krijgt dus meteen haar deel. Vervolgens huurt de gemeente de riolen terug ongeveer voor dezelfde waarde als de huurprijs die ze zelf had gevraagd.

RISICO'S

De constructie is bijzonder ingewikkeld en houdt een paar risico's in. Ten eerste moet men zich weren tegen schommelingen van de dollar/eurokoers. Maar dat schijnt te kunnen. Ten tweede treden er complicaties op als een van de betrokkenen (de Amerikaanse investeerder, de tussenpersoon, de betrokken banken,...) failliet gaat. Het gaat immers om zeer lange termijnen ; er kan dus vanalles gebeuren. De spijttechnologische kennis van de belastingssystemen die al nodig is voor het opzetten van het mechanisme, is in het geval van complicaties onmisbaar... en bijzonder duur ; want bijzonder schaars. Slechts een paar bedrijven hebben de nodige kennis in huis. Het is zelfs niet denkbeeldig dat de oorspronkelijke winst er aan zal moeten geloven. Wellicht zouden de gemeenten die winst allang

hebben besteed -bv. aan belastingvoordelen voor hun bevolking- en dus komt de gemeente dan pas echt op zwart zaad te zitten. Nu wat geld binnenrijven, en de nakomende gemeentebesturen en volgende generaties van inwoners opzadelen met de (eventuele) problemen die

PUBLIEKE TAAK

Maar de ingewikkeldheid van de constructie, maar ook de voorwaarden waaraan een investering moet voldoen om het Amerikaans belastingvoordeel te kunnen binnenhalen, zijn van dien aard dat een herziening of wijziging van het contract

Een gemeente die zou meestappen in deze constructie geeft voor een lange periode de vrije beschikking uit handen over goederen die nodig zijn voor de uitvoering van de publieke taak.

eruit voortvloeien ? Het lijkt alleszins geen voorbeeld van goed bestuur.

TOEGELATEN

Ondanks het feit dat het de Amerikaanse belastinginnehmer (en uiteindelijk de belastingbetaler) is die geld inschiet bij het opzet, laat de Amerikaanse overheid begaan. Het is natuurlijk niet zeker dat dat ook zo zal blijven... Ikzelf hoop toch dat er ooit een Amerikaanse regering komt die een einde maakt aan de mogelijkheden van rijken om hun voordeel te doen ten koste van de gemiddelde belastingbetaler... en dat het geen 99 jaar op zich laat wachten. Economisten schatten het 'risico' dat zoiets gebeurt heel klein in. Nou ja...

bijzonder, maar dan ook bijzonder moeilijk (en duur) wordt. Men zit er dus aan vast. En het betreft dan nog wel een zaak van algemeen belang en van de eerste orde ! Rioleringsnetten zijn een overheidsdienst. Die dienst verlenen is een van de primaire publieke taken van een gemeente. En een gemeente die zou meestappen in zo'n constructie geeft voor een lange periode de vrije beschikking uit handen van de goederen die nodig zijn voor de uitvoering van die publieke taak. Het tegenargument is wel dat de gemeente beschikking blijft hebben van het rioleringsnetwerk. Gebruiken, onderhouden, uitbreiden, verbeteren etc... het kan nog steeds allemaal. Maar opdat de Amerikaanse investeerder z'n belastingvoordeel zou kunnen hebben, mag de

investering – de leasing van de gemeenten aan die investeerders – natuurlijk weer niet al te veel lijken op een lege doos. Het recht dat die investeerders verkrijgen mag niet al te virtueel zijn; het moet een minimale substantie hebben. Daarom is de beschikking die de gemeenten blijven behouden over hun rioleringsstelsel beperkt. De vraag is of dat dus kan.

DEMOCRATISCH BEGINSSEL

Voor Nederland alleszins niet. De overheid werkt zich in een situatie waarin ze niet meer de volledige beschikking heeft over de zaken die nodig zijn om haar primaire publieke taken uit te voeren. Het tarta het democratisch beginsel. De werking van ten minste delen van het democratisch bestuur wordt afhankelijk van de markt en privé-investeerders. Het belasten van volgende besturen met het oplossen van problemen die nu gemaakt worden, is één zaak. Het onmogelijk maken dat een overheid die zaken zou kunnen doen die nodig zijn, is een andere. Anders gezegd: als het kan dat het een overheid onmogelijk wordt gemaakt om die dingen te doen die een overheid dient te doen; waarom zouden we dan nog een overheid van doen hebben?

LEGITIMITEIT

Tenslotte is er nog het bezwaar dat een gemeentelijke overheid, door mee te gaan in zo'n scenario haar eigen legitimiteit ondergraaft om belastingen te innen. Cross-border leasing is, hoe je het ook draait of keert, een fiscaal hoogtechnologisch systeem dat nadeel berokkent aan een belastingssinner; weze die nu een buitenlandse overheid. Het heeft geen maat dat een overheid die geacht wordt de wetten te laten toepassen (vb. de verschuldigde belastingen geïnd te krijgen) de mazen in het net of de randen van de wet gaat exploiteren en exploiteren. Dat fiscale spitstechnologie alleen de tekortkomingen van de wet gebruikt, maar verder geen wetten overtreedt, heeft alles te maken met de tekortkomingen van de betreffende wetten, niet met de wettelijkheid van deze manier van handelen. Alleszins wat mijn inzicht betreft, moet het dus gezien worden als een misdaad; niet als een geoorloofd handigheidje. De

onmogelijkheid om die te bestraffen (gezien de tekortkomingen van de fiscale wetgeving) heeft geen invloed op de kwalificatie van de feiten.

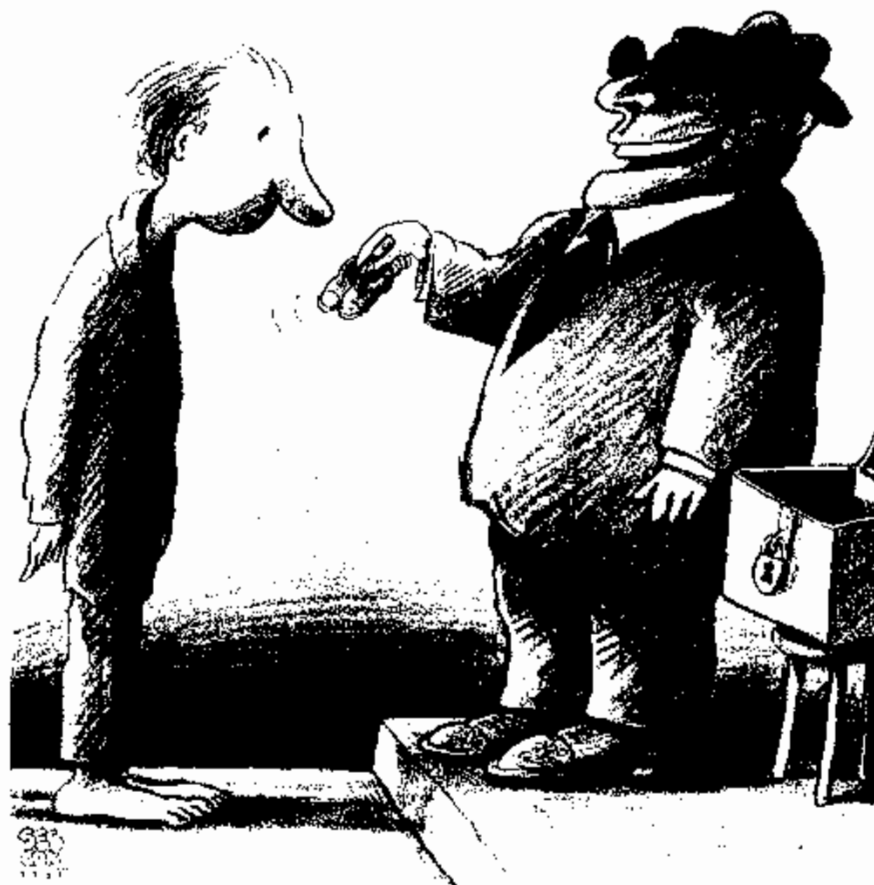
GEBAKKEN PEREN

Om te besluiten vat ik samen: cross-border leasing van de riolering door gemeenten levert grote sommen op, zowel voor de gemeente als voor de cross-border partner; meteen. Zelfs in het onwaarschijnlijke geval dat die sommen door de

De uiteindelijke voordelen zijn betwistbaar; ze zijn zeker onvoorspelbaar. Dat een belastingssinner het voorbeeld geeft om gebruik te maken van de tekortkomingen van de wet om de rechtvaardige belastinginning te omzeilen, ondermijnt haar eigen gezag en legitimiteit.

STRONT

Fiscale spitstechnologie zijn typische managementtechnieken die horen bij een ultra neoliberale bedrijfscultuur die het onderste

gemeente niet al te ondoordacht zouden worden uitgegeven aan opportunistische zaken (grote, directe electorale voordelen), dan nog zadelt men de volgende besturen op met onnodige risico's en de nakomende inwonersgeneraties met de mogelijke gebakken peren. Bovendien worden de mogelijkheden van de gemeentebesturen om aan hun verplichtingen te voldoen, (ten dele) uit handen gegeven. Op z'n minst onttrekt men daardoor aan de werking van de democratische instellingen (ten dele) een mogelijke democratische controle.

uit de kan haalt (zelfs zaken doet - zoals fiscale spitstechnologie die m.i. wél misdadig genoemd moeten worden, maar niet strafbaar zijn); tot daar aan toe. Maar een overheid? De cross-border leasing van rioleringen onderwerpt de afvoer van uw en mijn uitwerpselen aan de wetten van de markt. De vermarkting van stront! We zijn zo ver. Maar het gaat zelfs verder: het betreft hier de vermarkting van het omzeilen van belastingen. Asociaal, amoreel gedrag; het is een product. Zelfs de overheid deelt erin. Er is wel degelijk stront aan de knikker!

SOCIAAL FORUM: FIRENZE

| Merel De Smet |

450.000 à 1 miljoen mensen kwamen in Florence betogen voor vrede. De betoging vormde het slotevenement van het eerste Europees Sociaal Forum met als motto 'Een ander Europa is mogelijk'.

Het communisme wint vandaag in Italië terug aan populariteit. Het beleid van de extreem rechtse mediamaagat Berlusconi wordt zwaar op de korrel genomen. Velen zetten zich af tegen een democratie waar de wetgevende macht gekocht wordt door een kapitalist die deze macht dan gebruikt om wetten te creëren waardoor hij niet voor de rechtbank moet verschijnen. Ook de vereniging van de informatie, nu overheidsmedia en commerciële media in handen van één persoon komen, roept onrust en verzet op bij velen. De populariteit van het communisme in landen als Cuba uit zich in een ware Ché merchandising. Posters, T-shirts, aanstekers, stickers. Alles is verkrijgbaar in kleine mobiele winkeltjes. Al om 's morgens dienden

de eerste betogers zich aan in de straten. De gehele dag werden grote delen van de stad overspoeld met vredesactivisten. Ook de Carabinieri waren talrijk maar discreet aanwezig.

Ondanks de mediacampagne die gevoerd is om de betoging en andere activiteiten van het Europees Sociaal Forum te criminaliseren hangen er massaal spandoeken aan de balkons bij de bewoners van Florence en worden er papiersnippers gestrooid. De handelaars werd aangeraden hun zaken te sluiten tijdens het forum. Hierop volgde een initiatief "Florence, Open Stad" van de handelaars die wel open waren en zo niet allen openlijk hun steun betuigden aan het forum maar ook de mediademagogie ontmaskerden.

Het Europees Sociaal Forum was een unieke gelegenheid voor mensen die werken aan "Een andere wereld", een ander Europa om elkaar te ontmoeten, analyses en informatie uit te wisselen. In de 180 workshops zaten thema's als oorlog en imperialisme, democratie, ecologie, racisme en gelijke kansen en veel meer. Ondanks de wisselende kwaliteit van de sprekers en de aanvankelijk wat inefficiënte informatieverspreiding is het uniek en van groot belang dat er 30.000 mensen aanwezig waren op dit internationaal evenement. Dit is alleen al op organisatorisch vlak reeds een overwinning te noemen. Voor alle deelnemers, die met 10.000 meer waren dan oorspronkelijk gepland, zeker stimulerend om verder te ageren.

IS ER LEVEN NA HET ANTI-GLOBALISME?

| Filip De Bodt |

Van 23 tot 28 januari gaat te Porto Alegre de derde editie van het Wereld Sociaal Forum door.

De kracht van het Wereld Sociaal Forum zit hem in het feit dat niet gewerkt wordt met hiërarchische structuren en dat er dus ook geen verticale beslissingen genomen worden die voor iedereen dienen te gelden. Het adagio is uitwisseling. Toch moet men stilaan een stap verder. Zelfs een knotwilg weet dat je het economisch systeem niet verandert door uit te wisselen.

Dat geldt ook wel voor België. Binnen het Belgisch Sociaal Forum is zowat alles vertegenwoordigd dat te vertegenwoordigen is: van milieuorganisaties tot vakbonden, NGO's... Dat is een sterkte en een zwakte tegelijkertijd. Een zwakte omdat het de radicaliteit en het profiel naar beneden haalt, een sterkte omdat een brede beweging meest kans geeft tot discussie vanuit verschillende invalshoeken.

Alvast twee suggesties waar de beweging zich ondertussen zou kunnen mee bezig

houden:

- Inhoudelijke benadering van het ganse privatiseringsdossier waarbij gepoogd wordt om een netwerk op te zetten dat dit soort van dossiers (Telenet, verkoop Riolerings aan Amerikaanse firma's, liberalisering energiemarkt) beheerst en probeert te counteren. Dit zijn de beste voorbeelden waarbij men de bevolking kan aantonen dat zij in cruciale discussies gewoon buiten spel gezet wordt.

- Het opzetten van een nieuwe organisatiecultuur waarbij contacten tussen de basis van verschillende bewegingen bevorderd worden en waarbij de typische verticale structuur van het 'middenveld' (ik speel liever in de spits) doorbroken wordt. Verbreding van de beweging in de richting van wijkcomités, kleine organisaties. Discussie op de fora in plaats van ellenlange lezingen van veel te veel sprekers die met zijn alleen veel

te weinig tijd krijgen om iets essentieel toe te lichten

Mij lijken deze twee punten nogal belangrijk om er voor te zorgen dat de anti-globaliseringsbeweging via de structuur van de fora in West-Europa een tweede adem krijgt en niet verwordt tot het klassieke samenwerkingsverband waarin de nationale structuren eens gaan bepalen hoe 'de basis' zal werken.

Laat ons energie stoppen in het creatief ontwikkelen van een zichtbare tegenmacht in plaats van ons vast te bijten in lobbying en discussie met het apparaat. Laat ons nu eens opnieuw een tegencultuur opzetten, een nieuwe stijl met veel spot en ironie, in plaats van in de pluche zetels te gaan plaatsnemen of onze tijd te verliezen in de dialoog met Verhofstadt.

NAZIM HIKMET RAN, DE DICHTER VAN HET NIEUWE TURKIJE

Naar aanleiding van de honderdste verjaardag van zijn geboorte, brengt het Masereelfonds deze dichter nog maar 's in de belangstelling.

Versillende initiatieven werden hiervoor genomen, een ervan is een poëtische tournee ter ere van deze dichter met wereldfaam.

Ook het Brecht-Eislerkoor heeft een programma "mensenzee" over Hikmet. We brengen een stukje biografie van Nazim Hikmet. (red)

DE JONGE HIKMET

Solniki, het huidige Griekse Thessaloniki, waar hij in 1902 geboren wordt, behoort nog tot het Ottomaanse Rijk. Zijn moeder, van Pools-Hugenootse afkomst, is vertrouwd met het moderne westerse denken; zijn Turkse vader is sterk verbonden met de Osmaanse islamitische traditie. Het gezin behoorde tot de hogere klassen uit de militair-administratieve middens.

Nazim Hikmet was een wonderkind en schreef zijn eerste gedichten toen hij nog op de lagere school zat. Tijdens de eerste wereldoorlog schrijft hij zich in aan de militaire marineschool. De Osmaanse sultans verliezen de oorlog en hun rijk wordt bezet. Frankrijk en Engeland controleren een gebied dat ongeveer samenvalt met de huidige staten Libanon, Syrië, Irak, Iran en Turkije; het Griekse leger overvoert in 1919 een groot deel van Anatolië. Nazim Hikmet was voorstander van een verzetsoorlog, zoals generaal Mustafa Kemal in Anatolië. Nog in datzelfde jaar 1919 wordt hij als rebel uit het leger gezet. Op 18-jarige leeftijd sluit hij zich aan bij het verzet, waar hij het leven en de strijd van de boeren in Anatolië leert kennen. Na het nieuws van de vestiging van een arbeidersstaat in Rusland, vertrekt hij naar Moskou, waar hij zich in 1922 inschrijft aan de Universiteit van de Oosterse Volkeren. Hij raakt er bevriend met vooraanstaande intellectuelen en zijn eerste poëziebundels verraden een grote invloed van de poëzie van Majakovski.

DE VROEGE POËZIE VAN HIKMET

In 1928 schreef Mustafa Kemal Atatürk, president van de jonge Turkse republiek, eigenhandig het nieuwe Turkse alfabet in Latijnse letters op een schoolbord.

Voorheen bestond het Turks alleen als gesproken taal. De geletterden en de dichters aan het Hof schreven in het Arabisch.

De dichtbundels uit de beginperiode, geschreven in de nieuwe Turkse taal, breken totaal met alle bestaande literaire stromingen en tradities, maar ook met literaire bewegingen die het voorbeeld van de Europese poëzie wilden volgen. Hikmet wordt de eerste moderne dichter van Turkije.

In de plaats van een starre vorm en een monotone ritme komt het beweeglijke, ritmische vers; boekentaal wordt vervangen door spreektaal, het mystieke door het aardse, het individuele door het sociale... Vele van deze vroege gedichten zijn klankgedichten; volkse legenden en concrete gebeurtenissen worden in een ritmisch spel van klankverschuivingen en

toonveranderingen weergegeven. Hikmet las deze gedichten voor en schreeuwde ze uit in het theater van Istanbul. Daaraan zou echter spoedig een einde komen.

DE GEVANGENIS

In 1928 wordt Hikmet een eerste maal veroordeeld tot 15 jaar gevangenisstraf. Daarna volgen de veroordelingen elkaar op tot een totaal dat in feite levenslang betekende. Dankzij enkele algemene amnestiemaatregelen wordt hij twee maal vroegtijdig in vrijheid gesteld. Maar in het geheel heeft hij toch meer dan 17 jaar in verscheidene Turkse gevangensissen geleefd. De aanleiding tot de veroordelingen was steeds dezelfde: het schrijven van een gedicht... over een staking bijvoorbeeld. Voor de publicatie van "Het telegram dat 's nachts kwam", over een gevangene die werd terechtgesteld, eiste de openbare aanklager de doodstraf. Een ander gedicht, bedoeld als een steuntje voor de Republikeinse soldaten in de Spaanse burgeroorlog, is goed voor een veroordeling tot 15 jaar, en voor 20 jaar in een tweede proces. Nazim Hikmet zat niet stil in de gevangenis. In Ankara gaf hij les aan zijn medegevangenen in Frans en in politieke economie. In Barsa, waar hij opgesloten bleef van 1940 tot 1950, spaarde hij met vrienden voor een weefgetouw. Hij zetten een heuse "manufactuur" op, waarop tapijten vervaardigd werden, die de bewondering wekten van de mensen in de stad.

GEVANGENISPOËZIE

Voor alles bleef Hikmet een dichter, en in gevangenschap schreef hij het grootste deel van zijn poëzie. Zowel inhoudelijk als qua vorm draagt ze hiervan de stempel. Voor de luidruchtige, uitgeschreeuwde

vorm was geen plaats meer. Er komt poëzie in een zeer intieme vorm, de briefvorm. Het leespubliek van een gevangene bestaat uit zijn vrouw en zijn medegevangenen. Er is de eenvoudige liefdeslyriek "Uit vier gevangnissen" en "Gedichten tussen 21 en 22 uur". Maar in de bundel "Brieven aan Taranta Babu" (1935) wordt het een briefvorm tussen fictieve personen: een Ethiopische student in Rome schrijft vijftien brieven in proza en dichtvorm aan zijn vrouw Taranta Buba. Hij schrijft over de opkomst van het fascisme, over de Westerse levensstijl, over de Italiaanse overheersingzucht, over de oorlogsvoorbereidingen tegen Ethiopië, over het racisme.

MENSENLANDSCHAPPEN

Maar Nazim Hikmet schrijft ook lange, epische gedichten over de landschappen, de zeden en gewoonten van zijn land,

zoals "Mensenlandschappen van mijn land", een hoogtepunt in zijn oeuvre. Deze gedichten, met elementen uit Westerse genres als de roman en het theater, zijn typisch voor zijn poëtisch werk en hebben in de moderne wereldliteratuur geen gelijken. Het doet wel denken aan de "Canto General" van de Chileense dichter Pablo Neruda, die begon met een Chileense Zang en uitbreidde tot een Algemene Zang. Hikmet begon met een lang gedicht over het moderne Turkije en het vroegere Ottomaanse Rijk. Beide poëtische werken ontstonden in dezelfde periode en tellen elk ongeveer 600 bladzijden. De overeenkomsten zijn heel groot, terwijl beide dichters elkaar nog niet kenden in die tijd. Nazim Hikmet werd in 1950 uit de gevangenis ontslagen en ontmoette Pablo Neruda voor het eerst in 1951 op een Wereldjeugdfestival in Oost-Berlijn.

Het hoeft niet gezegd dat ze het wel met elkaar konden vinden.

DE VRIJHEID

Kort nadien moet Hikmet zijn land ontvluchten. Zijn vrouw en zijn pasgeboren enige zoon blijven achter. Een jaar later wordt hij getroffen door een hartinfarct en blijft vier maanden gehospitaliseerd. Daarna begint een druk leven voor de balling. Hij reist de wereld rond, neemt deel aan congressen, werkt aan toneelstukken en schrijft zijn ballingschapspoëzie, later gebundeld in "Nieuwe gedichten" en "Laatste gedichten".

De verwoorde droom van Hikmet, die vaak vermoorde droom "van nieuwe mensen die nieuwe liederen zingen" is van alle tijden, eeuwig. Hij overleed in 1963 in Moskou.

DIALOOGAVONDEN

OOSTENDE VRIJDAG 14 FEBRUARI 2003

Oorlog tegen Irak

inzet, achtergronden, bondgenootschappen

Inleiding door Paul Vanden Bavière (vroeger journalist De Standaard, coördinator Uitpers)

in: Den Anklap Leffingestraat 85 te 8400 Oostende

org: Vredesbeweging Regio Oostende

VRIJDAG 14 MAART 2003

Porto Alegre: Wereld Sociaal Forum

Thierry Kesteloot (Oxfam-Solidariteit) (o.v.)

Die deelnam aan dit derde sociaal forum in Brazilië, eind januari 2003

in: Den Anklap Leffingestraat 85 te

8400 Oostende

org: Vredesbeweging Regio Oostende

De Jongerenwerking van vzw Vrede organiseert een verdiepingsweekend rond Irak.

Palestina, de buitenlandse politiek van de VS voor en door jongeren

OP 14-15-16 MAART 2003!!!

Welke zijn de motieven voor een oorlog tegen Irak?

Volgt de 'as van het Kwaad' een allepijpleiding?

Hoe zit het met de apartheid in Palestina en Israël?

Wil je je ook verdiepen in deze vragen?

Alle geïnteresseerden zijn van harte welkom!

Meer info en inschrijvingen:

vzw Vrede

Filips Van Arteveldestraat, 35, 9000 Gent

Tel. 09/233.46.88

vrede@vrede.be

Voor meer praktische info: stuur je emailadres naar vrede@vrede.be en wij houden je op de hoogte.

BRUSSEL

DONDERDAG 13 MAART 2003

Gespreksavond rond Wereld Sociaal Forum

Met Filip Debadt (gev)

Die deelnam aan het derde wereld sociaal Forum van Porto Alegre van 23 tot 30 januari 2003

In De Markten, Oude Graanmarkt Brussel

Organisatie: Masereelfonds en Vrede vzw

BEWEGING IN DE ALTERNATIEVE PERS

Onze vrienden uit de progressieve christelijke middens, Christenen voor het Socialisme en Werkplaats Theologie en Maatschappij, hebben hun tijdschriften samengesmolten tot een nieuw maandblad:

Kenteringen

Met o.m. een verhelderende analyse van een actueel thema, 'waardevolle 10 woorden' van bewogen jongeren, actualisering van een bijbelverhaal, verslagen uit acties.

Alle info: [beginhof 1 te 9300 Aalst](mailto:beginhof1@9300.aalst.kenter@pi.be)

kenter@pi.be tel 0478/297471

BOEKBESPREKINGEN

| Kim Vanmolle |

'Een mens op de vlucht. De klapdeur van onze gastvrijheid.'

Uitg. Globe (Roularta), Roeselare, 2002, 220pp.

Jennie Vanlerberghe neemt je mee op een reis door 16 verschillende landen aan de hand van de ervaringen van vluchtelingen in hun land van herkomst. Maar hun verhalen vertellen ons ook hoe complex het vluchtelingenbeleid in ons land is en hoe gastvrij wij zijn.

'Aan de hand van indringende verhalen schetst *Een mens op de vlucht* de complexe problematiek van het vluchtelingenbeleid in ons land.' Dat vertelt ons de achterflap van het boek. Maar het boek biedt veel meer dan dat. Aan de hand van de verhalen van vluchtelingen uit 16 verschillende landen tracht Jennie Vanlerberghe een beeld te geven van de situatie in die landen. Een summier overzicht van jaartallen en feiten dient als achtergrondinformatie om de politieke situatie beter te begrijpen. Het betreft hier geen uitgebreide analyse, waarbij het perspectief van de verschillende partijen uit de doeken gedaan wordt. De beknopte achtergrondgegevens zijn aldus misschien soms weinig genuanceerd, en kunnen slechts een aanzet betekenen tot een zoektocht naar meer informatie. Maar via de authentieke verhalen weet Jennie Vanlerberghe zeker en vast de interesse van de lezer op te wekken voor de ervaringen van vluchtelingen in hun land van herkomst.

Via haar vlot leesbare schrijfstijl laat ze de lezer kijken door de ogen van mensen die door vreselijke ervaringen genoodzaakt werden te vluchten. De verhalen grijpen naar je hart. De lezer leeft zich in in situaties die hij bijna niet voor mogelijk houdt en ondergaat aldus een krachtige kuur ter bevordering van het empathisch vermogen. Gezien het hoge gruwelgehalte van vele verhalen is dit voor de gevoelige lezer echter geen boek voor op het nachtkastje, om te lezen voor het slapen gaan. Dat de verhalen de nachtrust van de lezer verstoren, zegt natuurlijk nog niets over de werkelijke pijn van de traumatische ervaringen van vele vluchtelingen. Hun leven is door die ervaringen getekend en met veel moed vertellen asielzoekers hun herinneringen tijdens de ondervragingen die moeten uitmaken of zij als vluchteling erkend wor-

EEN MENS OP DE VLUCHT

DE KLAPDEUR VAN ONZE GASTVRIJHEID

JENNIE VANLERBERGHE

welgehalte van vele verhalen is dit voor de gevoelige lezer echter geen boek voor op het nachtkastje, om te lezen voor het slapen gaan. Dat de verhalen de nachtrust van de lezer verstoren, zegt natuurlijk nog niets over de werkelijke pijn van de traumatische ervaringen van vele vluchtelingen. Hun leven is door die ervaringen getekend en met veel moed vertellen asielzoekers hun herinneringen tijdens de ondervragingen die moeten uitmaken of zij als vluchteling erkend wor-

den of niet.

Daarnaast komen via de verhalen vooral de problemen naar voor, die asielzoekers ervaren in de confrontatie met de instanties waarmee zij in aanraking komen gedurende de asielprocedure. De moeilijkheden die zij ondervinden in het opbouwen van hun leven in dit vreemd land, komen minder aan bod. Dit is nochtans ook een belangrijk onderdeel van onze gastvrijheid.

In een ietwat droger tweede deel beschrijft Jennie Vanlerberghe de evolutie van het internationale en Belgische vluchtelingenbeleid vanaf de 20ste eeuw. Deze bondige schets op een 30-tal pagina's van meer dan een eeuw vluchtelingenproblematiek en -beleid is voor de leek misschien soms wat moeilijk verteerbaar, maar een verrijkende aanvulling op de verhalen uit

het eerste deel. Het leest wat trager, maar ook dit veel korter tweede deel is zeker de moeite waard.

Wat opvalt is dat de arbeidsmarkt en economische motieven vaak een belangrijkere rol gespeeld hebben in het Belgisch vluchtelingenbeleid dan humanitaire overwegingen. Vandaag is het belangrijkste werkinstrument voor de toekenning van de vluchtelingenstatus, met de daaraan verbonden rechten, de Conventie van Genève (1951). Hierbij wordt de erkenning

als vluchteling gebaseerd op een gegronde individuele vrees voor vervolging wegens ras, religie, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep en/of politieke opinies. In de huidige asielprocedure heeft de asielzoeker voldoende mogelijkheden tot het aantekenen van beroep, maar vaak duurt het jaren vooraleer alle beroepsmogelijkheden zijn afgewerkt en men een definitief antwoord krijgt. Ongeveer 10 % van de asielzoekers wordt na jaren onzekerheid erkend als vluchteling. De andere 90 % krijgt, ook vaak als donderslag bij heldere hemel na jaren, een negatief antwoord en wordt uitgewezen. Vooral de ondervragingen door de Dienst Vreemdelingenzaken en door het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen, liggen

zeer gevoelig. Van de ondervrager mag worden verwacht dat hij een grote kennis heeft van het land van de ondervraagde, openstaat voor het verhaal van de asielzoeker, maar vooral dat hij een grote menselijke gevoeligheid heeft die vertrouwen inboezemt. Heel wat vluchtelingen getuigen dat ze zich behandeld voelden als een bedrieger. Jennie Vanlerberghe wijst hier ook op de specifieke situatie van vrouwen in oorlog en conflict. De redenen om te vluchten kunnen bij vrouwen, ten gevolge van gendergebonden vormen van vervolging, van een heel andere aard zijn dan bij mannen. Daarom vragen vrouwelijke asielzoekers een specifieke aanpak, waarbij vooral rekening gehouden moet worden met de moeilijkheid om intieme zaken te vertellen in het bijzijn van mannen en/of kinderen.

Tegenover de publieke opinie blijft men de nadruk leggen op het zoveel mogelijk terugsturen van asielzoekers, maar men vergeet erbij te zeggen dat men ze terug de hel instuurt. Een boek als dit maakt dit zeker duidelijk. Ik vond het een zeer mooi boek, aangenaam om te lezen in een begrijpbare taal, maar de verhalen van de vluchtelingen blijven in je geheugen gegrift. ■

Wie het boek aankoopt via de
Nederlandstalige Vrouwenraad,
Middaglijnstraat 10, 1030 Brussel
steunt daarbij de bouw van het
vrouwencomplex in Afghanistan
(zie reisverslag vorig nummer van *Vrede*)

WAT BUSH VERZWIJGT

| Ludo De Brabander |

William Rivers Pitt met Scott Ritter. Oorlog tegen Irak. Wat George W. Bush ons niet vertelt.
Uitgeverij Het Spectrum/Standaard Uitgeverij, Utrecht/Antwerpen, 2002. 79 blz, 10 Euro

De VS blijven bij hun oorlogsplannen en doen voorbereidende bombardementen in Irak. Maar het Pentagon moet nog even wachten. Hefboom is de onlangs door de VN-veiligheidsraad gestemde resolutie 1441, waarvan de tekst grotendeels door de VS zelf is opgesteld. De resolutie legt Irak een uitermate streng inspectieregime op. De voorwaarden zijn zo strikt opgesteld, dat de VS ervan overtuigd zijn dat Irak zal falen. Oorlog is dus zo goed als onvermijdelijk, aldus de haviken in Washington.

Scott Ritter voert al enkele jaren een verbeten campagne tegen het Irak-beleid van Washington, door het hele verhaal van de wapeninspecties te doorprikken. Scott Ritter was van 1991 tot 1998 VN-wapeninspecteur in Irak. Veel van Scott

Ritters argumenten en stellingen zijn al uitgebreid in de media gekomen, maar niet altijd kreeg hij voldoende ruimte voor het hele verhaal. William Rivers Pitt heeft in de zomer Scott Ritter uitgebreid geïnterviewd en het resultaat daarvan is het boekje: *Oorlog tegen Irak. Wat George W. Bush ons niet vertelt*. Het interessante aan Scott Ritter is dat hij niet meteen het profiel heeft van de klassieke vredesactivist. In de inleiding schrijft de auteur: "Scott Ritter is een patriot, een man met een bewonderenswaardige staat van dienst voor zijn land. Hij is lid van de Republikeinse Partij en hij stemde voor Bush bij de presidentsverkiezingen van 2000." Verder omschrijft hij zichzelf overigens als 'pro-Israël'. Maar hij voegt er in een adem aan toe dat een oorlog tegen Irak juist het ergste is wat Israël kan overkomen.

Het interview is uiteraard grotendeels gewijd aan de wapeninspecties. Op de vraag of Irak nog massavernietigingswapens bezit antwoordt Ritter: "Het is geen zwart-witkwestie, zoals sommige mensen in de regering Bush willen doen geloven. Zonder twijfel heeft Irak niet volledig voldaan aan zijn ontwapeningsverplichtingen zoals die door de Veiligheidsraad in zijn resolutie zijn uitgevaardigd. Maar aan de andere kant is het zo dat Irak sinds 1998 feitelijk ontwapend is: 90 tot 95 procent van Irak's massavernietigingscapaciteit is verifieerbaar uitgeschakeld". (p. 27) Vervolgens loopt hij het hele rijtje af, van nucleaire wapens, over chemische en biologische wapens tot de langeafstandsraakketten. Telkens toont hij aan dat Irak onmogelijk nog veel in huis kan hebben. Zijn argumenten zijn sterk en het moet

gezegd dat er nog niemand zijn stelling overtuigend heeft kunnen weerleggen. Hij besluit dan ook: "Feitelijk hadden we juist veel bewijs dat aangaf dat Irak de resoluties naleefde". (p.46). Kop van jut is het voormalige hoofd van het inspectie-team UNSCOM, Richard Butler. Die legde Irak een uiterst agressief inspectieregime op en hij liet bovendien toe dat de CIA-mensen in de inspectieteams de informatie gebruikten voor spionageactiviteiten die niets met de opdracht van UNSCOM zelf te maken hadden. Volgens Ritter was de VS er eind '98 alleen op uit om Irak aan te vallen: "De bommencampagne moest samenvallen met de inspecties: de inspecties moesten ter uitlokking dienen. Richard Butler werd dus aangemoedigd om een schema voor de inspecties te ontwikkelen dat samenviel met het tijdschema voor de Amerikaanse aanval." (p.56) Dat was volgens Ritter de werkelijke reden van het mislukken van UNSCOM. Ritter is er rotsvast van overtuigd dat een oorlog tegen Irak rampzalig zal zijn voor de VS, want het zal uiteindelijk uitdraaien

op een "geweldige botsing tussen culturen waar Osama bin Laden op uit was" (p.63). Deze oorlog is niet te winnen en zal uiteindelijk de achteruitgang betekenen van de Amerikaanse invloed in de wereld. "Het zou vernietigend kunnen zijn voor onze economie". (p.64)

Overigens gelooft Ritter niet dat olie een factor van belang is, omdat van zodra aan de sancties een eind komt "we alle olie die we willen, krijgen van Irak". (p.67) Waarom de VS Irak dan wel willen aanvallen maakt hij niet duidelijk. De enige reden die hij ziet is van ideologische aard. Hier loopt Ritters redenering wat mank en toont hij zich eerder naïef. Ritter moet duidelijk niets weten van wat hij de neo-conservatieven in de regering Bush noemt. Het gaat meer bepaald over Donald Rumsfeld, Paul Wolfowitz en Richard Perle die de teugels in handen houden van de regering en het leger. Hij spaart ze niet: "Donald Rumsfeld was politiek dood. Niemand dacht dat Donald Rumsfeld mogelijkheden in zich had. Paul

Wolfowitz (de nr. 2 in het Pentagon – nvdr.) werd gezien als een volslagen gek van uiterst rechts. Richard Perle werd niet voor niets 'De Prins van het kwaad' genoemd. Dit zijn drie mensen die voorbeschikt leken te zijn om de rest van hun politiek leven te spenderen met kritiek leveren vanaf de zijlijn, zoals ze het hele vorige decennium hebben gedaan. En nu zitten ze plotseling in de regering." (p.67)

Tenslotte spreekt Ritter zich uit over de inspecties zelf. Die vindt hij welk degelijk noodzakelijk. Irak heeft volgens hem geen andere keus dan "onvoorwaardelijk akkoord te gaan met de absolute eis om de inspecteurs weer in het land toe te laten". (p. 71) Maar hij wil dat het via eerlijke diplomatie verloopt en in een "sfeer van vertrouwen". "Ik geloof dat als er in december 1998 sprake zou zijn geweest van een eerlijke tussenpersoon, Richard Butler nooit in staat zou zijn geweest het hele proces zo te manipuleren als hij gedaan heeft." (p.71-72).

MODERN KOLONIALISME IN HET MIDDEN-OOSTEN

| Ludo De Brabander |

Lucas Catherine. Palestina. De laatste Kolonie? Berchem, uitgeverij EPO, 309 blz.

Voor de doorsnee Belg is het Israëlisch-Palestijns conflict bijna als "een strijd tussen nationalist. Vlamingen en Walen, die geëscaleerd is tot zinloos geweld. Ik erger me constant aan de berichtgeving, die nooit ver teruggaat en nooit naar de wortels van dit probleem op zoek is. Dat is voor mij een belangrijke motivatie geweest om nog eens een Palestina-boek te schrijven". Zo verantwoordt Lucas Catherine het verschijnen van zijn nieuw boek *Palestina. De laatste Kolonie?* (EPO) in een interview met het tweemaandelijks tijdschrift *Soemoed*¹

Het gaat hier niet zomaar om een zoveelste publicatie over een conflict waarover al zoveel inkt is gevloeid. Het is een uitstekend geschreven en gedocumenteerd boek, geschreven door iemand die al decennia deze koloniale oorlog op de voet volgt.² Wat Catherine's boek zo interessant maakt is het brengen van historische feiten die je zo zelden elders leest. Hij legt er de nadruk op dat het verzet van de lokale Palestijnse bevolking er al komt vanaf de allereerste immigratie van zionisten. Na WO I richten zij een brief aan de vredesconferentie van Parijs om "een

dringend protest te richten tegen het project om ons vaderland als een nationaal tehuis aan de zionisten te schenken en het door hen te laten koloniseren". Het mag niet baten: de Palestijnen worden verdreven van hun grond en dat proces is vandaag nog bezig. Voor de verwezenlijking van de Zionistische droom zijn joodse leiders zelfs bereid een pact aan te gaan met de duivel. Ze sluiten in 1933 een samenwerkingsakkoord met de Nazi's voor de transfer van joodse mensen en kapitaal: de Ha'avara-akkoorden. Sommige Zionisten, zoals de latere pre-

miers Begin en Shamir gingen nog verder en deden in 1941 een voorstel tot actieve deelname aan de oorlog, aan de zijde van de Nazi's. Dit en nog vele andere vergeten feiten en anekdoten zijn de kracht van dit overigens rijkelijk geïllustreerd boek. Een van de centrale en krachtig bewezen stellingen is dat het zionisme en daarmee ook de 'joodse staat' Israël niet meer of minder racistisch is. De 'vader' van het zionisme, Theodor Herzl, schreef al: "Wij zullen er voor Europa een bruggehoofd naar Azië vormen, een bolwerk van de Beschaving tegen de barbarij". De eerste premier van Israël, Ben Goerion, voerde als leider van de zionistische vakbond, Histadroet, een campagne voor zuiver joodse arbeid: "Ik verzet mij uit alle kracht en macht tegen hen die zeggen dat we niet echt honderd procent joodse arbeid moeten nastreven in onze kolonie", zo citeert Catherine hem. En zelfs joden worden niet gespaard van dat racisme. De Europese joden keken en kijken nog altijd neer op hun volksgenoten uit de Arabische landen. Schrijvend is het verhaal van de Irakese joden die bij hun aankomst in Israël in de jaren vijftig de ergste vernederingen moesten ondergaan en in met prikkeldraad omgeven opvangkampen terecht kwamen.

Uiteraard moeten bepaalde uitspraken en gedragingen geplaatst worden in de context van het kolonialisme toen het westen zonder blozen blanke superioriteit predikte. Alleen is in Israël dat project nog niet afgerond. In dit land zonder grondwet of formeel vastgelegde grenzen, wordt een onderscheid gemaakt tussen

Lucas Catherine

PAL EST INA

De laatste kolonie?

EPO

staatsburgerschap en nationaliteit. Er bestaat alleen een joodse nationaliteit, een voorrecht dat niet voor de 20 procent Palestijnse Israëli's is weggelegd. Die worden bovendien door een heleboel wetten gediscrimineerd. Zo is de 'Wet op terugkeer' er enkel voor joden of is de 93 procent staatsgrond (grond kan in Israël niet gekocht worden, maar wordt in bruikleen gegeven) in beheer gegeven van het Joods Nationaal Fonds, een organisme dat de eigendom van de grond overdraagt aan het hele joodse volk. Niet toegankelijk dus voor de Palestijnen. In een aantal hoofdstukken legt Lucas Catherine haarfijn uit dat het over een goed uitgekend

Apartheidssysteem gaat. De statistieken liegen er niet om. Werkloosheid en analfabetisme zijn veel hoger onder de Palestijnse Israëli's, die ook een veel lager gemiddeld inkomen hebben en wier dorpen maar 4 procent van de overheidsbudgetten ontvangen hoewel ze demografisch gezien op vijf maal meer recht hebben, etc.

Ik kan alleen maar hopen dat journalisten die het conflict verslaan en politici die het buitenlands beleid moeten helpen uittekenen, de moeite doen om dit boek van Catherine te lezen, want het is erg nodig. Voor u lezer kan ik alleen maar aanbevelen: loop naar de boekhandel en zorg dat u *Palestina. Een laatste kolonie?* uitgelezen in uw boekenkast hebt staan. U zal gewapend zijn tegen onzorgvuldige berichtgeving en haastige debatten van slecht geïnformeerde politici en 'nepdes-

kundigen'.

— — —
¹ Voor wie dieper wil graven dan wat de dagbladen brengen over Palestina moet zich absoluut abonneren op Soemoed (Arabisch voor 'vastberadenheid'), een gezamenlijke publicatie van het Nederlands en Vlaams Palestina Komitee: tel 02/501.67.49 e-mail: mirjam.vanbelle@oxfamsol.be

² Het eerste boek over Palestina verscheen al in 1978: 'honderd jaar kolonisatie in Palestina. Tien Jaar later schreef hij 'De Palestijnen, een volk teveel'.

DE ARABIËN EN RESOLUTIE 1441

I Tiene Holvoet I

Niet eerder gezien: eensgezindheid in de Arabische Liga ('al-Rabita al-Arabiya')

Al eerder gehoord: oorverdovende stilte in de Arabische straten.

DE RESOLUTIE

Begin november werd na een paar maanden gepalaver over punten en komma's resolutie 1441 door de voltallige VN-Veiligheidsraad goedgekeurd. De Irakese regering moest hiermee de nieuwe wapeninspectieteams van de VN toelaten, eender waar en eender wanneer. Het is de inspecteurs zelfs toegestaan Irakezen voor ondervraging naar het buitenland te brengen. Binnen de maand na de stemming (dus op 8 december) moest een rapport klaarliggen met alle gegevens over mogelijke chemische, biologische, nucleaire en ballistische wapens en/of aanmaakprogramma's¹. En de minste tegenwerking, of zelfs vermoede 'niet-medewerking', kan voldoende zijn om te verklaren dat Irak 'zijn verplichtingen niet nakomt'.

Vooraf voor de invulling van dat laatste, waren die punten en komma's belangrijk: ieders interpretatie moest mogelijk blijven.² De tijd die erover heen ging, was nodig voor het diplomatieke spel van 'vraag en aanbod' (lees: omkoperij) op het schaakbord van ongelijke machtsverhoudingen.

Dat in meer dan één geval de resolutie de Irakese soevereiniteit schendt, doet al bijna niet meer ter zake. Het is dansen op de rand van het toelaatbare...

REACTIES VAN DE ARABISCHE LEIDERS

Onverdeeld positief tegenover de resolutie. En dat vraagt enige toelichting. Immers, de Irakese bevolking, tot nader order voornamelijk Arabieren (met daarnaast een belangrijke minderheid Koerden), zit reeds meer dan een decennium in een Amerikaans-Britse wurggreep, en nu proberen de VS hun oorlogspiras-

ties via de VN te legitimeren. Er wordt bovendien nergens melding gemaakt van Israël's schendingen van het internationaal recht en verscheidene resoluties door hun bezettingsregime en bezit van massavernietigingswapens. Voldoende redenen voor Arabische staten om net niet een onderdeel te worden van dit Amerikaans beleid. Waarom dan toch een ja-stem (en bijvoorbeeld geen onthouding) van Syrië, dat op dit moment op de

blijven tegenpruttelen. Bovendien had Saddam laten uitschijnen dat hij de resolutie wilde accepteren, dus was het voor Syrië (tenslotte toch ook geïsoleerd door de VS) niet aangewezen een strenger standpunt in te nemen.

Ten derde: Syrië beweert dat het garanties (mondeling en schriftelijk) kreeg van de 5 permanente veiligheidsraadsleden dat de resolutie niet zou worden gebruikt als voorwendsel voor een militaire aanval

In een periode waarin de meeste Arabische landen slechter af zijn dan 15 jaar geleden, waarin ze bijna zo afhankelijk zijn als ten tijde van de kolonisatie is het beetje afremmen van de USA al een hele overwinning.

'Arabische stoel' in de VN-Veiligheidsraad zit?

Ten eerste: er werd geopteerd voor de strategie 'van binnenuit', waarbij men (als zwakke partner) zichzelf niet van bij 't begin buitensluit, maar een poging doet om de discussie en het resultaat te beïnvloeden.

Ten tweede: de Syrische positie leunde sterk aan bij deze van Frankrijk, Rusland en China, 3 van de 5 vetogerechtigde Veiligheidsraadleden. Toen deze hun instemming met de resolutie lieten blijken, kon Syrië – uit vrees voor het verlies van belangrijke bondgenoten – moeilijk

op Irak.

Tenslotte: om het unilaterale optreden van de VS te verhinderen, was unaniemiteit bij de stemming noodzakelijk als krachtig signaal.

Tot zover de achterliggende politiek-strategische redenen van de ja-stem. Ondertussen bewijzen een aantal belangrijke staten in de regio, die meer dan Syrië afhankelijk zijn van Amerikaanse steun, dat ze op het scherp van de snee kunnen lopen en alle verschillende 'loyauteiten'³ pogen te combineren. Egypte doet zijn best om Irak te overhalen geen enkel precedent te schep-

pen dat de VS zou kunnen aangrijpen om tot (zwaardere) aanvallen over te gaan. Dat terwijl Mubarak ook (tegen beter weten in?) blijft volhouden dat de VS terug langs de VN zullen moeten passeren als ze een grootscheepse(re) actie willen voeren tegen Irak.

Jordanië houdt zich opvallend ge-deisd. Er doen geruchten de ronde dat de Amerikanen (terug) één van de Hashemieten op een troon in Irak zouden willen installeren...

En het Saedische vorstenhuis is na de heibel van 11/09/01 weer wat voorzichtiger geworden in z'n omgang met Bush en Co. Staatjes als Qatar en Koeweit trekken de Amerikaanse kaart, maar proberen het niet geheel ongenueanceerd te doen. Libië, anders de grote criticus van het gebrek aan Arabische solidariteit binnen de Arabische Liga, moest bij dit item van de agenda even een beetje 'dimmen'.

Ach, in een periode waarin de meeste Arabische landen slechter af zijn dan een 15-tal jaren geleden, waarin ze bijna zo afhankelijk zijn als ten tijde van de kolonisatie, waarin ze (impliciet?) militair bezet en/of omsingeld waren (door de VS), is het beetje afremmen van het bruut Amerikaans geweld al een hele overwinning. Zeker als je het verkoopt als het 'afwenden van een oorlog' tegen de Iraki's – toch deel van de Arabische natie. Ook al weten/vrezen de Arabieren, volk én leiders, dat die cowboys hen proberen te 'indianiseren' door hen te ontwapenen (= weerloos maken), hen te controleren en pesten, hen met de rug tegen de muur te zetten en hen uiteindelijk (eventueel) zelfs af te knallen. (Israël geeft alvast het voorbeeld.)

Hoe lang zullen de koordjes van dit marionettenspel voor het volk nog standhouden?

DE ARABISCHE STAAT/STRAAT

Terwijl in westerse landen kleine en grotere demonstraties waren, voor én na de resolutiestemming, tegen een oorlog op Irak, zagen we niets van die aard in de Arabische straten. Toegegeven, nieuws uit het Arabische binnenland bereikt ons zelden of nooit, maar satelliet- en internet-watchers (zoals ik) zouden manifestaties van enige omvang toch hebben opge-

merkt. Niet dus. Waarom?

Wel, met enige uitzondering van mischien Libanon en overal in andere vormen en gradaties⁴, wordt het de Arabieren niet toegestaan oppositie te tonen (en liefst zelfs helemaal geen dissidente mening te hebben). Mensen wordt ook zelden hun mening gevraagd, laat staan dat er rekening mee gehouden wordt.

"Ja maar", zal u denken, "in april dit jaar, tijdens de zware militaire acties en herbezetting van grote steden in Palestina, hoorden en zagen we toch hele menigten van Rabat tot Sana?" Inderdaad: deze uitlaatklep van woede en frustratie was nodig vóór de adrenaline zich tegen het eigen regime met zijn lakse reacties t.o.v. Israël zou keren. Een zuiver pragmatische en strategische zet van de regimes, gericht op eigenbehoud.

Misschien zien we de massa toch nog op straat komen bij een groots(er) militair offensief in Irak, maar of het in dit geval daarbij zal blijven, blijft een onbeantwoorde vraag.

Laten we niet de fout maken te denken dat de Arabieren totaal onverschillig en apathisch staan t.o.v. de ontwikkelingen in de regio. Zo neemt het 'stille verzet' zoals de boycot van Amerikaanse (en Israëlische) producten toe. Maar de machteloosheid en soms ook moedeloosheid van een groot deel van de bevolking bij een zoveelste 'bewijs' dat ze noch door hun eigen regeringen, noch door de rest van de wereld (en dan vooral het Westen) au sérieux worden genomen, groeit ook. Welke lange termijnresultaten dat zal opleveren, staat open voor speculatie. Het ironische is wel dat de VS maar met hun plannen in Irak kunnen doorzetten omdat de Arabische straat zo zwak is. Tezelfdertijd proclameert Washington dat "de regio dringend aan democratisering toe is", waarbij Irak als 'stichtend voorbeeld' zal dienen (Israël komt niet meer voor deze functie in aanmerking).

De Arabische landen kunnen inderdaad een democratische opbouw gebruiken, maar welk 'soort democratie' zullen de VS 'steunen', wetende dat een aantal van hun 'belangen' (lees: imperialistische veroveringen) moeilijker te verkrijgen zullen zijn?! "Mo mag het weten."

Ondertussen profiteren de VS van deze zwakke Arabische staten, waar de politiek bijna overal een verpersoonlijking van de leider is. Deze leiders zijn erg pragmatisch in de keuzes om hun eigen macht te behouden. Maar – o ironie – als de VS 'grote schoonmaak' kunnen houden in Irak, dan kunnen ze dat evengoed in de andere landen... En wat als 'de massa' op straat komt? Als de Arabische leiders dat willen vermijden, zullen ze hun uiterste best mogen doen om een oorlog op Irak tegen te houden. Wat de Arabische bevolking de stille bondgenoot van Irak maakt. De Arabische leiders balanceren op de slappe koord van onvoorspelbaarheid, waarbij strategieën worden bepaald op basis van wat men veronderstelt dat zou kunnen gebeuren. Gezien de zwakke internationale positie van de regimes, en hun ondemocratische binnenlandse positie, hebben ze weinig manoeuvreerruimte, en houden ze zich aan het beperken van de risico's.

Internationale politiek blijft een spelletje 'berekend gokken', de toekomst één groot vraagteken.

Bronnen: www.arabicnews.com
www.ahram.org.eg/weekly
www.dailystar.com.lb
www.jordandaily.com
www.theage.com.au
www.uitpers.be

¹ En hoewel in deze korte tijd zo goed als onmogelijk, kreeg Irak het klaar een dossier van wel 11.000 biz af te leveren. (Hoe Amerika de originele versie inpalmde 'om het te gaan kopiëren', en hoe ze de niet-permanente leden van de Veiligheidsraad willen uitsluiten, las u waarschijnlijk al in de krant.)

² Aanvalsmogelijkheid voor de VS (en de Britten), werken via de VN voor de andere permanente leden, het afwenden of zelfs uitsluiten van oorlog voor nog anderen.

³ In retoriek, althans, want de enige echte loyaleiteit is deze aan zijn eigenbelang.

⁴ dictatoriale, autoritaire, despotische en/of politieregimes.

PALESTIJNEN IN ISRAËL: GEÏNSTITUTIONALISEERDE DISCRIMINATIE

Op 27 november werd in de VUB een debat georganiseerd door het APP (Actieplatform Palestina) over en mét 'Palestijnse Israëli's': zij die zich in 1949 aan de Israëlische kant van de wapenstilstandslijn bevonden en hun nakomelingen.

Ze zijn met een miljoen, ongeveer een vijfde van de Israëlische bevolking. En ze worden op zowat alle vlak gediscrimineerd, in deze staat die zichzelf 'democratisch' noemt. Een verslag.

HET PANNEL

Ze waren met 5. Vijf Israëli's, 1 jood en 5 Palestijnen. Vier mannen en een vrouw. Basel Ghattas (BG) van ITTIJAH (Union of Arab Community based Organizations), Hussan Jabareen (HJ) van ADALAH (Legal Center for Arab Minority Rights in Israel), Jafar Farah (JF) van MOSSAWA (Advocacy Center for Arab Citizens of Israel), Safa'a Ababiya (SA)¹, ASHATIL (organisatie van en voor Bedoeïnenvrouwen in de Negeb), Shuli Dichter (SD) van SIKKUY (Association for the Advancement of Equal Opportunities).

HISTORISCHE SCHETS

Basel Ghattas schetste bij wijze van inleiding de historische context van dit deel van 'het Palestijnse vraagstuk': "Hoewel individuele situaties en evoluties kunnen verschillen, kunnen we toch stellen dat deze situaties allemaal het directe resultaat zijn van de *nakba* (= 'catastrofe' = 15/05/48, de creatie van Israël). Vele van deze 1 miljoen Palestijnse Israëli's zijn vluchteling in eigen land: velen kunnen niet terug naar hun oorspronkelijke dorp of stad, ook niet binnen de Israëlische 'grenzen'². Maar de essentie van ons probleem is de zionistische conceptie van Palestijnen als 'demografisch gevaar': teveel van deze binnen de Israëlische grenzen brengt 'het joodse karakter' ervan in het gedrang, maar dat is nu net de bestaansreden van deze jonge zionistische staat. De 'oplossing' zit niet in de judaïsering van deze Palestijnen, maar wel het land wordt zoveel mogelijk 'verjoodst'. Zo komt het dat in scholen wel

Arabisch mag gesproken worden (schoolboeken wel gecontroleerd door staat), maar dat bezittingen en kansen zoveel mogelijk worden ontnomen aan Palestijnen. Zo belanden Palestijnen in de laagste sociaal-economische klasse: zo'n 43% leeft onder de armoedegrens. De hele situatie bracht een identiteitscrisis teweeg bij een hele generatie jongeren, maar paradoxaal genoeg leidde dit uiteindelijk tot een versterking in de bewustwording van hun 'roots'. De Palestijnse gemeenschap wordt geconfronteerd met het fenomeen van 'niet-erkende dorpen'. Dat zijn dorpen die ofwel reeds bestonden voor 1948, ofwel door vluchtelingen zijn opgebouwd. Het

staatsburgerschap te aanvaarden, was dat voor ons een compromis, in de hoop hiermee 'de vrede te helpen'. Maar Israël ziet dat burgerschap als een privilege voor ons, en dus zouden we nog dankbaar moeten zijn ook*!"

Mr. Ghattas had het ook nog even over de evolutie sinds de 2^e intifada: "Voor het eerst wordt de twee-staten-oplossing (het uitgangspunt van de 'Oslo-akkoorden' van de jaren '90) in vraag gesteld, gezien het bvb. steeds moeilijker wordt de settlements te ontruimen. 'Oslo' wordt wel gesteund door de Arabische kneset-leden, ook al ligt die beslissing moeilijk: het zou immers een verschillende ontwikkeling betekenen van de Palestijnen aan

Hoe reëel is de bedreiging van 'transfer'?

(HJ) "In de nabije toekomst wordt het waarschijnlijk niet op een directe manier uitgevoerd, want de internationale gemeenschap kijkt toe. Maar op een indirecte manier is het zelfs al aan de gang (op alle manieren ontmoedigd worden om te blijven). In 1991 was +/- 24% te vinden voor transfer, in 2002 waren dat er over de 35%. En met de 'demografische raad' wordt het ook door de staat gesteund."

(SD) "Over heel het land vind je graffiti die tot transfer oproept. Ik zou dat niet afdoen als onbelangrijk, het is een reëel gevaar."

feit dat de Israëlische staat ze niet erkent, betekent dat ieder huis er voor de staat 'officieel illegaal' is, en dat er geen investeringen voor infrastructuur (wegen, rio-lering, etc.) worden gedaan. En dat reeds sinds meer dan 50 jaar! Door gewoon in onze oude huizen te blijven wonen, belanden we in de illegaliteit. Aan een ontwikkeling van onze regio moeten we al helemaal niet denken.

We mogen niet vergeten dat wij het 'inheemse volk' (*indigenous people*) hier zijn! Door uiteindelijk het Israëlische

Israëlische dan aan Palestijnse kant. Maar begrijp me niet verkeerd: als er morgen een Palestijnse staat is, zullen we ze 100% steunen!" En hij voegde er nog aan toe: "Ondanks alle moeilijkheden, proberen we toch optimistisch te blijven."

FOCUS OP DE LEGALE ASPECTEN

Hiervoor werd het woord aan Hussan Jabareen gegeven. Mr. Jabareen stelde: "Israël = 'joodse staat'. Dat betekent dat een niet-joodse burger eigenlijk buiten de staat staat. Omdat judaïsme als nationa-

liteit wordt gezien en dat wordt gelijkgesteld met burgerschap, kan je maar een 'gelijke burger' worden door je te bekeren en conformeren." Voor hij zijn relaas verder zette, bevestigde Mr. Jabareen nog even dat we in het geval van de Palestijnse Israëli's over een 'minderheids-groep' binnen een staat spreken. Kwestie van alles binnen het kader van minderhedenrechten te situeren. "In oktober 2000 was er een solidariteitsbetoging van Palestijnse Israëli's. De politie (leger?) schoot op de demonstranten (hun eigen burgers), waarbij 13 doden vielen. Sindsdien is de attitude van de staat én de mensen nog naar rechts opgeschoven. Het is ondertussen helemaal legitiem om over 'transfer' te spreken, een eufemisme voor de 'etnische zuivering' waar wij als Palestijnse Israëli's nu mee worden bedreigd. Er bestaat een 'demografische raad' om het 'demografische probleem' te behandelen, om strategieën en projecten uit te werken om een absolute meerderheid van joodse Israëli's te behouden. Een van de maatregelen is bvb dat je als Palestijn enkel een Israëli's paspoort kan verwerven als je in Israël bent geboren, dus als je trouwt met iemand van Gaza of Westbank kan die nooit de Israëli's nationaliteit verkrijgen." Verder had hij het nog even over de politieke situatie, of beter: de situatie van politici uit de Palestijns-Israëli'sche gemeenschap. "Zeven van de negen knesetleden zijn het ziekenhuis in geslagen. Deze plus de anderen worden gerechtelijk vervolgd voor 'open speech'. Al wie het verzet (= intifada) of vijandige landen (= Arabische landen) steunt, ook al is het enkel met woorden, wordt uit de kneset geweerd.³"

Een joods stemmetje.

Shuli Dichter vertegenwoordigde de organisatie Sikkuy, dat hij voorstelde als een 'binationale vereniging' waar joden en Arabieren elkaar kunnen ontmoeten. Hun streefdoel is voor de beide volken 'burgerkwaliteit' in 1 staat (Israël) te bereiken. "Daarvoor moet het systeem worden uitgedaagd. Israëli's hebben immers een nationalistische manier van leven, wat niet kan leiden tot echt burgerschap, want er is geen gelijkheid van burgers. Er

is dus een grote verandering onder joden nodig: een ommezwaai van 'dominantie' naar 'machtsdeling'. En dat is moeilijk, want joden zijn *born and raised to be in control*. Joden kunnen leven zonder Palestijnen te ontmoeten. Ze komen ze soms wel tegen, maar kijken erdoor of erlangs. Er is geen gevoel van 'collectiviteit'. Joden voelen zich zelfs soms aangevallen als een Palestijn een soort 'collectiviteit/behoren tot' toont!" Mr. Dichter geeft ons nog mee dat de impact van de zogenaamde 'world Jewry' enorm is. Ondanks al deze tendensen, gelooft hij toch in verandering: "Politiek is erg gevoelig voor de publieke opinie⁴, dus als die verandert kan een debat op gang komen

met een 17.000-tal personen in 45 dorpen, maar Israël erkent de meerderheid ervan niet, want ze plannen 14 nieuwe nederzettingen in de buurt. Die 'nederzettingen' zullen 'uiteraard' niet voor ons openstaan, maar wel alle voorzieningen kennen..."

In een antwoord op een later publieksvraag werd duidelijk dat het onderscheid dat soms in cijfers is terug te vinden, deel uitmaakt van een 'verdeel-en-heers-strategie' van Israël. Mevr. Ababiya en haar collega's benadrukten het Palestijns zijn van de Bedoeïnen (alook van de Druzen), en het feit dat ze met dezelfde discriminatie hebben te maken.⁵

Hoe ziet u de bestrijding van het racisme en discriminatie in het grotere geheel van het Israëli'sch-Palestijns conflict?

(BG) "Het feit van de discriminatie in Israël kan gebruikt worden in de strijd, het is geen kwestie van prioriteit. We zijn niet voor het principe à la 'Gaza en Westbank first'. De twee-staten-oplossing is op dit moment diegene die 'aanvaard' wordt. Er zullen grenzen zijn, maar ook relaties. Het is ondertussen fysiek wel steeds moeilijker om die oplossing te implementeren. Onze burgerrechtenstrijd is er één op de weg naar 1 democratische staat."

Hoe ga je om met de schijnbare tegenstelling om aan de politiek van een staat die je discrimineert deel te nemen?

(BG) Er is structureel racisme, wat Israël een racistische staat maakt. Onze organisaties proberen hen daarvoor verantwoordelijk te stellen. Er is geen contradictie in het deelnemen aan politiek en het staatsysteem bevechten."

dat tot iets nieuws kan leiden. Het middel daartoe is civiele actie. Bovendien moeten we onze verantwoordelijkheid opnemen voor het zionisme, de staat (ontstaan) Israël, etc."

BEDOEÏNEN, OOK PALESTIJNEN

Mevr. Ababiya legde voornamelijk een persoonlijke getuigenis af over haar familie, een gesedenteerde nomadenfamilie in één van de vele 'niet-erkende dorpen', een dorp dat meer dan 100 jaar geleden werd opgebouwd. "De niet-erkenning heeft tot gevolg dat we geen huizen mogen bouwen, dat er geen waterleidingen liggen, etc. Elektriciteit is er tot 19u, maar daarna is het gedaan. Als we naar school willen, moeten we minstens 7 km lopen, je kan bedenken dat sommigen het dus zonder educatie stellen. Voor degelijke gezondheidszorg zijn we aangewezen op een (verafgelegen) joods ziekenhuis. ... We zijn

MENSENRECHTEN: NOG GEEN AUTOMATISCH MECHANISME⁶

Tot slot kwam Jafar Farah aan het woord: "Vandaag zijn weer twee jongeren gedood in Jenin. We kennen hen: tijdens de eerste intifada gaven we les op straat, vandaar... In Israël mag je tegenwoordig zelfs geen Palestijnse vlag meer uitsteken of je vliegt in de gevangenis. Bovenop de 13 doden van oktober 2000, vielen nog 10 Palestijns-Israëli'sche doden, waarvan 5 in de Negeb..." Mr. Farah zette de doelstelling van zijn organisatie uiteen: "we willen het mensenrechten-bewustzijn in Israël bevorderen. We proberen de joodse meerderheid te bereiken, want de situatie is ook nefast voor hen." Voor de Europeanen had hij de volgende boodschap:

- 1) de bezetting moet eindigen,
- 2) maak werk van het recht op terug-

keer voor de vluchtelingen, en

3) de Palestijnse minderheid in Israël moet kiezen. Het is de verantwoordelijkheid en zelfs verplichting van de internationale gemeenschap om dit te helpen oplossen."

Om nog tijd over te houden voor vragen uit het publiek, werd Mr. Farah aange-
maand het kort te houden. Zijn afsluiter was dan ook: "Wij willen met joden leven, niet in hun plaats. Dat zij nu ook met ons (zouden) willen leven!"

* Geshockeerd door het discriminerende gedrag van een zogenaamde 'democratische' staat? Het is makkelijk om anderen te bekritisieren, zonder in eigen boezem te kijken. Vandaar een oproep aan de lezers om de parallellen te ontdekken tussen de hierboven beschreven situatie en onze eigen mechanismen en reacties tov minderheidsgroepen in Vlaanderen/België. De sterretjes geven een kleine hint.

¹ Haar naam heb ik niet op papier, dus ik hoop dat ik het juist heb opgevangen. De Negeb is de woestijn in het zuiden van het huidige Israël.

² Tussen aanhalingstekens, want officieel heeft Israël geen grenzen. De *de facto* grenslijn loopt op de bestandslijn van '49 (er wordt ook naar gerefereerd als 'pre-'67-grens' of 'groene lijn').

³ A dato januari 2003, weten we dat de bekendste Arabische knesset-leden (Bishara en Tibi) zijn uitgesloten van deelname aan de verkiezingen van 28 januari. Ook een verbod op hun partij hangt in de lucht.

⁴ Hier gaf hij een voorbeeld van een wetsverandering die niet is doorgegaan - maar de essentie ontging me. Excuseer.

De Lingerie

van de Kerkstraat DE MUNCK

L O K E R E N

LINGERIE CORSETTERIE BADMODE

KERKSTRAAT 47 • 9160 LOKEREN • 09/348 58 23

*Wat gevoelig ligt,
wordt goed opgevangen.*
[Linde Vanneste]

De Lombarde

Camping en vakantiehuisjes op 500 meter van de zee!

De Lombarde omvat een groene, kindvriendelijke camping met modern sanitair.

Voor de kleinsten is er een speeltuin en

tijdens de schoolvakanties is er een ruim animatie-aanbod voor groot & klein.

Je kunt hier ook terecht voor een partijtje air-hockey, tafelvoetbal, biljart, tafeltennis, petanque, basket, tennis ...

Vissers worden verwacht langs de uitgestrekte visvijver.

Het restaurant en het caf teria hebben een goede naam.

Door een ruim aanbod, lage prijzen en heerlijk verse broodjes, zorgt de winkel ervoor dat je van een deel van de dagelijkse besommeringen verlost wordt.

Voor de fietser en/of wandelaar staan er 5 trekkershutten ter beschikking.

De routes kunnen ter plaatse uitgestippeld worden, er is een ruime keuze.

Kom gerust eens langs of vraag vrijblijvend een folder aan met prijslijst.

De Lombarde, Elisabethlaan 4, 8434 Lombardsijde - Tel. (058) 23 68 39

Een initiatief van vzw Volkstoerisme.

NOORD-KOREA, DE VOLGENDE IN DE RIJ?

| James Reilly |

van het American Friends Service Committee

In het vorige nummer van "Vrede" kreeg u een presentatie van het nieuwe, groeiende conflict tussen Noord-Korea en de Verenigde Staten. Intussen is een en ander nog verder aan het escaleren geslagen. Om Noord-Korea meer onder druk te zetten en haar atoomwapen-programma definitief een halt toe te roepen, heeft Washington ook besloten om haar afgesproken olieleveringen te stoppen. Daarop repliceerde Pyongyang dan weer met de aankondiging haar programma voor nucleaire energie te zullen hernemen. Begin december enterden Spaanse oorlogsschepen in de Stille Oceaan een onbevlagd schip – dat Noord-Koreaans bleek te zijn – en vond onder de cementvracht 15 Scud-raketten. Maar toen bleek dat die voor de nieuwste VS-bondgenoot Jemen bestemd waren, koelde alles zonder blazen. We kregen van onze Amerikaanse vredesvrienden enkele artikels doorgestuurd met betrekking tot deze gebeurtenissen. Zij stellen duidelijk dat we met al onze inspanningen om een massale escalatie van de oorlog tegen Irak tegen te houden, de ontwikkelingen met Noord-Korea niet uit het oog mogen verliezen.

BEDREIGING

De beslissing om de geplande olieleveringen te stoppen zal zware menselijke gevolgen hebben in Noord-Korea, zoveel is zeker. Noord-Korea heeft deze energiebronnen nodig. Deze leveringen waren de Noord-Amerikaanse bijdrage in het afkopen van Pyongyongs engagement om geen nucleaire wapens te willen maken. En dat is een veel goedkopere strategie dan zich militair te willen verdedigen tegen mogelijke vijandelijke atoomwapens.

De laatste jaren was er nochtans een kentering. Noord-Korea heeft met de meeste Europese landen verbeterde relaties, er waren verschillende belangwekkende ontmoetingen tussen Noord en Zuid, bijvoorbeeld.

In november 2002 nog legden Noord-Koreaanse diplomaten hun interesse uit om hun uranium- en plutoniumverrijkingsprogramma definitief te stoppen in ruil voor een Noord-Amerikaanse belofte geen 'preventieve aanval' uit te voeren, een vredesakkoord te tekenen dat het einde van de Koreaanse oorlog (1953) bezegelt, en de relaties normaliseert zodat internationale economische samenwerking mogelijk wordt. Totnogtoe heeft de regering Bush alleen maar bestraffing geëist, en geen positieve stappen willen overwegen: een politiek van 'all stick, no carrots' (veel stok en

geen wortel, naar een gekende oude politiek van de VS 'stok en wortel', afdreigen en belonen). Deze regering gaat totaal voorbij aan de kijk van de Noord-Koreanen op het probleem. Voormalig defensie-minister en gezant naar Noord-

lars jaarinkomsten per hoofd van de bevolking, de aandacht kunnen trekken van Washington? Het wapenprogramma geeft Noord-Korea ook de kans om op (iets meer) gelijke voet te gaan onderhandelen voor politiek respect, economische

KOREAANSE OORLOG

ZWARE VERLIEZEN AAN MENSENLEVEN

Volgens Westerse gegevens zijn er tijdens de oorlog in Korea, die van 25 juni 1950 tot 27 juli 1953 duurde, naar schatting 900.000 Chinezen en 520.000 Noord-Koreanen gevallen. Van de kant van de Verenigde Naties zou het om 420.000 doden gaan, waarvan twee derde Zuid-Koreanen. De VS zouden 54.000 manschappen verloren hebben.

In totaal zouden er 3 miljoen Koreanen van beide kampen gedood zijn, wat neerkomt op 40% van de bevolking.

In deze oorlog, die onder de vlag van de Verenigde Naties werd gevoerd, waren van de ene kant de VS van Amerika betrokken, met de steun van talrijke Westerse landen waaronder België, en aan de andere kant rechtstreeks of onrechtstreeks China en de Sovjetunie.

Korea van Clinton, William Perry, zei hierover: "We zien onszelf niet als bedreiging van Noord-Korea, maar ik ben er rotsvast van overtuigd dat zij ons wel als bedreiging tegen hen beschouwen".

TEGENGEWICHT

Pyongyang heeft in het verleden ook haar nucleair programma als gewicht gebruikt in de balans tegenover de Verenigde Staten. Zeg nu zelf, hoe anders zou een landje met slechts enkele honderden dol-

investeringen en veiligheidsgaranties.

Deze drie laatste doelstellingen zouden ook de VS moeten kunnen bekoren, want wat voor 'n besparingen zouden hierdoor niet kunnen worden gerealiseerd? De enorme kosten voor de VS militaire aanwezigheid in Oost-Azië zouden kunnen worden ingekrompen, om nog te zwijgen van de persoonlijke veiligheid van de 37.000 VS troepen die in Zuid-Korea zijn gestationeerd.

VOOR WAT HOORT WAT

De Verenigde Staten hebben ook hun deel van de overeenkomst van 1994 niet gehonoreerd. De olieleveringen werden regelmatig vertraagd en Washington heeft geen stappen gezet voor diplomatieke erkenning. De economische sancties werden niet beëindigd en de militaire dreiging vanwege de Verenigde Staten werd ook niet verlicht. Het beloofde bouwprogramma voor de nucleaire reactoren ligt jaren achter op het tijdschema. Anderzijds heeft Noord-Korea dan weer niet de internationale diepte-inspecties toegestaan die de deur open zouden zetten voor de levering van nucleaire sleutelcomponenten. Maar het weze duidelijk: zonder de huidige gewone controle op basis van het raamakkoord van 1994 zou Noord-Korea in staat zijn om voldoende plutonium te produceren om binnen de zes maand zowat zes atombommen te kunnen maken.

De uitdaging is nu een nieuw akkoord af te sluiten waarbij het Noord-Koreaanse programma voor verrijkt uranium wordt stopgezet. Maar elk leefbaar lange termijnproject moet terdege rekening houden met de veiligheidsnoden van Noord-Korea, met haar economische en politieke bekommernissen. Wat van deze basislijn afwijkt – en dat lijken de eenzijdige eisen van G.W. Bush in elk geval te doen – zal alleen maar de huidige crisis op het Koreaanse schiereiland verscherpen. ■

Intussen heeft de "zonneshijn" politiek het gehaald bij de verkiezingen in Zuid-Korea.

Noord-Korea speelt een en ander hard, lijkt het wel. Aangezien de States de energieleveringen stopzetten gaat Pyongyang volop voor nucleaire energie. Ze wil de reactor weer in dienst nemen.

Bovendien trekt ze zich terug uit het non-proliferatieverdrag. Dat is juridisch voorzien, maar het helpt op zich de eliminatie van het atoomwapen wereldwijd niet verder. Blijven we hier toch echter nogmaals onderstrepen dat de "erkende" atoomwapenstaten de eigenlijke doodgravers van het NPT zijn door geen atoomontwapening te willen.

IN MEMORIAM

Frans Frison overleden

Op donderdag 31 oktober is onze medewerker Frans Frison in Dublin (Ierland), waar hij reeds meerdere jaren woonde, overleden.

Opnieuw verlaat ons een trouwe vredestryder en medewerker van ons blad "Vrede". Van uit de Ierse Republiek liet hij ons regelmatig nieuwsberichten geworden die hij, met zijn democratische en vooruitstrevende inzichten, becommentarieerde.

Geboren te Mechelen op 20 oktober 1921, was hij al zeer vroeg verbonden met de progressieve bewegingen en vooral met de jongeren. Bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, in mei 1940, was hij een van de eerste en nauwe medewerkers van onze betreurde vriend Bob Wolstein. Samen met andere jongeren, waaronder sommigen later opklommen tot minister, was hij de medestichter van de Revolutionaire Volksjeugd. Bij het einde van WOII werd deze illegale beweging omgevormd tot een pluralistische maar vooruitstrevende jongerenorganisatie.

Bij de oprichting van het Onafhankelijkheidsfront, de grootste pluralistische verzetsbeweging in ons land, werd deze jongerengroep lid van het verzet en een integrerend deel van de weerstand tegen de Duitse bezetter. Na enkele jaren gevaarlijk illegaal werk, samen met de jeugdige medewerkers, werd hij begin 1944 aangehouden door de Gestapo. Zoals zoveel verzetstrijders werd hij in de beruchte lokalen van de Louizalaan te Brussel op de pijnbank van de ondervraging gelegd.

Wegens zijn verzetsdaden werd hij overgebracht naar het gekende Fort van Breendonk waar hij kennis moet maken met de beruchte beulen Weiss, Van Praet, e.a..

Op 2 mei 1944 werd hij op transport gezet naar Duitsland en belandde in het concentratiekamp van Buchenwald. Daar kon hij rekenen op de onderlinge steun van vooral communistische verzetsmensen zoals Bert Van Hoorick, Jean Blum, Leo Michiels en zovele anderen. Bij het naderen van de geallieerden werd het kamp grotendeels door de gevangenen zelf bevrijd, die de Duitse bewakers overmeesterden... Eind april 1945 was Frans één van de eerste politieke gevangenen die, terug in zijn geboortestad, kon getuigen van de onmenselijke behandelingen en het brutale gedrag van de Duitse bewakers.

Als zoon van een hoofdtrainwachter en broer van een adjunct-stationschef doorliep hij een hele loopbaan bij de spoorwegen om te eindigen als afdelingsoverste. Wanneer Frans, na zijn op pensioen stelling, zich definitief in Ierland ging vestigen, bouwde hij daar ook een nieuw gezin op, maar bleven zijn herinneringen ook bij zijn Belgische vrienden die hij kwam opzoeken wanneer de gelegenheid zich voordeed.

De talrijke vredesvrienden bieden langs deze weg hun innige deelneming aan de familie in Ierland en in België aan, en zullen Frans blijven herinneren als een man die streed voor sociale rechtvaardigheid, vrede en vriendschap onder alle volkeren.

Louis Roth

DE MOORD OP JULIEN LAHAUT

I van de redactie I

Senator Vincent Van Quickenborne bracht onlangs de naam aan het licht van de moordenaar van KP-voorzitter en volksvertegenwoordiger Julien Lahaut op 18 augustus 1950: François Goossens uit Halle. Hij vraagt een parlementair onderzoek naar die moord. In de pers is er intussen wel heel wat geschreven over de daders en mogelijke opdrachtgevers. Toch willen hier nog even het boek ter hand nemen dat Rudi Van Doorslaer en Etienne Verhaeyen in 1985 bij Kritak uitgaven over deze moord. Zij hadden toen de zaak volledig gereconstrueerd, kenden de dader, maar in een afspraak met de familie hebben ze het steeds op de oorlogsnaam van betrokkene gehouden 'Adolphe'. Maar wat vooral zo interessant aan het boek is dat het een kader schetst van het klimaat waarin de moord kon gebeuren. Loop maar naar de bibliotheek om het boek er nog 's op na te lezen. Hier volgt een zeer korte schets.

Het anticommunisme, schrijven de auteurs in 1985, heeft in de recente geschiedenis wellicht een belangrijker rol gespeeld dan het communisme. Deze op het eerste gezicht absurde stelling wordt dat al veel minder als het anticommunisme in termen van politieke macht wordt vertaald. In dit boek, aldus de schrijvers, ging de aandacht niet in de eerste plaats naar de brede eensgezindheid bij de publieke opinie en de gevestigde partijen - tot en met de socialisten - om zich ideologisch en politiek tegen het communisme en de totalitaire uitwassen van de Sovjetmaatschappij af te zetten. Neen, onze belangstelling ging vooral uit naar die groep of groepen van anticommunisten bij wie de respons zelden in verhouding stond tot de uitdaging, voor wie dat anticommunisme slechts een dekmantel was om fundamenteel antidemocratische, zeg maar reactionaire, strevingen te verbergen. Over hen hebben wij (RVD en EV) het als wij het anticommunisme in het kader van de economische en politieke machtsuitoefening situeren. Laat er hier echter geen misverstand zijn, deze groepen stonden niet marginaal in onze maatschappij, integendeel zij participeerden in de meest essentiële raderwerken van de machtsuitoefening.

Op de vraag hoe de moord op Julien Lahaut in het kader van dit anti-

communisme moet worden gesitueerd, konden wij enkel hypothetische antwoorden formuleren. In de epiloog van het boek kwamen wij als het ware door middel van eliminatie tot de volgende reeks vaststelling. Het ging zo goed als zeker niet om een spontane actie, de republikeinse uitroep van Lahaut was slechts een aanleiding, het werkelijk motief van de opdrachtgevers wortelde in de reactionaire strevingen van een uiterst conservatieve belgicistische groep, die zich door het compromis van 31 juli 1950 omtrent Leopold III bekocht voelde. In deze optiek moest de moord op Lahaut een escalatie inleiden en was het dus een provocatie om de spanning op te drijven. Een wanhoopspoging dus om én koning Leopold én de 'autoritaire democratie' die hij verpersoonlijkte nog een kans te geven. Deze poging mislukte, omdat de communisten niet reageerden, en omdat noch in de nationale noch in de internationale context deze strategie van spanning kon worden geapprecieerd. In het kader van de Amerikaanse koude-oorlogspolitiek in West-Europa en de daaraan verbonden democratische en sociale consensus, was er op dat ogenblik hoegenaamd geen plaats voor een polariserende autoritaire 'democratie'.

Dit heeft niet belet dat de structuur van dat anticommunisme in België het vrijwel onmogelijk maakte

dat de daders van de aanslag en hun eventuele opdrachtgevers zouden worden berecht. Gekend waren deze daders dor bepaalde officiële instanties of personen ongetwijfeld wel, en dat was ook niet zo moeilijk gezien de verstrengeling tussen parallelle en officiële diensten¹. Maar de daders voor een rechtbank dagen - hoe zeer hun daad door sommigen ook in het (Amerikaanse ?) anticommunistische kamp werd afgekeurd - betekende meteen het risico lopen de eigen werking en de rechtstreekse of onrechtstreekse relaties die de daders onderhielden met de financiële en de kerkelijke wereld aan de openbaarheid prijs te geven. Dit was op het ogenblik dat Oost en West met getrokken messen tegenover elkaar stonden uiteraard niet mogelijk, en is dat gezien de betrokkenheid van bepaalde machts-groepen ook vandaag (1985, red) nog niet.

¹ het bestaan van Gladio, de zogenaamde stay-behind groep die het verzet moest organiseren tegen de mogelijke sovjetbezetter, werd pas in de jaren '90 bekend (red.).

GEEN LOGISTIEKE STEUN AAN 'PREVENTIEVE OORLOG'!!

Een delegatie van het Anti-oorlogsplatform Irak, dat 150 organisaties verenigt in een campagne tegen een militaire interventie in Irak, is vorige week vrijdagmiddag ontvangen door de minister van Buitenlandse Zaken, Louis Michel.

Het platform neemt nota van de wil van de minister om België in de kwestie Irak een actieve rol te laten spelen bij de voorstanders van een diplomatieke en multilaterale politiek. De minister zegt dat België, zich baseert op het internationaal recht om alle vraagstukken tussen staten aan te pakken en herinnert eraan dat ons land bij de VN is tussengekomen om kritiek uit te oefenen op het feit dat de militaire doctrine afglijdt naar een "preventieve oorlog".

Ook in het geval bewezen zou zijn dat Irak over massavernietigingswapens beschikt, bevestigt de minister dat hij de deur open laat voor een politieke oplossing: ontwapeningsonderhandelingen gekoppeld aan een progressieve opheffing van het embargo. Hij zal vragen naar een nieuwe resolutie van de Veiligheidsraad van de VN, waarin opgenomen wordt dat de landen die geen lid zijn van de Veiligheidsraad toch toegang krijgen tot de bewijzen over het eventuele bestaan van massavernietigingswapens.

In geval van oorlog zal België geen troepen sturen en ook geen actieve steun verlenen. Minister Michel minimaliseert eventuele logistieke steun en ziet dat als een legitiem gevolg van de NAVO-akkoorden.

MILITAIR ENGAGEMENT MAG NIET INGAAN TEGEN INTERNATIONAAL RECHT

Het platform stelt dat de Belgische houding gebaseerd moet zijn op het algemeen respect voor het internationaal recht en het krediet van ons land moet behouden op de internationale scène. Bovendien is er

ook de wil van de meerderheid van de bevolking, die tegen oorlog gekant is. De vraag dringt zich op of onze 'militaire verbintenissen' niet in vraag moeten worden gesteld. Militaire verbintenissen mogen niet indruisen tegen het internationaal recht.

De minister heeft niet geantwoord op de vragen van de delegatie over de rol van de Antwerpse haven in de voorbereidingen van een militaire actie tegen Irak. Maar hij belooft dat hij eerstdaags de juridische elementen zal overmaken van zodra hij ze heeft bestudeerd. Maar op het ogenblik van ons onderhoud, waren Amerikaanse militairen al aangekomen in Sint-Niklaas om de ontvangst voor te bereiden van oorlogsmaterieel afkomstig van de VS basissen in Duitsland. Dat bevestigt volledig de informatie waarover de vredesbeweging al geruime tijd beschikt. Door zijn akkoord te geven aan deze operaties, neemt België deel aan de voorbereiding van een oorlog, die een unilaterale beslissing van Washington is in het kader van de strategie van een 'preventieve aanval'. Voor het anti-oorlogsplatform Irak lijkt het er sterk op dat woord en daad sterk met elkaar verschillen. Wij veroordelen scherp deze houding van onze regering. Wij vragen dat de regeringspartijen (SP.a en Agalev) die de platformtekst hebben ondertekend zich houden aan de principes die daarin staan geschreven. Daarin staat letterlijk dat België geen logistieke steun mag verlenen.

Het platform bevestigt dat de wapenwedloop en het bezit van massavernietigingswapens, zij het door een dictatuur of een democratie, ons in een gevaarlijke paranoïde situatie heeft gebracht en dreigt te leiden tot een onaanvaardbare 'preventieve oorlogslogica'.

Het platform roept op om vanavond om 17u deel te nemen aan de protestactie voor het Hotel Beveren, Gentse Weg 280.

